

ist in der

B. N.
152.

Xk. 52.

COLLECTIO
OPVSCVLORVM
SELECTORVM
AD
MEDICINAM FORENSEM
SPECTANTIVM

CVRANTE

DR. IOAN. CHRIST. TRAVGOTT
SCHLEGEL

CELS. COMIT. REGN. DE SCHOENBURG-WAL-
DENBURG CONSIL. ET ARCHIATRO, DYNA-
STIARVM WALDENBURG ET LICHTEN-
STEIN & C. PHYSICO ORDINA.

VOL. V.

LIPSIÆ

IMPENSIS FRIDER. SCHNEIDER,

1790

COLLECTIO
OPUSCULORVM
SELECTORVM
AD
MEDICINAM FORENSEM
SPECTANTIVM

Dr. IOAN. CHRIST. TRAVAGOTT
SCHUEGEL

CELS. COMMIT. ALCO. DE SCHOENBURG WAL-
DENBURG CONSIL. ET ARCHIASTR. DIN-
STRIARVM WALDENBURG ET LICHTEN-
BERG. PRIM. CO. ORD. NA.

VOL. V.

LIT. B. 4. 11

IMPENSIS FRIDER. SCHNEIDER.

1790

V I R O
ILLUSTRI, EXCELLENTISSIMO
CELEBERRIMO
CHRISTIANO FRIDERICO
L U D W I G
PHILOSOPHIAE AC MEDICINAE
DOCTORI

Medicinae atque historiae naturalis in acade-
mia Lipsiensi Professori, facultatis medicae
Assessori, societatis oeconomicae Lipsiensis
ut et aliarum membro, circuli Lipsiensis
physico ordinario etc.

HOCCE VOLUMEN QUINTUM

D. D. D.

UNAQUE

RE RESQUE SUAS DE MELIORI
NOTA COMMENDAT

E D I T O R.

VIR
ILLUSTRISSIMO
CELEBRATISSIMO
CHRISTIANO FRIDERICO
LUDWIG
PHILOSOPHIAE MEDICINAE
DOCTORI

Medicinae acutae historiam naturalem in academi-
am Lipsiensem Professorem, Facultatis medicae
Alumnorum, Societatis oeconomicae Lipsiensis
et et aliarum membrum, titulum Lipsiensis
physici ordinis etc.

HOCCE VOLUMEN QUINTUM

D. D. D.

UNIVERSITATIS

SENIORIS SUAE DE MELIORI

NOTA COMMENDAT

EDITIONE

CONSPECTUS

Contentorum

Voluminis quinti

XXXI.

Dr. *Abrah. Vater* diss. qua valor et sufficien-
tia signorum infantem recens natum vivum
aut mortuum editum arguentium ad diju-
dicandum infanticidium examinantur. Vi-
tembergae, 1735. Resp. *Ioh. Aug. Süss-
milch.* pag. 1

XXXII.

Dr. *Chrst. Frid. Jaeger* diss. sistens observatio-
nes de foetibus recens natis, jam in utero
mortuis et putridis, cum subjuncta epicrifi.
Tubingae, 1767. Resp. *Theoph. Conr. Christ.
Storr,* 23

XXXIII.

Conspectus contentorum Voluminis quinti.

XXXIII.

Ejusd. diss. qua casus et annotationes ad vitam foetus neogoni dijudicandam facientes proponuntur. Tubingae, 1780. Resp. Hercul. Dav. Hennenhofer. . p. 76

XXXIV.

Dr. Andr. Ottomar. Goelicke Specim. quo demonstratur, partum octimestrem vitalem esse et legitimum. Halae, 1708. Resp. Georg. Frider. Stabel. . 139

XXXV.

Dr. Georg. Aug. Langguth diss. de foetu ab ipsa conceptione animato, ad art. 123. C.C.C. Vitembergae, 1747. Resp. Christ. Gottl. Otto. . 216

XXXVI.

Dr. Dan. Wilh. Triller diss. de mirando cordis vulnere post XIV. demum diem lethali. Vitembergae, 1775. Resp. Ioan. Traugott. Weitzmann. . 249

XXXI.

XXXI.

DR. ABRAHAM. VATER

Dissertatio

qua

*Valor et sufficientia signorum infantem recens
natum vivum aut mortuum editum arguenti-
um ad dijudicandum infanticidium*

examinantur.

Vitenbergae, 1735.

Respond.

IOANN. AUGUST. SÜSSEMILCH.

PROOEMIUM.

Duplex Medici officium, Clinicum atque
Forense, quam arduum sit et intricatum,
quantas involvat curas ac sollicitudines, quan-
taque opus sit circumspeditione, si quis utro-
que

A

que

2 *Dissertatio qua Valor et sufficientia*

que ita perfungi velit, ne famae atque existimationis suae jacturam patiatur, illi intelligent, qui rem, ut par est, penitus considerare volunt. De priori, nimirum Clinico, nobis in praesenti res non erit, cum inter omnes constet, effectus secundos naturae, adversos vero Medico communiter adscribi, atque imperitum vulgum, et qui eodem non sunt peritiores, haud raro Empiricum ignarum ac in arte curandi talpa coeciozem, ob unam vel alteram curam, casu potius, quam consilio, feliciter evenientem, Medico rationali praeferre. Quod vero ad posterius, scilicet Forense attinet, ubi Medicus in casibus intricatis et ancipitibus, in foro occurrentibus, judicium ferre tenetur, cum horum sit insignis diversitas, atque circumstantiarum concurrentium immensa varietas, animus Medici saepius pendet, quale judicium ferat, ut evitet, quo minus ignorantia, negligentiae, aut erroris jure insimulari queat. Negotium in se anceps atque ambiguum, difficilius redditur, dissensu Medicorum in diversas partes abeuntium, de quo ipsi JCTi conqueruntur. Audiamus hac de re celeberrimum olim hujus atque Halensis Academiae JCTum B. STRYCKIUM, in Programmate MDCXCI. edito differentem: *Postquam in sectas abire Medici, et novis novorum ingeniorum experimentis, veterum placita erroris accusare coeperunt, eo deventum*

ventum est hodie, ut non pauci homicidarum, solis Medicorum subtilitatibus, ab optime merito liberentur supplicio. Vix enim vulnus quoddam, si unum alterumve excipias, proferri poterit, quod absolute mortiferum esse, universa Medicorum schola asserat. Licet Medicis recentioris aevi jure vitio verti non possit, quod abjecto autoritatis praejudicio, in rebus, quae a veteribus minus accurate examinatae fuerunt, per experimenta meliora edocti, ab eorum doctrina discedant, ac in causis praecipuis sanguinem humanum concernentibus, omni utantur circumspectione, dissimulari tamen non potest, multos longius, ac par est, in eo procedere. Fatentur hoc ipsi Medici celebriores, quos inter B. Bohnius de Renunc. vulner. C. II. p. 21. Notio lethality non eo usque se restringi patitur, ut de nulla plaga ejusdem membri et conditionis, ex qua unum alterumve aliquando eluctatum, sed omnes interisse noverimus, praedicari queat, quin potius ab eo, quod ut plurimum contingit et contingere experimur, caeteris paribus argumentari concepiat. Neque enim unum alterumve rarissime contingentium exemplum, quo hunc aut illum, ex tali vel tali vulnere aliquando convalescere observamus, aut ab aliis observatum legimus, sufficit, quo minus, quae saepissime seu ut plurimum lethales deprehenduntur, plagas in his, qui hinc moriuntur, per se tales appelle-

4. *Dissertatio qua Valor et sufficientia*

mus, quatenus profecto res difficillima est de binis duorum subjectorum, quorum unum evasit, alterum occubuit, vulneribus asserere, ambo haec sibi omnimode, et per cunctas circumstantias similes, seu specie eadem extitisse, et per consequens ejusdem eventus eadem pronunciare. Legi merentur, quae hi duumviri laudati locis citatis hac de materia fusius disseruerunt. Haud raro enim singularibus exemplis abutuntur defensores non tantum, sed ipsi quoque Medici, eoquē efficiunt, ut rei absolvantur. Quemadmodum cum vulnerum lethalitate, ita cum infanticidio se res habet, ubi signa infantem vivum editum esse, docentia, incertitudinis et fallaciae postulatur, atque propterea multae infanticidae promeritam poenam aufugiunt. Negari equidem non potest, pleraque horum signorum, ne dicam omnia, ita esse comparata, ut in se ac separatim considerata, quandoque fallere queant, conjunctim tamen sumta, et cum aliis circumstantiis collata, satis certa sunt. Dignum hoc judicavimus argumentum, in praesenti dissertatione, speciminis inauguralis loco proponenda, inquirere, quid quantumque dicta signa valeant, ad evincendum, infantem recens natum vivum esse editum, ac in et post partum vixisse, ut tanto certius de infanticidio perpetrato constet. Excitarunt nos ad hoc institutum, casus quidam singulares, in foro nobis obve-

obvenientes, cū quibus clarum evadet, saepius cautelas, in judicio de infanticidio formando, necessariās negligi, male applicari, ac hoc pacto haud paucas infanticidas a supplicio liberari.

Thesis I.

Judicium de infanticidio difficillimum est.

Si ullus in foro existit casus, qui medicis difficultatem creat, ille certe est, quando ab ipsis judicium postulatur, de infante recens nato, mortuo reperto, utrum iste vivus, an vero mortuus in lucem prodierit, ac si illud, an culpa matris aut alias ob circumstantias idem interierit? Quaestionem hanc, num vivus an mortuus extiterit natus? inter medico legales olim non relatam fuisse, testatur *Bohnus l. c. Append. diff. de infanticid.* nec unquam, adactos inquit, à Praetore fuisse Medicos, ut ex cadaveris inspectione, et per hanc observatis, id est, per Argumenta Anatomico-Physica enunciarent, sed negotium per indicia tantum mere legalia, plus minus specialia seu propinqua decisum esse, et mulierem, quae infantem mortuum se peperisse affirmavit, hoc aut sufficienter probare debuisse, aut si hoc non potuit, in assertionem suam nihilominus pertinacius perseverantem, ad veritatis confessionem cogendam, torture

6 *Dissertatio qua Valor et sufficientia*

subjectam esse, gravatam inprimis per hoc, quod graviditatem occultavit et clam peperit. Hodie tamen negotium, ut par est, absque medicis non absolvitur, quia plurium in nato phoenomenorum et circumstantiarum habenda est ratio, quorum examine praemisso, demum judicium ferri debet et potest.

The sis II.

Cautelae in eo observandae.

Magna hic opus est cautione ac circumspeditione, ne Medicus praepostero suo iudicio efficiat, ut reae absolvantur, aut innocentes supplicio, vel saltem tormentis tradantur. Omnes propterea circumstantias in inspectione corpusculi infantis occurrentes, observare, prudenter ponderare, sollicitè inter se conferre, ac ex omnibus conjunctim consideratis, demum judicium dicere convenit. Quemadmodum enim ex eo, quia partus vivus est editus, nullatenus inferre licet, eundem necessario à matre fuisse interentum, aut ejus culpa interiisse, quoniam alias etiam ob causas post partum idem expirare potest: ita etiam exinde, quando ex signis certis constat, eundem non vivum, sed mortuum, prodixisse, concludere non possumus, matrem penitus infontem, ac ab omni culpa liberam esse. Potuit enim infanti tenello, in utero adhuc

huc degenti, aut in ipso egressu in partus viis
haerenti, injuria inferri.

Thesis III.

*Informando de infanticidio judicio certi esse
debemus vivusne an mortuus sit natus?*

Hoc non obstante, praecipuum tamen in
judicio de infanticidio ferendo momentum in
eo consistit, ut per certa et indubitata signa
constet, utrum vivus an mortuus infans sit
partu naturali editus? Nullatenus enim hic
valet, quod *Thesaurus in decis. 13. citante
clariss. Albert. Jurisprud. Medic. C. IX.* dicit,
quod partus meretricius praesumi debeat,
quod sit mortuus editus, sed potius omnes
circumstantiae partum antecedentes, concomi-
tantes et consequentes, quantum fieri potest,
indagandae et rite pensandae sunt, ante-
quam aliquid certi de vita aut morte recens
nati pronunciemus. Propterea etiam non ne-
gligenda sunt, quae durante ingravidatione
utero gerenti acciderunt, ut tanto firmitus ju-
dicare queamus. Plures tales cautelas ac
quaestiones praeliminare inquirendas propo-
nit laudatus *Alberti l. c. §. II et III.* Exem-
pli gratia, an foemina suspecta animo et cor-
pore valde sit debilis? an morbus, aut gravia
animi pathemata praecesserint? an violentias
inopinatas in abdomine et utero perpessa sit?

3 *Dissertatio qua Valor et sufficientia*

an medicamentis suspectis usa sit? et quae sunt plures, quas ibidem legere licet.

Thesis IV.

Signa vivi aut mortui nati petenda 1) ex habitu corporis infantis externo.

His praemissis bene observatis, reliqua ex inspectione ipsius cadaveris, aut corporis delicti, petuntur, cujus externus habitus ratione magnitudinis, firmitatis, coloris, conformationis, aliarumque circumstantiarum, ad iudicium formandum, considerari debet. Quemadmodum enim magnitudo ejus debita ac perfectio, quoad omnia organa externa, ejus maturitatem testatur, ita si corpus simul firmum atque robustum, et succi plenum observatur, eum in utero ad partum usque bene nutritum fuisse, ac valuisse indicat, cum contra teneritas atque flaccities corporis, abortum, aut saltem statum morbosum in utero antecessisse, innuat. Si hoc multum ad defensionem atque absolutionem inquisitae facit, istud vero in se signum valde probabile, cum aliis autem conjunctum, sat certum constituit, infantem vi periisse, adeoque illam multum gravat. Funiculus pariter umbilicalis solidus, firmus atque succis turgidus, ac haemorrhagia per illum facta, sat certum de vita infantis testimonium exhibet, collapsus autem, flaccidus aut plane corruptus, nisi

lores leviores et vagos tantisper mullitando, debitum tempus expectant.

Thesis V.

2) *Ex sectione et perlustratione viscerum internorum.*

Ad sectionem infantis deinceps accedendo, non sufficit cadaver infantile obiter et quasi per transennam aspexisse, sed accurata omnium ejus partium, ac internorum praeprimis viscerum inspectione et perlustratione opus est. Quando enim viscera in cavitatibus contenta, colore naturali praedita, ac succi plena et turgida apparent, foetus in utero nutrimento sufficienti non fuisse frustratos. innuit, ac sanos fuisse docet. Sed quando flaccida, exucca deprehenduntur, eosdem languidos atque morbosos fuisse indicat, atque adeo in utero interiisse, probabiliter monstrat. Inprimis advertendum est, utrum vasa sanguine turgida, an vero exanguia sint, quia si hoc, haemorrhagiam per umbilicum factam non tantum confirmant, sed etiam certius indicium praebent, infantem vivum editum fuisse, cum a ali in utero mortuo nulla effusio sanguinis exspectari possit. Non enim sola intermissa deligatio funiculi umbilicalis resecti vel violenter abrupti haemorrhagiam lethalem, in infante factam certo demonstrat, nisi simul consentiat

at

at pallor viscerum, inprimis hepatis, ac defectus Sanguinis a medico deponente simul annotatus, quod tamen a multis neglectum iri, aliquot casibus Facultati nostrae ad decidendum propositis, si opus foret, demonstrare possemus. Quippe si funiculus instrumento hebetate refecatur, aut violenter abrumpitur, obliterationem aut tensionem vasorum umbilicallium, ista crispantur, et non necessario sanguinem fundunt, inprimis longiori frustulo relicto, aut partu in loco frigido edito. Notatu dignus casus ante plures annos hic obtigit, ubi in suburbio mane infans recens natus sepositus, tenuissimis linteis involutus, aëre frigidiori tempore autumnali existente, vivus inveniebatur, cujus funiculus prope abdomen abruptus erat, ut intra illud retractus, a chirurgo ad ligaturam injiciendam, extrahi volsella debuerit, nulla inde facta haemorrhagia, ut ut per sat longum tempus projectus ibidem jacuerat. Omnes igitur circumstantiae a Medico secante probe annotari debent, ad judicium tanto firmitus pronunciandum.

Thefis. VI.

3) Inspecie ex pulmone.

Inter omnia viscera interna, nullum certius de vita infantis in partu et post eundem testimonium fert, quam pulmo, organum respiratio-

rationis primum. Quandoquidem enim foetus in utero materno, membranis suis involutus, ac succo amnii undiquaque circumfusus aërem externum haurire nequit, neque etiam ob circulum sanguinis specialem, ejusque transitum immediatum per foramen ovale & dextra ad sinistram auriculam, ac per ductum arteriosum ex arteria pulmonali ad aortam, respiratione opus habet, eamque demum post partum inchoat; inde est, quod infantum in utero mortuorum pulmones substantiae densioris magisque compactae, et coloris obscurioris rubicundi, vivorum natorum contra rarioris compagis, et coloris magis rubelli deprehendantur. His signis accedit experimentum consuetum cum pulmone institutum, quo in vas aqua repletum injicitur, ubi pulmo mortuorum in utero, submergi, vivorum editorum vero, ob vesicularum pulmonalium, respiratione inchoata, expansionem, aqua innatare observatur. Quidam equidem foetum in utero respirare posse, demonstrare allaborarunt, idque vagitu uterino, aut ejulatu infantis in utero observati, probare voluerunt, quae tamen nullo nituntur fundamento. Quae enim de vagitu uterino circumferuntur historiae fabulis anilibus annumerantur a medicis rationalibus, nullamque merentur fidem. Et quamvis nuper admodum Medicus Helvetus, *Cappeler*, talem in propria uxore se expertum, adeoque

que avtauston, quod optavit LENTILIUS, se profiteatur Medicum in relatione ad *Miscell. Physico Medic. Mathem. Erfurtens. Anno 1729. Mens. August. Class. IV. Artic. V.* reperiunda, haec tamen talis non est, ut omnem animo eximat scrupulum, eundem sonum a flatibus potius, quam a foetu excitari posse, et in hoc casu etiam excitatum fuisse, licet idem eundem non tam respirationi, quam aëri et exhalationibus, in thorace tenelli hospitantibus, adscribat. Historias tamen tales, defoetu etiam extra uterum propendente, atque post ejulatum editum, in uterum regresso, in *Miscell. curios. A. MDCLXX: observ. LXII, et in scholio adjecto*, legere licet.

Thesis VII.

Experimentum cum pulmone factum quid probet?

Experimentum itaque dictum cum pulmone infantis institutum, certissimum et indubitatum, de respiratione inchoata, ac vita infantis extra uterum, signum praebere videtur, eidem tamen soli, nisi recte institutur, et probe cum aliis circumstantiis conferatur, fidendum minime est, ut potius omni cautione opus sit Medico secanti, ne illud obiter instituat, circumstantias potiores negligat, aut statim de vita et morte infantis decidat.

14 *Dissertatio qua Valor et sufficientia*

decidat. Quemadmodum enim extra omnem dubitationis aleam positum est, infantem in ipsis viis partus haerentem moriendo, aliquid aëris haurire posse, ita etiam experientia evictum est, eundem inprimis languidum, per aliquot momenta a nativitate, absque respiratione vivere posse, iudeque in priori casu absque matris culpa interire, in posteriori vero, antequam respiret, in ipsis partus viis, aut post egressum, suffocari et trucidari posse. Propterea videndum, an pulmo totus, an vero quoad partem tantum, ob unam vel alteram vesiculam in substantia haerentem, aquae supernatet, et sollicitè inquirendum, an putredinis indicia adsint, et quae aliae sunt conditiones, accurate attendendae, quae legi possunt apud scriptores Medicinae forensis inprimis in B. Parentis *dissert. de infanticid. imputat. signis*. Legi et annotari praeterea meretur casus duplex a Clariss. Dn. Heistero in *dissert. de fallaci pulmonis infantum experimento*, propositus, quorum alter exhibet infantem, per novem integras horas, imbecilliter et infirme quidem viventem atque vagientem, cujus pulmo, sectione post mortem instituta, extractus, et aquae impositus, nihilocius constanter ad fundum delapsus est; alter vero in utero mortuum, ab Ipso, aperto prius capite praegrandi, in viis partus haerente, ope instrumentorum extractum, cujus tamen pulmo nigricans et flaccidus, sicut in foetibus

tibus in utero mortuis esse solet, aquae injectus perpetuo innatavit, quamvis manifesta corruptionis indicia, putredo, foetor, livor, atque epidermitis discessus, eundem jam aliquod tempus in utero mortuum exitisse, docuerint.

Thesis VIII.

Casus singulares a Praeside observati.

Operae pretium erit, hanc rem exemplis a nobis observatis illustrare. Secuimus ante aliquot annos infantem in via regia inventum, ac quoniam per sat longum tempus ibi sub sole jacuerat, semiputridum, aperto abdomine existente vermibus copiosissimis atque crassissimis repleto, cujus tamen Viscera in thorace contenta, a putredine adhuc libera erant, pulmoque aquae injectus fundum petebat. Praeterito anno etiam in curia hujus civitatis inspeximus infantem ex aquis extractum semiputridum, corde atque abdominis plerisque visceribus, cum maxilla inferiori, haud dubie a piscibus devoratis, destitutum, cujus pulmo superstes constanter fundum petiit, sed levi saltem flatu immisso, aquae perpetuo supernavit, quod Ictis, Iudicii Assessoribus, non sine eorum admiratione monstravimus. Adducta hactenus exempla, ab HEISTERO et a nobis observata, satis superque evincunt, experimentum cum pulmone institutum, quandoque

doque fallere posse, ac propterea eidem soli
 fidendum non esse. Nihilominus tamen illorum
 institutum approbare non possumus, qui re-
 jectis omnibus circumstantiis ad evincendam
 vitam infantis conspirantibus ob unum vel al-
 terum casum, saepius non accurate adductum
 aut obscurum, experimentum hoc cum pul-
 mone institutum, subleste fidei reddere co-
 nantur, atque fallaciae et incertitudinis illud
 insimulant, quod tamen saepius a defensori-
 bus, etiam a medicis adjutis fieri, experientia
 quotidiana testatur. Non nos damnamus eu-
 ram et diligentiam eorum, in defensione in-
 quisitarum adhibitam, ubi nihil negligendum,
 quod ad innocentes servandos ullo modo fa-
 cere potest. Sed tamen eorum institutum
 laudare non possumus, qui frivolis exceptioni-
 bus iudicium eludere tentant non tantum,
 sed etiam sui voti compotes haud raro sunt.
 Aliquando ad Facultatem nostram mittebatur
 casus decidendus, ubi in infante non tantum
 pulmo distensus atque inflatus, vitae et respi-
 rationis factae, sed etiam cuneus ex gramine
 compactus, in faucibus haerens, malitiosae
 suffocationis signum certum, a Medico secan-
 te observatum fuerat. Hoc tamen nihil pro-
 bare disputabat causae Patronus, quoniam in-
 fans ob defectum aëris aut inspirationis non
 sit mortuus, cum tamen denegata exspiratio
 eundem effectum edat, quod Facultas nostra
 respon-

responderebat. Ita ante aliquod tempus foemina liberata fuit a supplicio, quae quaestioni admovenda, antequam id fieret, confessa est, se infanti vivo ex utero egresso, os obturasse, ea intentione, ut idem suffocaretur, observasse se etiam addebat, eundem, remota post aliquam moram manu, ad se rediisse; sed hac denuo admota, primum super totum corpus ob spiritum cohibitum, colore coeruleo superfusum, mox vero pallore, vitae defientis signum dedisse. Nos etiam observaveramus in sectione, non tantum pulmonem laxum et albicantem aquae perpetuo innatasse, sed etiam vasa cordis ac cerebri, ut in suffocatis contingit, extreme sanguine turgida. Nihilotamen seclius, posteaquam alia Facultas Medica responderat, infantem suffocatione non perivisse, nisi certo constet, matrem obturando os, nares infantis simul compressisse, quod in inquisitione quaesitum non erat. Facultas Iuridica istius loci, rem ita decidere non dubitavit, inquisitam juramento se purgare debere, quod nares non simul compresserit, quod etiam ista facile praestitit, atque sic poenam promeritam aufugit. Quam male, quam bene hoc factum sit, nostrum non est decernere.

Thesis IX.

- 4) *Ex contentis canalis alimentorum atque vesicae urinae excrementis inde effusis.*

Tandem etiam non negligendum est, in sectione hujusmodi infantis, examen canalis alimentorum, hujusque contentorum, una cum vesica urinaria. Quandoquidem enim foetus succo animi circumfuso, ore hausto, praecipuis ultimis mensibus nutritur, hinc praeter signa perfectionis ejusdem antea data, videndum, an ventriculus contineat notabilem hujus succi quantitatem, ex quo judicare licet, foetum ad partum usque bene nutritum fuisse, cum contra ventriculus vacuus, nutritio succo destitutus, eundem tempore partus jam languidum, morbosumque innuat. Idque etiam confirmant excrementa primae digestionis, in intestinis crassis reperta, horumque quantitas sufficiens, aut defectus. Ita quoque se res habet cum vesica urinaria, in qualotium colligitur, cujus non exiguam quantitatem in foetu utero incluso secerni, testantur brutorum gravidorum sectiones, in quibus membrana peculiaris, Allantois dicta, collectioni urinae per urachum, funiculum umbilicalem transeuntem, dicata reperitur. Haec quamvis in humano foetu difficillime demonstrari queat, indeque a plerisque exercitatissimis Anatomicis adhuc in dubium vocetur, ab aliis tamen non tantum

tantum admittitur, sed etiam aliquando inventa traditur, eamque xempla urinae per umbilicum exclusae, confirmare videntur, *Vid. dissert. N. de Gravidit. apparent, in ascitem terminata.* Quicquid hujus sit, defectus totalis urinae in vesica infantis observatus, et cum defectu succi amnii in ventriculo, ac excrementorum alvinorum in intestinis conjunctus, defectum nutrimenti ac languorem foetus in utero indicant. Potest tamen etiam urina aequae, ac faeces alvinae, ob suffocationem infantis agonizantis a motibus convulsivis uti in strangulatis contingit, exprimi, adeoque signa haec inter se accurate conferenda sunt, accumspecte judicium ferendum.

Thesis X.

Signa haec non separatim sed conjunctim, de vita aut morte foetus extra uterum decidunt, nec tamen semper attenduntur.

Ex hactenus dictis manifestum esse credimus, signa ista ex sectione infantum observata uti seorsim nullum judicium firmum et infallibile, de vita foetus post partum praebent, ita conjunctim sumpta, sat certo demonstrare, idem ne vixerit in lucem editus, an minus? Nihilominus tamen fecius non raro contingit, ut istis licet accurate observatis, causarum Patroni media inveniant, consiliis Medicorum interdum

adjuti, infanticidas a promerito supplicio liberandi, in dubium illa vocando, aut etiam metrices ipsae pertinaciter in ipsa tortura omnia negando, iudicium eludant. Hoc ut patescat adducam duo exempla a nobis observata. Mittebatur ad Facultatem nostram An. MD.CCXXIII. casus decidendus, ubi Medicus secans ex signis perfectionis, in infante reperto observatis, ex partu facili, absque auxilio, foeminae primiparae triginta annorum, ex funiculi umbilicalis colore ac firmitate, ac ex innatatione pulmonis super aquas constanti, eundem vixisse pronunciaverat, atque ex constrictione funiculi circa collum, extravasatione Sanguinis spumosi intra cavum pectoris non tantum, sed etiam ex strepitu ossium cranii ab actu levi edito, fugillationibus meningum atque collectione sanguinis sub iisdem, statuerat, infantem hunc partim suffocatione, partim violentia capiti illata periisse. Consuluerat defensor Medicum alium, qui multa ratione sectionis, non a Medico, sed a Chirurgo, praesente quidem Medico, administratae, desiderabat, vitam et respirationem aliqualem foetus in partus viis non omnino negabat, sed suffocationem strangulationi, a funiculo circa collum ducto, secundinis in utero adhuc cohaerente, factae adscribebat, eique etiam extravasationem sanguinis sub cranio et in thoracis cavitate tribuebat. Sed responde-

batur

batur a Facultate nostra: strangulationem infantis constrictione colli per funiculum in partu fieri quidem potuisse, sed extravasationes istas nullatenus huic adjudicari posse, potius injuriam capiti illatam evincere; utrum autem haec culpa matris, aut aliis de causis facta sit, ex depositione Medici certo concludi non posse, inprimis quia ratione sectionis varii defectus annotati fuerant. Atque sic inquisita a poena ordinarie liberata fuit. Sic ante aliquod tempus dissecuimus infantem talem, ex furtiva venere a foemina vidua, septem antehac liberorum in legitimo matrimonio matre facta, conceptum, et clanculum editum, quem illa mortuum natum affirmabat. In sectione autem in corpusculo multas sugillationes, funiculum umbilicalem disruptum, faeces alvinas copiosas in linteo foetum involvente, vasa sanguifera omnia, ut et ipsum cor adeo sanguine vacua, ac si aqua elota fuissent, ne tinctura quidem sanguinis residua, pulmonem autem dilatatum ac distentum, perpetuo aquae innatantem inveniebaraus, adeoque infantem vivum in lucem editum, ac partim haemorrhagia per umbilicum non deligatum partim suffocatione interentum, pronunciabamus. An vero plura, aut certiora, quaeso, dari possunt signa, infantis vitam extra uterum evincentia? cum mortuus nec alvum deponere, nec haemorrhagi-

am pati possit. At enim vero inquisita, ipsam torturam perpeffa, inter tormenta, foetum mortuum prodiisse, pertinaciter sustinuit, atque sic vitam servavit.

Thesis XI.

Conclusio.

Nullatenus nos personis istis miserabilibus vitam servatam invidemus, potius vicem earundem dolemus, quia illam conscientiae vulneratae aculeis turbatam, tormentis corporis atrocissimis morteque ipsa, deteriorem esse novimus, certumque est, easdem si reae fuerint, vindictam divinam effugere nullo pacto posse. Istorum tamen loco esse nolumus, qui iniquis stratagematibus frivolisque artibus, factis facinorosis colorem quaerunt, noxias justitiae manibus eripiunt ac efficiendo, ut sanguis innocentissimus inulte profundatur, delictorum horum participes se reddunt.

T a n t u m.

XXXII.

Dr. CHRIST. FRIDERIC.
JAEGER

Dissertatio

sistens

*Observationes de foetibus recens natis, jam in
utero mortuis et putridis; cum subjuncta
epicrisi.*

Tubingae, 1767.

Respond.

THEOPH. CONR. CHRIST. STORR.

Magnae utilitatis in arte obstetricia esse foetum mortuum intra uterum adhuc latentem dignoscere neminem fugit, non minus interesse signa et phaenomena circa foetus, in utero materno aliquamdiu mortuos et jam putredine tactos, partu vero recens excludos, obuia scire et determinare posse aliquando alieno exemplo didici. Non inveniens in libris historias integras scopo quaesito satisfaciennes, collegi aliquot casus, quos mox in fronte dissertationis propono, ut in sequentibus dicendorum facilitate et compendio gaudere possim.

B 4

HIS-

HISTORIA I.

Mulier 38 annorum sana, colorata, robusta quinque liberorem mater octavo circiter mense grauida incidit in febrem continuam inflammatoriam, quae reiterata Venae sectione, qua sanguis crusta sic dicta pleuritica tectus educebatur, et idoneis medicamentis fere intra octiduum curata fuit. In lecto tamen per octiduum se adhuc continens percepit motus foetus fieri usque debiliores et altero insequente octiduo nullos amplius, valuit tamen ex voto colorata iterum facta et laboribus par, hinc parum sollicita ne cogitauit quidem de foetu mortuo, minus de adhibenda cura. Post quinque hebdomades grauiditatis periodo peracta, mane partus dolores leues sensim auctos sensit, post meridiem obstetrix inuenit os uteri ampliatus, aquas amnii non formatas, nec nisi guttatim sub partu effluentes, caput foetus recta linea positum, non vero ultra promouendum, vespera de foetu vertendo consilium cepit, et extraxit puerum mortuum mox ulterius describendum, nullo malo in matrem puerperium sine morbo et molestia transigentem redundante. Inueni foetus corpusculum maturum, membris integrum, ubique molle, laxum, foetens, humidum, capitis insigni tumore, thorace depresso, abdomine in medio collapsio, ad latera leuiter saccato, articulationibus fere omnibus quasi distractis deforme, aspectu

aspectu pallidum, cuticula pluribus locis et magnis frustis priuatum, alibi eadem integra vel eleuata et laciniata adhuc tectum, cute ipsa ubique integra unctuosa munitum, atque penicillo liuido, quasi non integre formato ac seroto profunde atro, siderato, vitiosum. Funiculus umbilicalis pinguis sanguinem flavum gelatinosum continuit, abdomineque inciso obseruaui musculosae marcidos, molliusculos, ex cauo ipso effluxum feri flauo subatri, copiosi, putriduli, intestina ex atro viridia collapsa, muco pingui tecta, meconio passim repleta, anum hiantem, vesicam urinariam vacuam, renes friabiles, hepar subatrum nonnullis locis subuiride, molle, intra digitos sine dilaceratione non tractandum in aquam et integrum et in frusta sectum mox ad vasis fundummersum. Caput accuratius considerans reperi ubique male figuratum, molle, laxum, cute abundans, plicis in collo et ad tempora insignioribus et in ceruice sacco pendulo formatis, superficiem integumentorum externam non liuidam, internam vero cruore mucoso, tenaci, spisso gelatinoso et simul ob bullas ab aere intermixto factas spumoso, in regione ceruicis saccatae copiosiore, obsessam, pericranii nullum nisi in locis futurarum vestigium, ossa cranii alba. nuda, vix inter se unita, hinc et quaquaversum mobilia, vacillantia, eorum margines se inuicem tegentes, so-

litam durae matris cum cranio adhaesionem nullam, nisi leuissimam secundum longitudinem processus falciformis et in suturarum locis, piam matrem destructam, cerebri et cerebelli subsidientiam, substantiam medullarem et corticalem confusam, totam mollem diffusentem atque foetentem. Thorace aperto animaduerti parcam feri rubelli et pinguiusculi in utraque ejus cavitare collectam et sensim effluentem quantitatem, cor molle et flaccidum una cum vasis majoribus sanguinem continens, pulmones parvulos ex atro rubentes, integros, nullibi vitiatos. Hos pulmones integros in vas aqua plenum projectos vidi continuo descensu fundum petere ad eumque mersos manere. Die insequente (qui erat 17^{mus} Julii) discidi pulmonem sinistrum in frustula majora et minora, ac dextrum reliqui integrum. Die 18° ascendebat e fundo pulmo dexter sensim in medium vasis, sinister vero in portiunculas diuisus vix fundum relinquebat, uterque denique d. 19no in superficie superiore aquae haerebat. Leviter compressi aliquot enatantia frustula eaque statim a compressione mergi, nunquam postea enatare vidi. Rejeci illo die aquam hactenus adhibitam, jam valde turbidam, filamentis et muco cruento inquinatam, foetentem et eidem vasi pura aqua iterum repleto pulmones denuo immisi, eandemque facilem eorum ad fundum subsidientiam vidi.

di. Mansit haec submersio per dies 20um, 21um, 22um, 23um, die vero 24to emerſio iterum comparuit, hac unica differentia ponenda, quod pulmo dexter integer nunquam proxime fundo vasis incumberet, citius et altius in vase iterum ascenderet et in superficie suprema denique nataret, sinister vero divisus fundo hucusque proxime accumbens tardius et minus alte ascenderet. Hoc ipſo die 24to, aqua denuo corrupta et sordida effusa, nouaque affusa, pristino modo pulmones injecti ad fundum praecipitabantur. Die 25to summo mane dexter fundum vasis relinquebat, post meridiem in ipsa superficie natabat, frustula vero sinistri in fundo manebant. Idem hic status mansit usque ad diem 29um, quo ultimo die vidi totam pulmonis substantiam resolutam esse in tabum, attactum non amplius ferre, affusa recenti aqua fatiscere in fibrillas minimas, in aqua mersas, neque ullam ulteriorem mutationem huc pertinentem exhibentes.

HISTORIA II.

Uxor fabri lignarii 36 annorum et 14ta vice grauida per sex ultimas suae graviditatis hebdomades sine causa cognita solitas foetus calcitationes non amplius, sed motum sensim debiliorem et ultima hebdomade plane nullum percepit, partus dolores legitimo acceptione

ceptione tempore eam inuaserunt, successive aucti, donec sequente die ruptis memorantis aquae copiosissimae pingues foetentes effluerent. Obstetrix citissime advocata explorans inuenit manum et brachium foetus ex uteri orificio egregie dilatato prolapsum, mox reduxit utrumque apprehensisque pedibus lente non sine metu dilacerationis extraxit puerum mortuum, corruptum parum foetentem. Placenta sponte insequabatur eratque una cum adhaerente funiculo umbilicali mucum flavum gelatinosum continente atrii coloris substantiaeque friabilis. Filiolus ad curatius inspiciendum per horulam concessus apparuit maturus, mediocriter obesus, nullibi rigidus, capite valde pilosus, temporibus depressis, vertice in tumorem acuminato, in cervicis medio et in regione utriusque auriculae cute abundante instar sacci pendula, pectore lato, complanato, abdomine circa lumbos prominente deformis, cuticula in colli, brachiorum, hypogastrii et maxime genitalium regione orbus, alibi eadem adhuc tectus hinc inde in vesiculam eleuata. Abdominis viscera erant ruberrima quasi artificiose repleta, unctuosio mucosum leviter obducta, mollia, non tamen friabilia, aqua graviora, intestina aëre non turgida, crassa meconio viridescente impleta, sphincter ani relaxatus; urinaria vesica vacua. Inter integumenta cranii exterius non livida et pericra-

ricranium haesit fere ubique, maxime vero in cervicis regione, humor extravasatus, sanguinolentus, gelatinosus, spumofus. Pericranium ubique ab ossibus solutum et pluribus locis consumtum fuit. Ossa cranii nullibi firma, sursum, deorsum, ad latera moveri poterant. Dura mater integra firma ex rubro leviter atra cranio nullibi nisi in futuris adhaerebat. Cerebri gyri non poterant distingui, ipsius substantia tota pulposa, grisea, grumulis sanguineis permixta, sub leviori tractatione mox mucii aut unguenti ad instar cum foetore diffudit et effluxit. Pulmones magis ex albo quam obscuro rubri, latentes, ubique sibi similes, mucro parco obducti una cum corde excisi et in aquam projecti mox fundum petierunt, nec natarunt frustula, in quae alter fecabatur. Die insequente aqua cruore turbida rejiciebatur. Diebus sequentibus, quamvis non natarent, adeo foetuerunt in hypocausto quotidie calefaciendo, ut vas reponi debuerit in frigidum locum, quo aqua in glaciem mutari incipiebat. Asservati dein in alio loco pulmones experimenti gratia per 50 dies et quotidie examinati, nunquam prehendebantur ascendere in altum, tandem in paucum mucum fibrosum resoluti rejiciebantur.

HISTO-

HISTORIA III.

Vxor praefecti pagani 23. annorum prima vice post matrimonium per tres annos sterile gravida, statura parva, colore pallida et lurida, jam olim virgo mensibus decoloribus et dolorificis, nuper demum fluore albo continuo excoriente, non venereo, urinaeque retentione fatigata, nunquam per totum gestationis tempus foetus agitationem vegetam et fortem percepit, sed semper debilem et minus certam, absolutoque graviditatis termino legitimo a partus doloribus nunc emanantibus nunc redeuntibus orificium uteri parum ampliantibus correpta fuit. Tertio die post velamenta in sacculum formata rumpuntur, aquae amnii copiosae foetentes effunduntur, partus ipse sub auctis doloribus non subsequitur, quin neque caput foetus ore uteri quamvis largius adaptato ultra promovetur. Accersitus chirurgus artis obstetriciae peritus invenit caput ossibus pectinis tantillum modo impeditum, idque facili labore ab ipso expeditum et liberum redditum ultra a doloribus non promoveri mirabatur. Cepit ideo consilium de versione tentanda, sed digito unico vix intra uterum demisso parturiens convulsionibus corripiebatur, ut omni operatione abstinere deberet. His post bihorium cessantibus parturientem explorat, in lectulum adaptatum collocat et corpore denudato

audato vidit in indusio cruentato et circa muliebria portiunculas veri cerebri, nova exploratione digitis facta detexit foramen cranium penetrans et ilico protraxit integrum et nudum os parietale ac manum cerebri substantia conspurcatam, provide dein compresso ac evacuato cranio foetum utero eduxit, squalore et foetore ex genitalibus matris et foetu ipso prodeunte molestissimus affectus. Puerpera sub diuturna hac operatione et caloribus et laboribus fatigata excusso partu per aliquot quidem horas quiete jacuit, retinuit tamen abdomen totum insigniter inflatum et tensus atque genitalia inflammata, versus vespeream gravius febricitavit, anxie respiravit, copiosum cadaverose foetentem ichorem utero stillavit, et intumescencia abdominis miro gradu aucta et quaquaversum extensa expiravit quinto ac incipientibus partus doloribus die.

Pater optimus Medicinæ Doctor ad hanc afflictam puerperam extra urbem vocatus foetum hunc informem et foedum, quantum quidem per tempus et parentes licebat, ulterius examinavit, observavitque funiculum umbilicalem, per longum, tenacem, sanguine grumoso repletum, placentam integerrimam, non vitiatam aquis injectam mox mergi, membranas amnion et chorion in vividum colorem jam muta-

32 *Dissertatio, sistens observationes de foetibus*

mutatas in medio aquarum haerere, infantis ipsius magnitudinem integritatem maturi partus omnino similem, integumenta cranii pilosa, pendula, mollia, extus non livida, intus sub iis liquorem extravasatum gelanitofum, pericranium certe non dignoscendum, ossa cranii nuda, nullibi rubra, vacillantia, fluctuantia levissimo nexu membranaceo in futuris unita, duram matrem in superiore parte destructam, piaë matris ne vestigium quidem, cerebri portionem fere omnem perditam, cerebellum vero adhuc superstes, utriusque substantiam fluxilem, tenuem, cruore multo tinctam; faciem subtumidam subatram, passim laceratam; colli et maxime cervicis ambitum sublividum, tumidum, fluctulentum, elasticum, pressione crepitantem, quin et reliquum corpus emphysematicum, ferotum ovi magnitudine in ampullam aeream aloicantem, tenuem, pellucidam, elevatum, intus profunde atrum et quasi sphaecalatum, in femoris sinistri superiore et interiore tres vesicas latas, fero vacuas; cuticulam paucis locis deficientem, alibi levissime rugosam et elevatam, cutem humidam, unetuosam, abdominis cavum quasi non exacte plenum, contenta ejus viscera bruno, spissiore, tenaciore muco circumdata, crassa intestina paucos meconio viridiusculo plena, in aquismersa, anum apertum, vesicam lotio vacuam, hepar

hepar subatrum molle friabile et integrum
et infrustula dissectum aquae supernatans;
aperto thorace pulmones parvulos delitescen-
tes, collapsos, ex atro rubros, punctulis albis
et alibi vasculis minimis separatis, pellucidis,
per totam substantiam sat aequaliter variega-
tos, exemptos integros cum corde, corde re-
moto solos, cor flaccidum solum in aqua di-
versis vasis contenta supernatare. Incidit dein
lanceolae apice plura modo dicta punctula al-
bicantia et vascula pellucida, nec nisi mox
profunde penetrans vulnusculum vacuumque
spatium animadvertit, divisit acuto cultello lo-
bum pulmonis in aliquot portiones minores,
et vidit denuo in superficie aquarum manere,
digitis vero mediocri violentia compressas su-
bito in fundum vasis praecipitari; compressit
postmodum reliquos integros relictos lobos
leniter et lente inter digitos, ac aërem ex his
vesiculis et vasculis sub pulmonum membrana
extima latentem ab una ora ad aliam urgere,
promovere ac pellere, pulmonisque colorem
ex atro rubrum in grate carneum, qualis est
respiratione gavisus, mutare potuit. Hac en-
cheire^{si} tractati lobi in aquas projecti adhuc-
dum in superficie manserunt, sed rudiore li-
cet adhuc leni intra volam manus facta com-
pressione et aëre versus limbos recisos et aper-
tos pulso et emissio color ex atro ruber mox
restituēbatur et pulmones prompto descensu ad
C vasis

34. *Dissertatio, sistens observationes de foetibus*

vasis fundum constanter mergebantur. Substantia pulmonum interior ipsa comparuit aut atra aut carnea, sat firma non corrupta, scissa et pressa nec cruorem nec spumam fudit.

HISTORIA IV.

Ante hos paucos menses obstetrix casum partus praematuri foetus mortui putridique indicans dixit matrem sanam 36 h ebdomades gravidam, 20ma motum foetus percepisse, semper debilem, inde a 32^a plane nullum, praeviis doloribus partus consuetis ex improvise et obambulando eodem quasi momento et aquas foetidas et foetum et placentam pedibus neonati interjacentem exclusisse, ut nisi ipsa jam praesens additisset eumque retinuisset, in pavimento delabi debuisset. Placenta atra iustoque mollior fuit, ex eaque funiculus brevis crassius in suo versus foetum decursu magis magisque extenuatus et sanguine gelatinoso repletus exivit. Puellus ulteriori examini concessus, praematureque natus creditus nullas imperfectionis notas exhibuit, laxus, membris flexilibus flaccidus comparuit, foetoremque sparsit. Cuticula per totum corpus ubique facile abscedebat, sub qua cutis humida, mollis hinc albidilla illinc rubella et sublivida in conspectum prodibat. Scrotum tumidum ex atro rubrum erat anusque hians. Cutis capillata non modo quam maxime laxa fuit, sed etiam ita fuerat

per

perabundabat, ut parumper expansa a medio osse frontis versus nucham et tempora saccum insignem formaret; hac dissecta effluebat parum feri rubelli; intus latebat materia flavescens gelatinosa, sat consistens ut tenaculo hinc inde trahi posset, huic gelatinae passim intermixtus erat sanguis ater maxime ad musculum temporalem dextrum copiosior coacervatus et alibi materia pinguedinosa granulosa, quam microscopio lustrans pro radiculis pilorum habui. Musculus epicranius in quibusdam locis destructus, in quibusdam adhuc consistens et distinguendus erat. Pericranium externum ossibus non nisi in futuris adhaerebat, in loco fontis pulsantis posterioris destructum statim aditum ad encephalum admisit. Dura mater tantummodo in basi cranii cum ossibus nectebatur, in parte superiore et laterali nulla reliquit ossa, iis alias pro periosteo interni inferviens. Cerebrum collapsum, cavitationem cranii non explens, totumque in putrilaginem graviter foetentem, non tractabilem, resolutum sublevi capitis inclinatione sponte tenuis pulvis ad instar effluxit. Incisionem prosequens musculos frontis faciei et abdominis lividos sanguinemque extravasatum iis incumbentem sine externa livoris in cute nota praeter expectationem deprehendi. Aperta cavitate abdominis inveni intestina collapsa subviridia, hepar eodem colore praeditum insigniterque emollitum, ut

C 2

mem-

membrana externa facile abstrahi posset, eo-
 que a vena cava reflecto multum sanguinem
 grumosum effluentem, vesicam urinariam va-
 cuam vix aliquot guttas liquidi spissioris mu-
 coli foetentis continentem. Aperto thorace
 pulmones situ et colore foetuum, quinondum
 respirarunt, similes erant. Uterque per ra-
 mos asperae arteriae cohaerens in sufficientem
 aquam injectus continuo descensu vasis fun-
 dum statim petebat. Separavi dextrum a si-
 nistro. Sinistrum denuo divisi in duas partes,
 alteram in minora frustula discidi statim in
 aqua pariter submersa, alteram inflavi, unde
 color ex rubro in subalbidum transit, volu-
 men multum increvit, ut summae superficiei
 aquae innataret. Pulmo dexter in aqua, in
 quam semel injectus fuit, semper relictus tin-
 gebat aquam in fundo primo et secundo die
 colore rubello, quae tertio die versus superi-
 ora fusca fiebat, sensim in superficie cuticu-
 lam nanciscebatur et versus quintum diem jam
 multum foetebat. Cuticula haec magis ma-
 gisque increvit die 20 ad fundum vasis prae-
 cipitabatur; aqua ipsa per hoc tempus suceef-
 sive in viridem colorem transit foetoremque
 cadaverosum praesertim sub agitatione late
 disperfit. Pulmo ipse constanter in fundo va-
 sis remansit, consistentiam usque ad diem 25
 sufficientem habuit, ut tenaculo facile extra-
 ras extrahi posset, postea magis magisque
 emol-

emollitus, retinuit quidem adhuc 20 dies suam figuram, at tunc conquassato vase in puriformem materiem sub intolerabili foetore abiit. Pars in frustula dissecta nulla singularia phaenomena a prioribus diversa exhibuit; singula frustula constanter in fundo remanserunt.

Pars inflata egregie per quatuor dies summis aquis innatavit. Die quinto margo acutus minus turgidus videbatur et paulum intra aquam abscondebatur, abscindebam parvum frustulum ex margine, quod statim mergebatur, aliud ex medio exsectum natabat. Sequentibus diebus semper magis versus inferiora iste margo respiciebat, tandem die decimo totam portionem in fundo vasis deprehendi. Hoc eodem tempore forte fortuna pulmones ex foetu trimestri habebam alterum similiter inflatum initio natantem quinto die iterum submersum vidi, alter non inflatus tarde putrescebat et post 60 dies adhuc figuram suam retinuit; ambo vix aquam turbarent, neque unquam adeo molesto foetore nares affecerunt. Praeter pulmones cor quoque, hepar, lienem, renes, glandulam thymum inter aquam putredini exposui. Omnia haec splanchna ex foetu nostro desumpta mergebantur, neque unquam putredo effecit ut ad aquae superficiem eleventur. Omnibus foetor gravis erat successu temporis vix ferendus praesertim in hepate,

pate, denique omnia uti pulmões tabi ad instar disfluxerunt, cor et glandula thymus reliquis multo citius, hepar et renes tardius.

§. I.

Dices forsitan, B. L. me facile labore istiusmodi foetum historias conscribendi supersedere potuisse, quippe medicis, obstetricantibus, quin mulierculis, lippis et tonsoribus notas et ubique in libris obvias. Non dissiteor multos de iis vulgo spargi sermones, mortemque recens natorum putredinis junctae vitio toties excusari et in libris apud auctores obstetricios occurrere mentionem putrefactorum, valde, integre, modice corruptorum a) foetuum, sed generalem et vagam. Vix vero deprehendi historias integras, indubias, studioque institutas sectiones, atque momentorum obviorem explanationem, disjudicationem et applicationem. Haud itaque praesumo me inutilem operam collocare, si phaenomena foetuum in historiis descriptorum in unum locum collecta cum

a) v. 9. Mauriceau observations sur la grossesse et l'accouchement. Paris 1728 T. II. p. 75. 144. 220. 547. De Lamotte Traité complet des accouchemens p. 380. quibus multas alias foetuum in putrilaginem disfluentium loco alieno exeuntium addere liceret, nisi a meo scopore remotiores essent,

um aliorum auctorum exemplis et sententiis comparavero, eaque ampliore commentatione illustravero.

§. II.

Si signa, ex quibus foetus mortuus agnoscatur, ponderare velis invenies desumi durante graviditate a matris morbis, relationibus fallacibus, aequivocis, incertis, substituique sub ipso partus negotio alia rectiora, (e. g. foetus intra pelvim diu haerentis immobilitatem, defectum pulsus arteriarum, meconii effluxum etc.) sed neque haec toties sufficere, denuo ideo alia maxime a recentioribus esse addita (sc. secessionem cuticulae, flacciditatem mollitiemque cutis, bregma collapsum, foetus frigus foetoremque cadaverosum.) recteque a Schreiber^{b)} pronunciari post partum demum ex aspectu et ulteriori examine de morte intra uterum facta judicare posse.

§. III.

Conceditur sic tacite, non admitti certa foetus mortui signa, nisi quae ex putredine petuntur, c) et sic auctores varios sub mor-

C 4

tuis

b) In Praefat. ad RUYSCHII opera p. 68.

c) ROEDERERI Ars obitetr. §. 385.

tuis et abs me dictis putridis subinde intelligere eundem statum. d) Dispiciendum itaque erit, an foetus nostri habeant characteres cadaverum putridorum. Praedicatur scilicet putredo modo de mortuo animali proprie. In hoc est naturalis quaedam ad putredinem propensio ex elementari corporis animalis mixtione oriunda. Difficulus autem definitur, quid sit putredo, sufficit vero mihi phaenomena sub ea observanda scire. Videmus nempe extincta vi vitali corpus mortuum subire specificam singularem alienissimam a pristino statu mutationem; hanc contingere sub vario schemate, leni initio, plus minus tardo processu et fine, sensibilem fieri, et agnoscibilem diversa indole nata, ratione odoris, saporis, coloris, caloris, voluminis, ponderis, cohaesionis, firmitatis, tenacitatis, infectionis, dissolutionis totius substantiae; eandemque retardari, imminui, promoveri, augeri posse a diversis causis accidentalibus.

§. IV.

Haec ulterius et specialius illustrandi et pro viribus explicandi mox erit occasio, si phaenomena et signa foetuum putridorum ma-

d) HEBENSTREIT in Antropologia forens. p. 396. Mortuus esse dicitur qui signa putredinis in corpore suo habet.

maxime omnibus communia, in historiis obvia jam curatius percurro et adduco. Universalioribus initio inhaerere cogor, inter haec se mihi primus foetor offert.

§. V.

I. *Foetor.*

Foetorem substantiarum putridarum plures scriptiores a salibus volatilibus alcalinis derivant, putrido alcalinam naturam attribuentes. Negandum non est foecundam salium alcal. volat. matrem esse putredinem, attamen non omne putridum esse alcalinum novis experimentis tentavit ostendere PRINGLE, e) qui et ipse. verum et constantem putredinis characterem non in foetore sed in separatione, resolutione et tenuitate partium ponit. f) Quaecunque foetoris causa sit, ex simplicei saltim observatione certum est, et scopo meo nunc sufficit, odorem fatuum antecedere putredinem nascentiam, foetorem tolerabilem commitari incipientem, gravissimum vero demum progredientem, consummatam vero iterum deferere, esse praeterea specificum, cadaverosum dictum, homini cadaveris effluvia plusquam alia abhorrenti abominabilem, diffari in libe-

C 5

ro

e) Beobachtungen über die Krankheit einer Armee &c. p. m. 345.

f) l. c. p. m. 374 et 375. not. n.

ro aëre cito, diutius inhaerere locis clausis, augeri, imminui sub diversis circumstantiis, esse mortis pedissequum, g) putredinisque comitem. Recte igitur recensetur inter signa foetus mortui et putridi, licet nec semper nec solus sufficiat. In singulis IV. cadaveribus dissectis adfuit diversus pro ratione gradus putredinis, temporis a morte elapsi et institutae sectionis, circumstantiarum partus, morbi matris conjuncti etc. Gravissimus erat Cas. III. levior C. I. levissimus C. II. et IV. Hinc non adeo miror foetum in utero putredine jam tactum interdum foetore, nec ante nec sub et post partum corruptionem suam prodidisse, quin ob foeteris absentiam, licet post partum inspectio sufficientia putredinis signa demonstraverit, non inter putridos fuisse receptum. h) Levis foetor non unicuique sensibilis est, et de olfactu forsitan non magis, quam de gustibus disputandum. Magis vero miror quosdam plane non de morte infantis, relictis aliis signis dubitare, modo uterus cadave-

g) BECHER Phys. subterr. L. I. Sect. V. C. I. N. 55.

h) v. ROEDERI Observationes de partu laborioso in opusc. p. 151. qui foetum multis modis corruptum ob foeteris absentiam putridum vocandum esse negat, assumpta hypothesei membranis clausis eum a putredine defendi. cf. Lamotte l. c. Obs. CCCXLVII.

daverosum spiret foetorem, *i*) non cogitantes, quod longe alienis causis mortem foetus non involuentibus oriri possit. *k*) Nec plane reticendum, foetorem cadaverosum in vivis hominibus morbis malignis decumbentibus observatum esse, adeo, ut ipsi propriam mortem subolfecerint. *l*) Hinc caveant obstetricantes, ne, genitalibus mephitin halantibus, statim rudius foetum tractantes mortuum extrahant, qui vivus prodire potuisset.

§. VI.

II. *Adspectus turpis.*

Corporis habitus externus adspectu deformis signum quidem praebet valde aëquivocum foetus intra uterum mortui et putridi, allegandum tamen, ceu omnibus commune nec omnino superfluum. Postulat istiusmodi deformitatis notas in foetu jam in lucem edito pro recognitione mortis in utero ante factae ALBERTI, *m*) quas si examinare velis, invienes competere quoque foetui simul putrido. Assueti infantibus albicantibus, torosis, nigris videndis, horremus cute livida, cinerea, rugosa.

i) HEBENSTREIT in dissert. de Capitonibus. p. 28.

k) MAURICEAU l. c. T. I. p. 277.

l) cf. HALLERI Elem. Phys. T. II, p. 85, et T. VIII, p. II. p. 124.

m) Jurispr. Med. T. I. Cap. IX. p. 184.

44. *Dissertatio, sistens observationes de foetibus*

rugosa, cruentata, lacerata, facie collapsa, ore lato, thorace depresso, abdomine complanato, membris et articulationibus laxis et pendulis deturpatis. Commovit aliquando hic turpis foetuum adspectus parentes, ut afflicti se monstra generalia crederent, quos tamen RVVSCHIVS n) facile consolatus est artificiosa inflatione corpori capitique colloquio consuetam torosam globosamque formam restituens.

S. VII.

III. *Laxitas corporis s. rigens emortalis defectus.*

Articulationum flexilis et pendulus status totiusque corporis laxissima compages in omnibus nostris foetibus adfuit, uno verbo defuit rigor emortalis. Fovetur scilicet in utero mortuus foetus sua natura tener in aquis amnii, quo perpetuo calore et simul ab incipiente putredine, carnes membranasque etiam culinari experimento insigniter emolliente, obrigescere prohibetur, non alia ratione, ac cadavera diu in aquis macerata et asservata rigore pristino sensim liberari videmus. Non negligendum itaque haec totius corporis flaccidi-

n) *Advers. Anat.* Dec. II. X.

eiditas indicium praebet, foetum non amplius vivum in lucem editum esse. o)

Obrigescit alias exanimus homo, p) cauti-
que sumus in iis sepeliendis, quibus rigor non
obvenit tot exemplis edocti, iis vel sponte vel
idoneis medicamentis adhibitis spiritum reddi-
tum esse. q) Attamen perfectam veramque
mortem sine rigoris accessu adesse posse r)
praesertim in iis observamus, qui stragulorum,
hypocausti aetatis calore foveantur, vel mor-
bis putridis obierunt, s) notatuque dignum
eun-

o) Notabile videtur foetum per quadrantem horae
vitam debilem ex solo pulsu cognoscendam
extra uterum egisse, et tunc post mortem ob-
rignisse. ROED. in opusc. p. 297. cum con-
tra ALBERTI foetum sub ipso partu morien-
tem non obrigescere dicat in dissert. de foetu
mort. §. VI. lego quidem in Act. N. C. Vol.
I. Obs. III. p. 5. de gravida tonitru percul-
sa et foetum mortuum membris rigidis con-
vulsisque edente, facile tamen existimo, ob
singulare quoddam exemplum ab ordina-
ria regula vix esse recedendum.

p) Pro praecipuo et sufficiente mortis signo ri-
gorem habet Louis in Lettres sur la certitu-
de des signes de la mort etc.

q) cf. Hamb. Magaz. T. XVIII. p. 212.

r) Ill. HALLERI filius non rigidus sepultus est.
El. Phys. L. XXX. p. 124.

s) WEBER observ. Med. Fasc. I. p. 4. cf.
Sauvages Nosol, Meth. T. II. P. II. p. 29.

eundem post mortem accedente putredine solvi, t) cadaveraque post multos demum annos e sepulchretis protracta flexiles habuisse articulationes. u)

§. VIII.

Cuticulae Secessio. Cutis constitutio.

Vernicem caseosam recens nati corpusculo plerumque inhaerentem haud deprehendi in his quatuor foetibus, non ideo quaestionem problematicam Cl. RÖDERER x) de ejus defectu tanquam signo foetus in utero ante partum mortui affirmare et ad foetus putridos extendere ausurus. Certiora foetus intra uterum mortui et putridi signa epidermidis a cute solutio vel et in vesicas elevatio atque ipsius cutis mollities unctuosaeque humiditas et ex mels et ex aliorum observationibus suppeditant. Sufficit quidem multis auctoribus y) cuticulae abscess-

t) Ill. MORGAGNI de sedibus et causis. Morb. Ep. LII. 35 plures et exactas observationes rectius fortitan ex vespillonum et pollinctorum relationibus addiscendas cum Sauvagnio l. c. desidero.

u) Comment. Lips. T. III. p. 28.

x) Observat. Medic. de partu laboriose in opusculo. p. 251. seq. in nota.

y) cf. DEVENTER Novum lumen obstet. C. 32. p. 140.

abscessio pro facta intra uterum morte asserenda, cum de putredine, mortis pedissequa, testetur, sed nimis universaliter haec enunciari et limitari debere facile patet, si modo experientiam consulere velimus. Docemur ea, sub incipiente post mortem vel et proveciore putredine cuticulam nexu suo cum cute liberari, abscedere vero etiam durante vita, in hydrope, in gangraena, in morbis putridis, a venenis assumtis, maxime Arsenico, a cantharidibus applicatis, ab attritu ab ambustionibus, et quanquam hi modi, quibus cuticula exsolvitur, non aequè in foetus intra uterum latentes cadere videantur, observata tamen etiam ejusdem secessio est in una alterave parte foetuum mortuorum creditorum et nihilominus vivorum natorum, v. g. in brachio extra uterum prolapsa et gangraenosa reddito, z) sub extractione rudiore, compressione sub partu violentiore, a) quin vidit SAVIARDVS et ALBINVS eam de toto corpore foetus vivi abscedentem, novamque sub decedente renatam. b) Rectius ergo alii cuticulae abscessioni ipsius etiam cutis textum emollitum, elasticitate vitali privatum, laceratu facilem, mucidum, pinguiusculum, unguinosum junxerunt,

z) MORGAGNI l. c. Ep. XLVIII, 40.

a) HEBENSTR. dissert. de Capitonibus. p. 28.

b) Annot. Acad. L. I. p. 19.

48 *Dissertatio, sistens observationes de foetibus*

runt, tunc enim sphaceli i. e. mortis absoluta indicium habetur. c)

§. IX,

V. Capitis constitutio singularis.

In singulis casibus annotatum fuit caput foetibus nostris fuisse vitiose constitutum, scilicet integumenta cranii fuisse laxa, mollia, abundantia, sacci ad instar revoluta et pendula, extus non livida, vix hinc inde rubelia, intus muco cruento instar gelatinae spissiore, tenaciore copioso tecta, pericranium ossiculis cranii non adhaerens, solutum, vel consumptum, ossa nuda inter se vel plane non vel levissimo in marginibus nexu cohaerentia, nimis mobilia et fluctuantia, duram matrem ab iis sejunctam quin et interdum una cum pia destructam, cerebrum in putrilaginem resolutum.

Nolo separare unum horum vitiorum ab altero, cum collective sumpta notas constitutere videantur hactenus fere neglectas, quibus mortuum et putridum a foetu alio capitis vitio natum vel etiam sub vel statim post nativitatem capite laesum distinguere licet. Similitudinem enim quandam inter istiusmodi et putridos natos foetus deprehendo, si historiam monstruosae capitis conformatione in lucem editorum

c) *Illustr. van SWIETEN* ad §. 1318. p. 560.

torum conféro, quibus cutis capillata ob offi-
um cranii defectum abundavit, *d*) qui hernia
cerebri, (qualem ipse insignorem in theatro
Anatomico Leidenſi ab Albino demonſtratam
vidi,) annomalis appendiculis *e*) laborarunt
vel quibus tumor ſeroſo Sanguineus ex ſugil-
latione ab oriſicii uterini conſtrictione vel ca-
pitis in aſſerem complanatum (ut vulgo loquun-
tur, compreſſio a diuturna incunatione,) et
et quibus a matre femora ſub onixu compri-
mente vel alio modo poſt partum violentiam
inferente ſimilis læſio obtigit. Hæc ſupra
dicta vitia capitis a putredine explicari poſſe
paucis oſtendam. *iii*) Cutis ſcilicet capillata
in liquore amnii et ab accedente putredine ma-
cerata fit laxior, attenuatur ejus textura, et
elongatur, a ſanguinis et ſeri in telam cellu-
loſam effuſi ac ad ſpatia poſteriora et inferio-
ra ſecundum naturam plus rugoſa et cito
abundantia copioſus collecti quantitate plus
irrigatur et turget, laxatis offiſculis a cerebro
jam deſtructo non amplius ſuſtentatis minus
quam ante tenſa comparet; jam amplior et
ſub tranſitu foetus ex utero nexibus ſuis denique
forte ſoluta diſtrahitur, ſic undique mobilis
pondere materiae extra vaſatae maxime in

de-

d) Iſtiusmodi icones dedit T R E W in *Commerc.*
Noric 1739, Tab. III.

e) R U Y S C H, *Obl.* LII. fig. 45.

declive occiput dependet, quin ob hanc ipsam
mollitiem friabilis interdum fit et rumpitur uti
in Cas. III.

2) Licet jam in transitu extravasationes
tetigerim et mox de iis tanquam putredinis ef-
fectu ulterius dicturus sim, heic tamen notan-
dum videtur, cur talis liquor extravasatus cu-
tis interiori superficiei adhaerens frequentius
in capite occurrat, et quod iste quantitate,
spissitudine, tenacitate ab alio sanguine extra-
vasato in vexatis observando differre videatur.
Constat quidem sanguinem rubrum, in telum
cellulosam effusum resolvi et mutari solere in
cadavere putrescente in mucum tenuem et
flavum, serum tenue, fluxile abire in mucilagi-
nem cohaerentem pinguedinem firmam colli-
quari; *f*) facilius tamen et eminentiori gradu
haec in capite contingere non difficulter
quisque perspicit, qui insigniorem sanguinis
quantitatem ad caput foetus delati, innumera
vascula *g*) periostei utriusque et alia per eo-
rum contextum disseminata nexu suo mutuo
putredinis ope soluta et rupta, sanguinem
hic et serum abundantissime stillantia, glandulas
subcutaneas, meatus unctuosos *h*) ampliores,
unguent,

f) HALLER El. Phys. T. II. p. 310. p. 125. 89.

g) Elegantissima figura in numerarum arteria-
rum, quae sub cute cranii sunt habetur in Ill.
Albini Annot. Acad. L. II. Tab. VI. fig. I.

b) Exp. et Exc. Dnus D. et Prof. OETINGER in
dissert. De Achorum insitione §. 40.

unguen, adipem ficiorem tenaciorem cogi-
tare et applicare velit.

3) Officula calvae in foetibus futuris nondum unita vulgo dicuntur sustineri et elevata teneri a cerebro, sensim mole augendo et exacte calvariam explente, post mortem subidente cerebro, i) concidere, mutuo ad se invicem accedere, intercapedines marginum deleri, hinc mortui in utero foetus signum praebere; insigniorem vero dislocationem, solutionem, vacillationem dictorum officulorum in foetibus simul putridis omnes historiae docent. Nec dubito tenerrima vascula et filamenta duram matrem cum officulis nequentia et ad pericranium simul abeuntia a vi putredinis primum solui k), liberari hinc officula suo periosseo ex-et in-terno, hoc ipsum vero a putredine progrediente solui usque plus, quin et consumi, ideoque ossa libera relinquere et fluctuantia, toties simul nitida et albicantia visa, l) inde vero

4) vi ac lege putredinis substantiam cere-
bri in foetu sane parum firmi, citissimeque pu-
tre-

D 2

tre-

2) ROEDERER in Arte obstetr. 6. 387.

k) Ita ipse HALLER explicat quando duram matrem calvac non adhaerentem invenit. El. Phys. T. IV. p.95.

7) Rubentia suspicionem violentiae externae mo-
vent, Hebenstreit Anthropol. p. 422.

trescentis mutari, et destrui in confusam fluxilem putrilaginosam massam.

§. XI.

VI. Extravasationes sanguinis in aliis locis.

Extravasatum cruorem in massam gelatinae similem mutatum internae cranii integumentorum superficiei adhaesisse, dixi supra p. 18; subjungo alias in foetibus descriptis extravasationes sanguinis, tam in cavitatibus abdominis et thoracis (Hist. I.) collecti, quam in cellulosa inter cutem et musculos, simul lividos, praeter expectationem sine ullo externo in cute signo (Hist. II.) deprehensi; quas, cum omnis violentiae externae in his foetibus suspicio absit, omnino a putredine derivandas esse existimo; ea enim vasa majora, minora, hiatis licet invisibilibus aperiuntur, solvuntur, eroduntur, et contentum liquidum, ab eadem simul resolutum, per locum minoris resistentiae elabitur, atque vi aëris sese extricantis in cavā et laxiora spatia expellitur; de quibus effectibus eo minus dubitabimus, si modo haemorrhagias cadaverum saepius in diversis locis contingentes nobis in memoriam revocare velimus. Testatur vero etiam qualitas sanguinis extravasati, quippe tenuioris, dissoluti, flavescentis *m*), quin et gelatinosi

de

m) cf. HALL. El. Phys. T. II. p. 44.

de putredine eo evidentius, quod alias in re-
rentibus ecchymomatibus a vi externa, cor-
pori adhucdum vivo illata, productis sanguis
sincerus n), vel in grumum coagulatus depre-
hendatur.

Acciderunt hoc modo memoratae extra-
vasationes sub putredinis non adeo adultae
gradu Caf. I. et IV. sane sub minore, quam
qui requiritur, ut viscera ab ea in aqua natent,
aut qui supponitur, quando cadaver ob ean-
dem sectionis non amplius capax est. Audeo
monere haec cum e. g. in caussis infanticidii
observem extravasationes in cadaveribus obvi-
as magni momenti esse in adstruenda vita sub
vel post partum acta et violentia, infanti vivo
illata, atque postulari subinde durantis circu-
lationis sanguinis necessitatem pro admitten-
dis fugillationibus et extravasationibus in se-
ctione detectis et annotatis, rarius vero de si-
milibus effectibus a putredine oriundis et de-
rivandis cogitari, licet non ignorem alios in
casu junctae putredinis nil exinde decidendum
esse pronunciare o), idque eo rectius, quod
vicissim sanguis, qui durante vita vel sub ipso
moriendi actu fluxit, et postea in grumum co-
agulatus fuit, successu temporis et accedente
putredine demum dissolvi, et illi similis red-

D 3 di

n) Ill. LUDWIG in instit. Med. for. §. 244.

o) HEBENSTREIT Anthropol. §. 244.

o) HEBENSTREITII Anthropol. p. 331. 397.

54. *Dissertatio, sistens observationes de foetibus*

di potest, qui a sola putredine extra vasa effusus est.

§. XII.

VII. Aer extricatus.

Singula cadavera porro aërem factitium nunc majore nunc minore quantitate extricatum. sub forma vesicularum aut spumae, (uti in extravasationibus sub cute capitis) aut emphysematis exhibuerunt. Nullus haesito hoc phaenomenon a putredine deducere. Notum nempe est per plurima experimenta in partibus animalibus tam solidis, quam fluidis contineri insignem quantitatem aëris *p*) fixi; qui accedente putredine compedibus suis liberatur, et elasticus fit; in cellulosa se insinuans emphysema producit, *q*) de cute efflorescens cuticulam in vesicas elevat; *r*) humoribus se insinuans spumam generat. Recte itaque haec aëris evolutio intra reliqua signa foetus putridi refertur. Accidit interdum, ut recens foetus natus mortuus spumam circa os vel in faucibus

p) Sic in unico pollice cubico sanguinis 33. pollic. cub. aeris contineri docet Hales, vid. ejusdem *Etatif der Gewächse, nebst Proben von der in den Körpern befindlichen Luft.* p. 100. coll. p. 168.

q) SAUVAGES *Nesol. Meth.* T. II, P. I, p. 33.

r) HALLER, *J. c.* T. II, p. 80.

cibus vel in trachea habeat, a cujus praesentia teste SCHURIGIO, s) plerique scriptores ad vitam foetus extra uterum jam constituti concludunt, quod aër pro formanda hac spumositate non nisi per expirationem seu expulsionem sero viscido, seu salivae communicari, eique immisceri possit; verum quotiescunque alia signa putredinis in ejusmodi foetu adsunt, nolim huic ratiocinio subscribere, monitus et experientia, quae aërem a sola quoque putredine generari docet, et ipsius SCHURIGII propria observatione, qui in foetu putrido jam ante aliquod tempus in utero mortuo mucum spumofum in faucibus observavit. t) Sub quo gradu putredinis aër extricetur, nondum patet, certe ob diversitatem observationum terminus constans vix determinari poterit. Vidit ROEDERER antequam de putredine cogitatio et suspicio fuisset in cadavere demum extincto bullas aereas frequentes venis encephali et jugularibus inhaerentes u). Vidit PRINGLE frustum carnis in fundo vasis positum ob aërem se extricantem in aquis intra paucas horas enatare, quamvis nondum foeteret. x) Vidit contra HALLERUS cum sub-

D 4

nato

s) In Sialogia, p. 387.

t) l. c. p. 394.

u) In opusculis, p. 292.

x) l. c. p. 437.

56 *Dissertatio, sistens observationes de foetibus*

nato foetore aërem fixum expediri et carnes
ad aquae superficiem elevari. y)

§. XIII.

VIII. *Pulmonum enatio.*

Ob materiae affinitatem aeri extricato sub-
jungo mox phaenomena circa innatationem et
subiudentiam pulmonum ex foetibus intra ute-
rum mortuis et putridis desumptorum observa-
ta. Omnino expectas, B. L. post modo ad-
structam et affirmatam, aeris sub putredine
evolutionem, ejusdem vim in foetus intra ute-
rum mortui et putridi pulmones, quos alias ab
aëre expansos aquis innatare scimus, et obser-
vas hanc eorum innatationem unica modo vi-
ce (Hist. III.) mox post sectionem accidisse;
nec certa ac constante lege in institutis circa
eorundem putrefactionem ulterioribus experi-
mentis comparuisse. Ita est, et institui,
haec, ut pulmonum in aqua putredini ex-
positorum mutationes ab incipiente usque
ad absolutam putredinem contingentes ob-
servarem, causas dissensus auctorum circa
materiam discerem, et forte ad certitudinem
quandam calculumque reducerem, sed non
superanda impedimenta inceptum opus ex voto
perficere vetabant. Propono ergo nunc modo
fim-

y) El. Phys. T. II. p. 89.

simplices, sed fidas phaenomenorum obviam factorum enarrationes. Pulmo (Hist. III.) solus sine ulteriore maceratione statim aquae innatavit colore et consistentia a reliquis vix diversus, sub membrana sua extima in minimis vesiculis aerem, mobilem propellendum, et tunc colorem album producentem, reclusum habuit, quo per incisionem et compressionem emissio et propulso mox mergebatur. Desumptus fuit ex foetu valde putrido a matre cachectica gestato, cuius reliqua viscera etiam natabant. Convenit cum BOSSELI²⁾ observatione, qui in pulmone foetus putridi sub membrana extima plurimas vesiculas pulmonem, et integrum et in frustula divisum, in superficie aquae tenentes vidit. Sin vero frustulum ex interna substantia e medio pulmonis, nullis istiusmodi vesiculis obsessum excindebat, tunc mox mergebatur.

Pulmones ex reliquis subjectis vix notabili differentia inter se discrepantes, nisi quod pulmo Hist. II. ex albo ruber et muco obductus esset, omnes aquae statim post apertum thoracem injecti morfi sunt, atque, ulterioribus circa ea in aqua fontana experimentis institutis, phaenomena jam in singulis historiis pluribus descripta exhibuerunt.

Comparans ea, quamvis inter se diversa

D 5

cum

²⁾ Commerce, Litt. Noric. An. 1736. p. 3.

cum auctorum observationibus aequae convenientiam cum multis ac discrepantiam a pluribus invenio, et desino mirari controversias plurimas et serias de docimasia pulmonum, quamvis a brevi demum tempore in casibus forensibus usitata, habitas, quas ego neque requere, neque componere audeo; tentaturus modo an eas dilucidare et excusare possim, fidem forsitan eo magis meriturus, cum pulmones ex foetibus non dubia vita et clam natis producam, neque forensia tractem.

Existimo communi thesi caute et prudenter applicatae, qua pulmones respirantium in aqua natare, non respirantium mergi adstruxerunt, suum stare honorem. a) Quilibet videt pulmones supponi in statu naturali, sanos undique sibi aequales, excludi vero vitiosos. Non miramur ideo si adultorum, qui diu respirarunt, pulmones morbosos b) mergi videmus, nec mirabimur, si in foetibus, quos certissime scimus non respirasse, vitia pulmonum detexerimus et eos natare deprehenderimus. c)

Foetus

- a) ROEDERER in opusc. Med. p. 301.
 b) Quales III. de HAEN aliquoties a se et ab aliis vides describit in Rat. Med. T. II. C. IX.
 c) Morbificorum ejusmodi pulmonum in embryonibus sine respiratione mortuis mentionem facit ALBERTI in dissert. de Pulmon. sublid. §. V. nullas tamen observationes allegans.

Foetus, qui aerem non admisit, pulmonem parvulum, brevissimum in angusto posteriore thorace profunde latentem, corde quasi tectum, collapsum, densum, compactum, profundo velet carneo colore rubrum, undique sibi aequalem in frustula scissum non strepentem nec spumantem observabis in aquis sufficientibus constante lege, uti aliud viscus, aequali descensu et integrum et partitum mergi. Dubia contra hanc de pulmonibus observationem varia prolata sunt, praesertim si ab eorum subsidencia ad mortem infantis in utero factam et ab eorum enatatione ad vitam extra uterum actam concludebatur.

1) Primum dubium a subsidencia pulmonum quamvis foetus respiraverit desumptum, jam exactiore pulmonis foetus descriptione praecoccupasse mihi videor; putem enim ejusmodi pulmones non ubique sibi aequales futuros esse et in frustula divisos inaequalem mersionem facturos, cum non omnis aer semel receptus ex singulis particulis expelli possit. Hinc pulmones neonati vagientis in aqua submersi ab HEISTERO observati, quippe non in partes dissecti nil probant. cf. HEBENSTREIT in Anthropol. for. p. 402. Neque subitanea suffocatio sub t proxime post partum facta ab ALBERTI in dissert. cit. §. XI, allegata omne factae

60 *Dissertatio, sistens observationes de foetibus*

factae respirationis indicium delebit, nam, ut Ill. Morgagni verbis utar, *tunc certe alia, ac esse soleat, in foetu pulmonum constitutio et amplificatum praesertim volumen admonerent, ne, tametsi in summa aqua non innatarent, huic signo temere crederemus. Praeterea in iis, qui aërem duxerunt, difficile est, ne aliquae pulmonum particulae tantum ex illo retineant, ut descendentibus caeteris, ipsae non innatent.* d)

2) Secundum dubium, quo ad infantum extra uterum vitae signa edentium pulmones, quamvis non morbose vitiatos, merfos tamen provocant, non tam fallaciam experimenti, quam ratiocinii demonstrat, cum omnino a non facta respiratione ad non actam vitam conclusio non valeat atque debilis vita sine respiratione per aliquod tempus subsistere possit. e)

Eodem modo enatationem pulmonum vitam foetus extra uterum non arguere obicerunt argumentis desumptis.

1) Ex respiratione intra uterum vaginamque exercita, morte postea immediate subsequente. f)

2) A

d) de Sedibus et caus. morb. Ep. XIX. 46.

e) ROEDERER l. c. p. 298. seq.

f) Hanc respirationem intra *uterum* adstruunt, admittunt HEISTER in dissert. de innat. et subm. pulm. HEBENSTREIT, l. c. p. 409.

AL-

2) A vagitu plerumque ex testimonio desperantium muliercularum intra ipsas aquas clausis membranis audito, dudum exploso.

3) Ab irruente aëre, si parturientes in loco liberioris accessui patente foetum enitantur, g) vel ipsi debiliori per os aërem insuflent. h)

Non curo nunc has objectiones affirmatas, negatas, diversimode in causis forensibus limitatas, a fine praesentis tractationis remotiores sed statim ad

4) Quartam a putridinis effectum emersionem pulmonum producentis desumtam transeo.

I.) Scilicet animadverterunt vi principiorum physicorum putredine aërem non elasticum fieri elasticum, corpora ab eodem expandi, volumen eorum augeri ipsaque reddi aqua

ALBERTI in dissert. cit. §. VIII. intra vaginam HALLER. pluresque ab eo citari in El. Phys. L. XXIX. p. 399. utramque vi observationum negat ROEDERER in opusc. p. 315. coll. p. 300. 314.

g) Sic fieri posse putat ALBERTI in dissert. cit. §. VIII. repugnat autem manifesto theoriae de respiratione Hallerianae. El. Phys. T. III. p. 225. 230. cf. ROEDERER l. c. p. 301. 302. 310.

h) Causam hanc concedunt HALLER. l. c. p. 279. HEBENSTREIT. p. 405. LUDWIG in Instit. Med. for. §. 252. ALBERTI l. c. 7 negat eam speciose ex propriis observationibus Roederer l. c. p. 301. coll. p. 297.

aqua leviora, hinc exceperunt contra experimenti et veritatem et universalitatem, pulmones putridos, i) quamvis nunquam respirerint, natate contentos.

II.) Eluserunt postea hanc objectionem plurimi videntes pulmones ex putridis foetibus desumptos quin ipsos pulmones putridos mergi et instituerunt experimenta in pulmonibus putredini studio expositis, ut hinc Teichmeyerus suis propriis experimentis, quamvis in vitulinis pulmonibus factis, confirmatum credat, quod nulla putredo pulmones ad levitatem perducere possit, quae reperiatur in pulmonibus facta respiratione, et quod viceversa per putredinem pulmones gravitatem non acquirant. k)

Luculentius hanc pulmonis humani putrescentis merisionem ostendit HEBENSTREIT l) convenitque ejus experimentum cum nostro in Hist. I. descripto.

III.) HEBENSTREITII sententiae nuper novas observationes in tribus pulmonibus humanis putridis cl. FABRICIUS m) opposuit quibus evincit et in plura pluvia aqua et in ea, intra quam putrefacti erant, pulmones a putre-

i) cf. HÄYER. T. III, p. 280. not. u.

k) TEICHM. Med leg p. m. 244.

l) in Anthropol. for. p. 406. et 407.

m) vid. eiusdem *zweite Sammlung einiger medicinischen Responsorum und Sections-Bezirge. In dem Vorbericht.*

tre dine elevari, quamvis tandem summum putredinis gradum assequeuti iterum in aqua mergantur.

Ex tot oppositis et aliorum et meis experimentis nil concludi posse arbitror, nisi et enatare, et merfos manere posse pulmones putridos, hinc

IV.) ROEDERER, ut pulmonem ob putredinem natantem cognoscamus, jubet nos simul alia viscera, hepar, cor, in casu dubio observare, quae si mergantur natante pulmone, respirationem factam esse, evictura sint.

n) Aliumque characterem pulmonis ob aërem a putredine evolutum natantis addit HALLER quando scilicet ipsi spumam adhaereat. o)

Quamvis bene perspiciam nec Cel. ROEDERI nec III. HALLERI signis nondum copiosis experimentis confirmatis, omnia sublata esse dubia; potest enim pulmo reliquis visceribus compactioribus citius putrescere spumaque ex aliis causis abesse et adesse; puto tamen nonesse haec signa in sectione legali negligenda, iisque has meas, qualescunque ex nostris historiis annotationes addo. 1) Pulmo natans, qui aërem non in vesiculis haerentem, sed modo in cellulosa sub membr-

n) l. c. p. 301.

o) In additament, ad El. Phys. T. VIII. p. 161.

brana extima, et in lobulorum interstitiis cellulosis alios lobulos nectentibus conspicuum, hinc inde movendum, continet, p) 2) qui leniter compressus aërem dimittit, cum aërem alias per inspirationem receptum pertinaciter retineat, q) non indicat, factam esse respirationem. 3) Consummata putredo substantiam pulmonis nimis emolliens et dissolvens pulmonem antea natantem (Hist. I.) quin et inflatum (Hist. IV.) in fundum praecipitat. Hinc in hoc summo gradu putredinis ex subsidentia in aqua respiratio neque affirmari, neque negari potest. 4) An totum foetus cadaver aquis injectum necesse est, natet, si pulmones non ex respiratione, sed ex putredine natare assumimus? Refert enim HALLERUS foetus integros nata putredine ad aqua superficiem ascendisse. r) Doleo me de hoc, forsitan non plane contemnendo experimento, haud cogitasse, cum foetus putridos praesentes haberem, neque id ab aliis institutum esse legisse.

§. XIV.

p) uti constititex BOSSELY, observatione et ex Historia nostra Italia.

q) HALLER T. III. p. 279.

r) El. Phys. T. II. p. 89. quamvis non dicat, an respiraverint antea, n. que de pulmonibus ipsi in hoc loco sermo sit.

§. XIV.

*IX. Scroti tensio major: intestina collapsa:
vesica urinaria vacua.*

Sunt et alia phaenomena, quae licet parum de putredine testentur, aut ex ipsa explicentur, huc tamen referenda, quippe in foetibus nostris mortuis et putridis obvia. Inter varia corporis externi vitia passim et suis locis annotata occurrit eminentior scroti corruptio, tumoris, livoris, gangraenae specie. Licet me non fugiat in plerisque puerorum partibus tumorem scroti observari, quem a venis compressis serum intra cellulosa fundentibus derivant, s) meretur tamen hic status specialius in foetibus mortuis indicari, tanquam putredinis effectus extravasationes sanguinis, et aeris evolutionem, saepius praesertim in hoc loco t) producentis.

Abdomen et intestina collapsa foetum putridorum maxime (Hist. III.) descripti emph,

s) ROEDERUS in opusc. p. 232.

t) ALBERTI dissert. de foetu mortuo §. 17 refert inter signa foetus mortui genitalium inflammationem livorem celerioremq; corruptionem. RUYSCHIUS Thef. Anat. X. N. XCV. Penis erectionem in iis, qui aetate defuncti sunt, post mortem contingentem hoc modo explicat.

physemate, quasi universali turgentis miror omnino, cum aërem vel parca quantitate extravasatum se alias cavitatibus insinuare, has expandere, variasque tympanitae species producere, probe sciam. Non tamen ideo dixerim collapsa intestina characterem foetus intra uterum mortui et putridi praebere, quod tunc ea inflata esse nequeant in foetu, quippe qui neque aërem deglutiat, neque alimenta aërem generantia assumat. Vidit SCHURIGIUS in foetibus nostrorum similibus intestina et atra et flatibus distenta. u)

Vesicam urinariam paucis modo guttis madidam certo deprehendi, vel quia foetus durante vita in utero mingit, vel quia sub morte, et adhuc magis accedente putredine relaxatus sphincter urinae viam effluendi non amplius praecludit; monendum hoc eo magis censui, ut pateat vacuum vesicam nequaquam factam esse respirationem indicare, quamvis sic quidam scriptores doceant. x)

§. XV.

u) Sialolog. p. 394. Embryolog. p. 221.

x) TREVIUS de differentiis quibusdam inter foetum natum et nascendum p. 105. et ZITTMANN in Medic. for. p. 1306. HERBSTREIT in dissert de funic. umbil. human. pathol. p. 17.

§. XV.

X. Funiculus: Placenta.

Ex funiculo umbilicali indicia pro vita et morte infantum vario respectu desumi et applicari solere notum est; sed ea minus huc quadrant, cum mihi tantum dicendum sit, qualem in jam putridis invenerim. Fuit C. II. chorda illa mollior, atra, friabilis, uno verbo marcida, in reliquis tenacior, flaccida tamen et sanguine flavo mucoso, vel et grumoso, repleta. Habetur sic quoque ex funiculo umbilicali aliquod mortis in utero factae indicium, nam funiculus foetus vivi recenter dissectus plerumque sanguinem contentum expellit, cum contra in foetuum nostrorum funiculis sanguinem prehenderim, eumque corruptum, qualis ab accedente putredine fieri solet. Comparans ulterius historias, intelligo majorem putredinem ipsius foetus, non ideo quoque insigniorem ipsius funiculi involuere. Sic foetus (Hist. III.) descriptus manifesto putridior fuit foetu in IIda, quamvis funiculorum plane dispar esset ratio.

Placenta ceu parenchyma sanguine plenum et spongiosum intra uterum facile emolliri et cito dissolvi, ac omnino, si scilicet statim partum insequatur, foetus intra uterum mortui signum praebere admittunt omnes. In nostris foetibus (Hist. II. et IV.) simile in placenta

E 2

viti-

vitium fuit. At miror in casu tertio insigniorem putredinis in ipso foetu gradum, placentae contra integritatem, nec scirem hujus phaenomeni explicationem, nisi HEBENSTREITUS y) observasset, extincto foetu placentam nutriri et succrescere posse. In membranis amnio et chorio praeter virorem in Casu tertio nil notatu dignum se obtulit, hinc non est, cur verba de iis faciam.

§. XVI.

XI. *Liquor amnii ejusque effluxus.*

Iam ipsos foetus putridos relinquere, et ad varias quaestiones transire possem, quae circa modum partus foetuum putridorum, et circa statum matris, tam ante, quam post partum obveniunt, sed eae partim a scopo meo remotiores sunt, partim me gravissimae rationes filum abrumpere jubent, addam itaque modo pauca de aquis parturientium dictis, earumque effluxu.

Indolem blandam in aquis foetum circumfluentibus facile mutari in alienam et foetentem pluries observare licet, patuitque ex casu II. III. IV. ut quidem de sumendo ex illis putridis factis signo pro adstruenda morte et putredine foetus in utero jam facta, non dubitare,

y) in dissert. de funic. umbilic. pathol. p. 23

tare, monere vero velim cum MAURICEAU z) foetorem putredini foetus adscriptum subinde etiam a meconio vel a sanguine putrefacto provenire. Addere his forte liceret suspicionem aquarum hydropicarum facile corruptarum, cum in casu Illo abundantissimi effluerint humores, et pluries tales foetentes aquae, et ante et sub partum occurrant, sub nomine aquarum spuriarum maxime notae. Liquor amnii alio quoque respectu in censum venit ratione scilicet temporis, quo effluit, et quatenus praemature effusus causa putredinis in matre subortae esse dicitur. In nostris casibus effluxit diversis intervallis. In primo paucissimus erat sensim transudans, neque obstetrici, neque parturienti satis observatus. In secundo et quarto proxime, et immediate cum ipso foetu, in tertio vero 36. hor. ante foetum exclusum prodiit. Putredinem ergo, quam hi foetus secum apportarunt, non praemature ruptis velamentis externo aëri liberum accessum permittentibus adscribere, auctam vero et acceleratam C. I. et III. fuisse, admittere possum, aegre concipiens, cur plures scriptores foetum membranis et aquis circumdatum, ab omni putredine defensum esse statuerint, et animadversam forte post partum in foetu putredinem mere ab aëris accessu, aquis praemature effluentibus, deduxerint.

E 3

Video

z) l. c. T. I. p. 277. et 278.

Video quidem hanc sententiam fovere magni nominis Viros RUYSCHUM, a) HEISTERUM, b) LAMOTTE, c) HEBENSTREITUM, d) ROEDERERUM, e) pluresque alios, neque auderem, his auctoribus contradicere, nisi jam ipsorum hypothesin ab aliis limitatam legerem. Ill. v. SWIETEN f) tantummodo citius foetum mortuum, ubi ruptis membranis aquae effluerunt, in utero putrescere docet. In eundem fere sensum SAUVAGESIUS g) dicit: „foetus mortuus, si aquae elapsae sunt, magis putrescit intra biduum, quam intra quatrimum, vel extra uterum, vel intra annum integrum.“ Illustr. MORGAGNI h) postquam cautissime proposuit putredinem, si aer uterus non subeat, ferius, si vero is subeat, citius et periculosius advenire, insuper observationem allegat, quae adductus, foetum intra uterum mortuum interdum

a) Advers. Anat. Dec. 11. p. 27.

b) Institut. Chirurg. p. 1063.

c) l. c. p. 519. 600.

d) in Anthropol. p. 397. qui quidem hoc loco tantum dicit in utero defunctos membranis nondum ruptis, saepe sine putredine in utero manere, at p. 408. absolute negat aliquid sine aere externo accedente putrescere.

e) In arte obstetr. §. 377. et in opusc. p. 151.

f) In Comment. ad §. 1319. T. IV. p. 562.

g) Nosol. Method. T. III. P. I. p. 177.

h) l. c. Epist. XLVIII. p. 42.

terdum sat cito putrescere, et cum teterrimo foetore excludi posse, quamvis aëri aditus non patuerit, hand diffitetur. Quin ipse MAURICEAU ad cujus observationes toties provocant auctores, quoties intra sua velamenta foetum a putredine tutum conservari contendunt, tamen in suis aphorismis i) non absolute negat putrefactionem possibilem, antequam aquae effluxerint, sed eam tantum tardius accedere adstruit. Horum gravissimorum auctorum et testimonio et consensu suffultus facile excusationem inveniam, si hactenus subinde innui foetum mortuum intra ipsas membranas et liquorem amnii putrescere posse, at ne auctoritatis praeiudicio abreptus, vel tantummodo causae meae patrocinium quaesiturus videar, paucis ad ea argumenta respondebo, quae pro opposita sententia militant.

i) Primum nempe ex physica desumtum, et ad foetus in utero latentes applicatum exinde petitur, quod sine liberi aëris accessu nil

E 4 putref.

i) l. c. T. I. p. 544. aphorism. 163. l' enfant mort en la matrice acquiert une corruption plus grande, et plus fétide un deux ou trois jour après l'écoulement de ses eaux qu'il ne fait en un mois quand ses eaux ne sont pas écoulées.

putrescat; *k*) sed monere liceat aërem fixum in animalibus, praesertim emollitis intra aquam partibus, sine aëris externi accessu evolvi. (uti *l*) constat tot experimentis sub antlia captis,) eumque tunc elasticum factum eadem efficere; quae alias aër externus valet. Quin recentiori cuidam scriptori *m*) pro praecipua causa putredinis fuga hujus aëris fixi sufficit, contenditque corpora a putredine conservari, si modo aëris fuga praecaveatur.

Sin hoc forte minus concedatur vicissim ad experientiam provocare possum. BECHERUS *u*) fatetur, carnes vasi recipienti optime evacuato inclusas intra paucos dies putrefactas esse. MACKBRIDE sub campana, quantum quidem fieri potuit, evacuata carnem jam

k) ROEDERERVS in opusc. p. 430 aëris liberioris accessus ad putredinem necessario requiritur, certissimumque contra eam praesidium est aëris exclusio; uteri autem gravidi velamenta embryonem liquoremque amnii ab omni aëris iniuria tutum reddunt

l) Horum experimentorum in variis partibus animalibus institutorum catalogum exhibet HAL-
LERVS *el. Phys.* T. III p. 324 — 328.

m) MACKBRIDE durch Erfahrung erläuterte Versuche. p. 85. seq. imo se expertum esse docet, carnem putridam foetorem putridum amisisse aëre fixo denuo ipsi restituto. p. 57.

n) in *Phys. subit.* L. I. Sect. V. 6. l. 45.

jam intra 24. hor. putridulam, et intra 36. plenarie putridam invenit. o) Ova recentia, sana, calore 70. grad. therm. Fahrenh. facta intra paucos dies putrescunt, p) quamvis tunc putredo aëris externi accessui non adscribi possit. In vasis cerebri cadaverum frequenter aërem conspici ob putredinem in sanguine natam, q) quamvis aëri externo via ad haec vasa non pateat, refert HALLERVS, simulque alio loco concedit, non semper atmosphærici aëris liberum comitatum ad putredinem requiri. r) Ecchymomata integumentis cohaerentibus sine accessu aëris tandem putrescunt, testante BOERHAVIO et ejus COMMENTATORE. s) Neque video qua ratione Clar. ROEDERERVS pulmones foetus, t) qui nondum respiravit, cor, hepar, putrescere admittat, cum aequè ab aëre externo defendantur, ac velamentis inclusus foetus.

E 5

2)

o) l. c. p. 88. 89.

p) BOERHAAVIJ Chem. P. II. p. 346.

q) Elem. Phys. T. III. p. 323. coll. 224.

r) l. c. T. II. p. 90.

s) III. v. SWIETEN ad §. 324.

t) nam solo e latere suo aërem pulmones intrare posse negat. in opusc. p. 302.

n) MAURICEAU T. II. p. 245. 276.

74 *Dissertatio, sistens observationes de foetibus*

2) Experientia forte obstetricantes didicerunt plures foetus nasci putridos, si aquae diu jam efluxerint, atque hinc causam putredinis irruenti aëri attribuerunt. Nolim huic experientiae contradicere, quae nil probat, nisi aërem promovere et accelerare putredinem; vicissimque lege observationes de foetibus mortuis aquis jam ante aliquot dies elapsis, de quorum putredine tamen nulla mentio fit. u)

3) In ipso liquore amnii quaedam salina x) virtus laudatur, qua si modo membranae continentes integrae maneant, diutissime mortuus foetus a putredine immunis in utero conservetur. Licet observationes quasdam singulares de foetibus per plures menses, quin adeo per annos y), sine putredine in utero commoratis haud temere negare auderem, animadverto tamen eorum numerum ad pauca exempla reduci posse, (nisi simul foetus indura-

x) Silem nitrosum inesse putat. MAURICEAU T. II. p. 415. et Lamotte l. c. p. 519, dicit: *les eaux servent comme de Saumure, et empêchent l'enfant de se corrompre.*

y) SCHURIGIUS in Embryol. p. 64. allegat foetum sedecim annos sine putredine conservatum.

induratos, lapideos huc trahere velis,) nec raro falso foetum a longiore tempore iam mortuum credi, cum forsitan languens nulla agitatione vitae signa matri percipienda dederit. Sallustio ex Mauriceau vii hypothesi in amnii liquore contento, hactenus nondum demonstrato, vix tantum virtutis tribuerem, cum in eo ipso, quando jam provector graviditas est, magna ex HALLERI 2) mente ad putredinem facilitas sit.

4) Denique obiici posset, si foetus intra uterum putridus supponatur, tunc necessario varia incommoda in matres gravidas redundarent, a) quas tamen nostrae Historiae passim bene valentes praedicaverint. Ast modicam foetus putredinem matres, vi vitali putridum forte resorptum subigente et bonis humoribus iterum assimilante, facile impune ferant, non aequae tantam, quae totum foetum consumit, et in putrilaginem dissolvit, quamvis ne tunc quidem exempla feminarum valentium deficient. b)

XXXIII.

2) T. VIII. p. 164.

a) ROEDERER in Art. obst. §. 376. et 377.

b) Siclego in SCHVRIGII Embryolog. Sect. III. C. II. et Sect. IX. C. I. passim de foetibus ad ossa consumtis sine sanitatis matris dispensio. cf. MORGAGNI Ep. XLVIII. 42.

XXXIII.

Dr. CHRIST. FRID. JAEGER

Dissertatio,

qua

Casus et annotationes ad vitam foetus neogoni dijudicandam facientes proponuntur.

Tubingae, 1780.

Respond.

HERCUL. DAVID. HENNENHOFER.

Communicatum mecum est, quod vocant, protocolium sectionis legalis, quae in puello spurio, qui, adstante obstetrice ordinaria et juramento obstricta praesentibusque aliis personis, à matre sana graviditatem nunquam celante post multos ultra 30. horas protractos et graves ad partum dolores mortuus nascebatur, nuper instituta fuit. Hic ipse casus cum mihi notatu dignus et ad potiora signa de morte vitae foetus partu recenter editi sive neogoni in quaestionibus forensibus momentosa vel illustranda vel confirmanda vel

limi-

limitanda vel et infringenda facere videatur, liceat mihi ex isto protocollo notabiliora, subne-
xis miscellis annotationibus, decerpere, sic for-
sitam medicos juniores in instituenda legali se-
ctione et subjungendo iudicio adjuturus et hac
disquisitione dissertationem de foetibus recens
natis jam in utero mortuis et putridis heici
anno 1767. habitam suppleturus ejusque usum
in medicina forensi ostensurus.

*Recensio phaenomenorum ex inspectione et se-
ctione anatomica obviorum.*

§. I. a) Puellus maturus, torosus, ex
nostrate mensura et pondere 22. poll. trans-
vers. longus octoque libras ponderans, nul-
lum rigorem emortualem exhibens, mollis,
hinc inde turgidus, quasi inflatus, (*aufgedun-
sen*) adpectu turpis, foetorem putridulum
spargens, caput habebat tumidulum, magnum,
capillatum, posterius in appendicem sacciformem
extensum, laxum; ut sub integumentis
ossicula cranii mobilia, stridentia perciperen-
tur, faciem tumentem, genam elevatam, ma-
xime dextram, oculum prominentem, collum
utrinque tumidum et ad tactum ab aëre in-
cluso quasi strepens, atque totam superficiem
trunci hinc inde, in dextro praecipue latere,
maculis nigris, lividis, rubris, viridibus varie-
gatam, cuticulaque tectam, quae non nisi in
regione inguinali secesserat, alibi vero demum
durior;

durior contrectatione detrahi poterat. Exhibebat porro os apertum sine spuma; abdomen inflatum; non multum tamen resistens; funiculum umbilicalem ab obstetrice dissectum et longitudine 5. poll. relictum atrorubrum, marcidum; vacuum; testiculos in tumente scroto percipinendos, anumque ample hiantem.

b) Incisis integumentis cranii, colore hinc rubello inde livido atrove conspicuis, sanguis maxime ex ista appendice facci formi rudellus, aquosus gelatinosus sponte effluxit, similisque, magis tamen mucosus tenaxque sanguis et internae cutis capillatae et exteriori pericranii superficiei adhaesit. Iusto laxius omnia ossicula cranii cum pericranio cohaerebant, omnemque parietale praecipue facile a sua sede emovendum os dextrum connexionem amisisse videbatur, quin et margines reliquorum ossium facile super se invicem adduci et cum aliquo stridore mutuo sibi insidentia reddi poterant, cum a cerebro collapsio non sustinerentur. Duramater integra, sublivida, rugosa laxo incubuit cerebro collapsio, mollissimo, rubicundiori, superne quasi fluxili, inferne gyros adhuc formanti, sub tractatione vero mox plenarie dissoluto seu diffuenti.

c) Integumenta communia tam thoracis, quam abdominis una cum subjacentibus musculis mucida, quasi unctuosa, nimis tenera non satis firma erant. Cavitas abdominis monstrabat

strabat hepar grande; bulla aërea obfessum; ventriculum collapsum; vacuum; intestina aëre largo, multa materia gelatinosa, paucò meconio repleta; viscera omnia et membranas, maximeque cellulosa, atro-purpurea, quasi per artificium anatomicum infarta, subinde muco subcruento obducta, emollita, tabida; venas majores una cum vena umbilicali et ductu venoso exterius rubentes, intus sanguine vacuas; solam vesicam urinariam albidam, urinae expertem.

d) Thorax unâ cum collo apertus exhibuit thymum magnum pulchrum aliquot bullis aëris conspicuum, cor liberum, à pulmone non tectum; pulmones ipsos parvos profunde rubros, versus dorsum latentes; pericardii cavitatem aquae cruentae drachmam circiter continentem; cordis ventriculos et aurículas vasaque majora sine ullo vel fluido, vel grumoso sanguine, cavum contra thoracis aquae sanguinolentae mox post resectum sternum in conspectum prodeuntis drachmis circiter tribus repletum, intus intra asperam arteriam nullum mucum, sed circa illam utrinque notabilem sanguinis extravasati copiam.

e) Pulmones sibi ubique in substantia nullo vicio corrupta similes, profunde rubri, molles quidem, nondum tamen friabiles multoque minus in putrilaginem diffuentes sese distinguabant plurimis bullulis, majoribus, minoribus,

bus, albidis, sub externa membrana inclusis, in aquam puram injecti una cum adhaerente corde et aspera arteria natabant. Cor solum recitum sine pulmonibus fundum petebat.

In aliqua parte resecta bulla incidebatur, tunc mox membrana collabens immediate iterum substantiam pulmonis tangebatur, atque haec ipsa pars antea natans nunc ad aquae fundum praecipit dabatur. In alia portione nunc avellanam aequante multis bullulis obfessa atque natante levi pressione digitorum bullulae exprimebantur, eo pariter cum effectu, ut in aqua haec portio nunc subideret. Aliud majus frustum pulmonis non adeo multis bullulis obfessum, in plurima frustula divisum et paullulum firmitus manu compressum mergebatur, cum ante hanc tractationem egregie supernataret.

f) Integri hi pulmones ante hanc dissectionem ab adhaerente sanguine et muco studio ope spongiae desiccati et ab aspera arteria et vasis separati drachmas 14 et grana 40 ponderabant. Sub omnibus his compressionibus et dissectionibus in minora frustula ne guttula quidem sanguinis, neque ulla spuma exibat.

g) Hepar, lien, ren, portio telae cellulosa ex cavitate abdominis excissa in aqua natabant.

An

*An ex recensitis phaenomenis vita foetus sub
partu vel post eum adstrui potest?*

§. II. Exhibui sic contractam hujus curati-
oris sectionis legalis recensionem, atque cum
non animus in singula haec observata commen-
tandi sit, primaria se mihi mox offert quae-
stio, an ex his ipsis recensitis aliquid certi de
vita infantis vel sub partu vel post eum decidi
queat. Innui quidem mox in introitu prae-
sente obstetrice puellum mortuum esse natum,
scioque aliunde de nulla malitia vel matrem,
nequaquam clanculum parere tentantem, vel
obstetricem mature satis partus difficultatem
agnoscentem et nunciantem suspectam esse.
Verum fac, clanculum partum editum esse,
pone neminem vel suspectas personas parturi-
enti adstitisse, cogita obstetricem accusari,
(qualis criminatio revera heic sectionis insti-
tuendae occasio fuit,) quasi vel dolose vel in-
scite foetum rudius contrectatum, maligne
fugillatum, inepte protractum trucidasset;
tunc certe haec quaestio maxime momenti erit,
totusque rei cardo in eo vertetur, an ex ipsa
et sola inspectione et sectione aliquid certi de
vita foetus jam intra uterum finita vel et post
partum adhuc acta pronunciari queat. Equi-
dem crediderim in proposito casu, si vel cir-
cumstantias partus heic nequaquam clandestini,
sed testibus idoneis praesentibus, peracti tan-
F tisper

tisper incognitas aut et dubias supponas, problema summa cum convictione solvi posse, atamen non omnibus forsitan et singulis haec eadem quaestio ex solis in cadavere obviis phaenomenis aeque facile expedienda aut eodem modo decidenda videbitur. Sunt quaedam, quae pro signis violentiae externae vitaeque extra uterum actae habere queas, sunt alia, quae pro morte quin putredine dudum in utero facta loquuntur, atque sic omnem matris ineptamque obstetricis violentiam removent. Si similes casus, quos huic nostro recentiori antea, quam quicquam decido, subungere placet, confero, invenio certe non in omnem eandemque sententiam auctores abire, atque diverso modo ejusmodi in foetibus recens natis occurrentia phaenomena ab iis dijudicari.

Casus analogus recensetur.

§. III. En observationem, quae in ALBERTI Jurisprudencia medica Tomo III. p. 239. Cass. XVIII. exstat de foetu masculino, quem ancilla in via separata ad portas, quasi cacans, mense Majo enixa est, et paullo post in stabulo fimo tectum recondidit, unde post dimidiam tamen horam protractus est, instituta eodem adhuc die sectione et inspectione legali. Ut analogia hujus cum nostro proposito casu evidentius in oculos incurrat, totam Medici secantis relationem verbotenus transcri-

scribam, cum sic ejusdem mens clarius pateat, atque mihi in sequentibus ad eandem subinde provocandum sit:

Außerlich zeigte sich, daß es ein partus maturus masculini generis; der Kopf war überall mit Haaren bewachsen, die Nägel an Händen und Füßen fest und gehöriger Größe, am ganzen Körper war der Mist, worinnen es gerohrt gewesen, noch befindlich; aus der Nase kam hellrothes Geblüt zum Vorschein; der Kopf war zusammengedrückt, so, daß dessen Obertheil noch einmal so hoch als ordinair sich befand; Epidermis war an denen Schultern und Unterleib ganz abgeschunden, *a*) doch war sie an Händen und Füßen noch ganz, wie denn auch die bey neugeborenen Kindern sich befindliche Unreinigkeit an den Händen noch vorhanden; beyde Augenlieder, der Hals, Unterleib, beyde Hände und rechter Fuß waren stark mit Blut unterlossen; die Nabelschnur, so einer guten Hand breit, war abgerissen und unverbunden.

Als dieses äußerlich in Augenschein genommen, wurde, nachdem es abgewaschen, zur Section geschritten. Wobey zu bemerken: daß,

F 2

(als

a) Notandum, quod alibi in actis ex testium depositione extet, quod epidermis ab omnibus artubus secesserit et quod spongiae, cum corpusculum lavando purgaretur, adhaeserit, unde defensor deduxit, quod eadem heic male abrafa (abgeschunden) dicatur, et putredinis potius signum suppeditet. conf. *ALB.* I, c. p. 240.

als die Haut des Kopfs kreuzweise separiret, zwischen derselben und dem Pericranio überall schwarz extravasirtes Geblüt über den ganzen Hirnschdel fast federsdicke zu finden war; die Ossa frontis, beyde ossa bregmatis und das os occipitis waren ganz aus ihrer Situation und von einander getrieben, so daß man sie hin und her, wie man wollte, schieben konnte, daher auch der Obertheil des Kopfs ganz hoch und zugespitzt, als ein Kegelspitze aussah.

Als das Pericranium aufgeschnitten, und obgedachte 5 Ossa cranii herausgenommen, waren sowohl die sinus durae als vasa sanguinea piaie meningis mit vielem Geblüt angefüllt, besonders aber sah man die vasa majora piaie matris, praeprimis dextri lateris, wo sie sich in cerebri sulcos zu insinuiren pflegen, sehr dick vom Blut aufgetrieben; substantia cerebri war ganz zusammengequetscht wie ein Brei *b*); doch war das cerebellum noch ganz und dunkel roth; der Hals war eben wie der Kopf mit schwarz extravasirtem Geblüt an beyden Seiten nach

b) Cum haec expressio ganz zusammengequetscht wie ein Brei de cerebro obscura sit, videtur mihi, cum opponatur cerebello *integro*, (noch ganz), quod firmius minus cito dissolvitur, medicus secans per eam cerebrum diffuens, sese non in consueta figura sustinens, sed instar fluidi se ad formam capitis elongatam, ab ossibus minus firme cohaerentibus et quasi fluctantibus deductam, accommodans intelligere.

nach eröffneter Haut angefüllt, zu sehen, desgleichen der ganze Unterleib, und als man denselben eröffnet, kam ein ziemlicher Theil extravasirtes Geblüts auf den Tisch gestossen; Intestina meconio impleta sahen ganz schwarzroth aus, desgleichen waren vesicae urinariae substantia von sanguine extravasato ganz roth und aufgetrieben. Als die Brust eröffnet, fand sich in cavitate ejus dextra ein Löffel, in sinistra vero wohl anderthalb Löffel voll ganz rothes und nicht coagulirtes Geblüts. Vasa sanguinea majora tam arteriosa, quam venosa lagen zusammen gefallen, und war darinnen kein Blut zu finden, eben sowohl als in beyden cordis ventriculis, welches alles aufgeschnitten und genau untersucht wurde. Pulmones waren nicht coloris naturalis subpallidi aut variegati vel cinerei, sondern ganz dunkelroth, als man sie herausgenommen und in einen Eimer mit Wasser gelegt, fielen sie also fort auf den Grund, man schnitte sie von einander, und fand, daß sie sanguine turgidi waren.

Dieses ist es, was man bey geschehener Section an dem Kind gefunden, aus welchen allen zur Genüge erhellet, daß mit demselben sehr erbärmlich müßte verfahren worden seyn, wovon der ganz zerdrückte Kopf ein klares Zeugniß gibt, und daß es durch äußerliche große Gewalt sein Leben verlohren, welches die starken fugillationes et extravasationes sanguinis, praep-

primis super totam cranii peripheriam, utet in collo zur Genüge an den Tag legen, dergleichen extravasationes aber in soliden Theilen in corpore jam demortuo ob sanguinis motum cessantem ohnmöglich geschehen können. Daß aber die Lunge in hoc casu zu Grunde gegangen, ist ganz natürlich, weil vasa pulmonum sanguine turgida waren, daher pulmonum substantia, quae jam aquae superficie gravior existerat, nothwendig untersinken müssen. Welches unsere in der Vernunft und arte medica gegründete Meinung und Bericht ist. N. den 16. May A. 1732.

*Responsum foetum priori Spho. descriptum
pro vivo nato violenter trucidato de-
clarans.*

S. IV. Facultas Media Hallensis de hoc casu interrogata rejectis, quin exhibitis, quae defensor ancillae de infanticidio accusatae ex putredine foetum jam intra uterum corruptum scite protulit, argumentis, respondit, foetum hunc omnino ante et post partum vivum fuisse, atque ob toleratas in toto corpore magnas violentias necessario periisse, hisce primariis rationibus additis, quod 1) mater ante partum sana fuerit, recte semper cibos appetierit, nullumque sub graviditate signum habuerit de foetu mortuo intra uterum latente, 2) tam facile et celeriter, sicuti hujus, mor-

mortui foetus partus rarissime procedere soleat; 3) foetus quoad integrum corpus artusque perfectus nequaquam immaturus fuerit; 4) neque ex relatione medici neque ex reliquis actis ullum putredinis signum vel quoad colorem vel quoad odorem sese manifestarit; 5) in foetu mortuo tam notabiles sanguinis extravasationes tam in cavitatibus majoribus quam sub cute, et tales cranii compressiones ex causa corruptionis putridae non produci possint, sed violentiam externam loquantur; 6) cuticulae secessio non absolute ex putredine derivari debeat, sed et ex appensione ad durius lignum vel lapidem (notandum, *quod nil tale in actis et facto exstet, vel exinde allegetur*) obvenire potuerit; 7) pulmo foetus vivi ideo fundum aquae petierit, quoniam sanguine nimis onustus fuerit, quae oppressio et stagnatio sanguinis tunc in pulmonibus accedere potuerit, cum foetus sub partu in puncto inspirationis mox istas violentas compressiones sanguinem ad pulmonem urgentes perpetuaverit.

Alius similis casus affertur.

S. V. Haud absimilis casus in Jurisprudentiae forensis T. II do. Cas. VI. p. 121 seq. occurrit, quem integrum pariter exhibeo, licet negligenter et inscite factae sectionis legalis specimen sit.

F 4

1) Das

1) Das Kind war weiblichen Geschlechts, an Gliedern vollkommen, sehr mager, doch das nichts verweßliches c) an ihm zu verspühren.

2) Die Cuticula auf den Rücken von den Schultern an bis über das Kreuz waren meistens und am rechten Arm eines 8 Groschenstücks, am rechten Knie aber eines 2 Groschenstücks groß abgestossen.

3) Am rechten Auge war der Canthus internus durchgestossen, und am linken Auge der Canthus externus verletzt und blutrünstig.

4) Wie der Kopf dennoch mit seinen Integumentis umgeben um und um ganz zerknirscht anzufühlen.

5) Nach abgelöster Haut sahe man auf dem Pericranio um und um bis an die ossa temporum geronnenes und extravasirtes Geblüt eines Strohhalmes dick liegen.

6) Nach abgelöstem Pericranio waren die ossa cranii, als occipitis, frontis, bregmatum in den Suturen gänzlich getrennt, das os frontis und occipitis aber, welche beyde sonst ossa integra

c) Intelligit sine dubio medicus secans nullum in foetu ab ipso perceptum fuisse foetorem, qui omnino pro gradu putredinis in utero conceptae vario varius et vix sensibilis esse potest; debet tunc putredo ex aliis signis v.g. secessione cuticulae, habitu flaccido, emollito, etc. dijudicari.

integra und ohne Suturen seyn müssen, der Länge durch zerspalten zu sehen.

7) Das Cerebrum, so sonst natürlich cineritii coloris und meist weißlich seyn muß, war durch und durch röthlich, ohne Zweifel von zerrissenen Blutgefäßen, welche alle leer von Blut waren.

8) Der Nacken, nachdem die integumenta abgelöst und die musculi zum Vorschein kamen, lag auch voll geronnenes Blut.

9) Das os maxillae inferioris war mitten entzwey getrennt.

Weilen nun die von No. 2. bis 9. bemerkte Umstände nicht von selbst kommen können, sondern eine äußerlich zugefügte Gewalt präsupponiren d), das N. 5. und 8. auf dem pericranio und musculis des Nackens bemerkte extravasirte Geblüt vitaliorem foetus sub et in partu auch erhärtet, da in einem corpore mortuo, wo kein circulus sanguinis auch keine extrava-

F 5

fatio

d) Nolo omnia et singula in hac sectione vel omissionis vel commissionis peccata censoria virga notare, sed vix condonandum putem, quod Physicus secans ossa foetus futuris non conferminat aut in plures quam apud adultos partes divisa (uti os frontis, maxillae et occipitis, quod in summa parte fere ad medium usque pertingentem fissuram naturaliter habet. conf. ALBINI Icon. off. foet. T. 3. fig. 10.) pro violentiae externae argumentis confidenter venditet, et sic ex facileissima ratione de gravissimo infanticidii crimine matrem accusandi occasionem temerarie praebeat.

fatio sanguinis geschehen kann, so läßt sich mit gutem Grund schließen, daß diesem neugebohrnen Kind eine äußerliche Gewalt müsse zugefügt worden seyn.

Responsum in hunc casum dubitanter datum.

§. VI. Facultas medica Hallensis in responso magnam quidem vim signis violentiae externae vivo foetui illatae in renunciatione medici secantis recensitis tribuit, nihilominus tamen etiam de morte jam in utero facta et de ibi jam concepta putredine cogitat, atque ideo, (cum praeterea ex reliquis actis didicit, meretricem ab impraegnatore fustigatam et humi prostratam plures dies ante partum, de motu infantis non amplius percepto alios monuisse, partumque ipsum praesentibus parentibus occurrentibusque aliis foeminis nullum vitae in foetu recentissime nato signum agnoscentibus peractum atque secundinas viatatas induratas nullum sanguinem fudisse etc.) violentiam externam tanquam causam mortis dubiam reliquit, eamque matri non absolute imputandam esse pronunciavit, quam ut scabinatus Hallensis ipsa confessione matris certius erueret, eam torturae cruciatibus subjiciendam decrevit.

Noster casus prioribus similis aliter decidendus est, et ad alios nulla ratione dubios merito provocatur.

§. VII. Hos casus §. III. et V. si cum nostro

nostro §. I. in quo sectio et inspectio omni cum solertia scite administrata est, comparas, invenies omnino magnam convenientiam, maxime quo ad secessionem cuticulae, quoad varias extravasationes sanguinis statumque capitis, ossium cranii laxius cohaerentium cerebrique collapsi. An itaque nostri quoque foetus mors antepartum dubia, quin minus probabilis, cum pulmones una cum adhaerente corde egregie natantes vitam testentur? An itaque mater, an obstetrix a violentiae externae foetui vivo illatae suspicionem non liberandae, sed in crimen infanticidii arcessendae sunt? Ne durius hoc iudicium feram, sed potius hunc nostrum foetum pro mortuo et putrido intra uterum habeam, movent, quin postulant istae quatuor foetuum a matribus honestis editorum, certo in utero mortuorum et aequae certe nulla externa violentia laesorum, simillimis tamen phaenomenis, primo intuitu dolosam violentiam redolentibus, conspicuorum historiae, quas in *dissertatione de foetibus recens natis jam in utero putridis et mortuis* p. 3 — II. exhibui. Nolo nunc omnia et singula phaenomena in nostro casu dilucidare, ne dudum in mox citata dissertatione allata et discussa iterum reproducere et abunde illustrata denuo recoquere videar, attamen sententiae de singularibus phaenomenis, quae
in

in putridis foetibus recens natis occurrunt, et suspicionem de vita et violentia externa iis illata movere possunt, tanquam rei gravissimae, hoc novo exemplo suffulciendae, confirmatio non inutilis et frustranea dici potest; superest praeterea, hoc novo casu aliisque observationibus materiam suppeditantibus, aliquod spicilegium, quod nunc exhibere constitui. In potioribus phaenomenis, quae tanquam effectus actionum vitalium post partum a foetu peractarum considerari solent, et circulationem sanguinis atque mox a partu contingentem mutationem tam in pulmonibus quam in vesica urinaria respiciunt, subsistam, quaedam 1) in sugillationes e), 2) pulmonum docimasiae, et 2) in vesicae urinariae examen commentaturus.

Quatenus sugillationes vitam foetus vimque illi illatam probant?

§. VIII. Cum sugillationes sive extravasationes sanguinis sub cute, toties in homine vivo,

- e) Non ago de solis sugillationibus, quasi existis tantummodo ad actionem vitalem circuitus humorum concludi posset, sed omitto aliud circulationis argumentum, vacuitatem vasorum ex haemorrhagiis e funiculo vulneribusque, quod hic noster casus nullam illuc excurrendi suppeditat materiam.

vo, cujus fluxilis sanguis motu progressivo gaudet, a causa externa, quae in cadaver non amplius efficax est, productae conspiciantur; tanquam indicia de vita testantia violentiamque externam, qua fluxilis sanguis extra vasa pressus in spatia sub cute cellulosa aberret, loquentia assumuntur; hinc sugillationes foetus pro vita laesionibusque ejusdem post partum non contemnendum constituunt argumentum; insignes hujusmodi sugillationes et noster §. I. et foetus §. III. et V. descripti exhibuerunt, ne iis tamen nimium tribuamus, et in erroneas dijudicationes seducamur, sequentes forsitan annotationes cavere possunt.

- 1) Ipsa vox sugillatio aequivoca est, atque a nonnullis ubique adhibetur, ubicunque in cadavere inspecto livorem plagamque cutis decolorem, maxime lividamprehendunt, quae ambiguitas certe iis crucem figit, quibus ex inspectionum legalium protocollis iudicium ferendum, cum eisdem dubios reddat, an livor tantum emortualis, an alius status subintelligendus sit; hinc equidem optarem, ut medici, si plagam in cadaveris cute lividamprehendunt, maculam seu livorem dicerent, quoties sub cute nullus sanguis extravasatus subest; sugillationem seu ecchymosin subcutaneam, quoties sub cute talem sanguinem effusum reperiunt, atque

atque simul annotarent, an sine, an cum macula (quo posteriore casu nonnulli strictius fugillationem vocant) in cute superjacente conjuncta fuerit.

- 2) Livorem seu maculam lividam in cute tantummodo subsistentem pro violentia externa nil probare, vix est, cur moneam, cum toties in corporibus placidissima morte defunctorum sub nomine livoris emortualis (Todten - Flecken) occurrere notissimum sit; potest et vicissim macula livida ab ea cutis plaga abesse, quae violentia externa insigniter vexata est *f*), saepissime autem sine
vitio

f) Ut mittam alias hinc inde obvias observationes, annotabo, dum haec scribo, mihi recentissime oblata, instituta una cum nostro Exper. Doct. et Prof. DIEZ lectione robustiusculi, cujus in cervicem currus lignis onustus tanta cum vi illisus fuit, ut mente constans mox in partibus inferioribus et post aliquot horas in brachiis etiam paralytice resolveretur, et post 18 horas convulsus moreretur. In collo viventis et abs me et ab Honoratiss. Collega et a chirurgis diversis temporibus examinato nullum in cute externum laesionis vestigium erat, licet locus affectus circa sextam colli vertebrae sub elevatione capitis maxime dolorifica facile assignari potuerit; neque post mortem exterius indicium, attamen dissectis integumentis ibidem cruorem extravasatum ad 4 uncias aestimandum, apophysis flex-

vitio extus in cute visibili, in locis quoque ab omni attactu aut compressione sub partu remotis et alienis tales extravasationes in foetibus putridis neogonis occurrunt.

- 3) Extravasationes subcutaneae sunt vel cum vulneribus, dilacerationibus, collisionibus, rupturis cutis partiumque subjectarum, nec non cum ossium fracturis, depressionibus etc. junctae, vel sine ejusmodi laesionibus, priorem speciem, in quibus externa violentia in oculos incurrit, et a nemine facile negabitur, complicatas extravasationes vocabo, simplices posteriorem. Simplicium, de quibus in foetibus recens natis mihi in praesentia rerum occasione casus supra §. I. propositi sermo est, tres possunt assumi subspecies, contingunt a) vel durante vita g) a violentia

tae vertebrae colli spinosam in basi, qua ad canalem pro medulla formandum concurrit, diffractam et nexu solutam, subjacentemque medullam abruptam deprehendimus, unde manifestum, quantum imperam cutis subinde ferre, quantam laesionem celare queat.

- g) Annon et in cadavere adhuc calente mox post vitam cessantem extravasatio datur? Experimenta me delituunt. Existere posse existimo; non enim momento sanguis consistit, et fluidus esse cessat, saltem ex hominis catarrho suffocativo abrepti nullaue signa, adplicatis variis irritamentis, vitae residuae habentis vena pertusa ali-

olentia externa, *b*) vel a causa interna morbosa, *c*) vel post mortem a putrida resolutione.

a) Extravasationes simplices a violentia externa notissimae sunt, hasque veri nominis, i. e. ex sanguine sincero, grumoso intra cellulas et partes vexatas stagnante constantes *h*), non meras maculas in cute lividas, plerique in causa infanticidii pro adstruenda violentia vivo foetui illata postulant, nec male; cavendum tamen, ne nimium exinde deducas, atque ab omni tali extravasatione semper ad foetum vivum editum et ulterius ad vim ipsi jam nato illatam, adeoque culpam dolumve matris pronam consequentia conclu-

liquot sanguinis uncias profilire vidi, atque exemplum aqua suffocati scio, cui post multas ultra horam continuatas friciones et rubor faciei rediit, et cruore vena abunde effluxit. Verum huiusmodi subito post mortem contingens extravasatio rarius in causa forensi occurreret, si praetextatur, vix e sola inspectione, sed ex aliis circumstantiis et relationibus cognoscenda et iudicanda erit; etenim ipsum signum ex tumore partium durante vita vexatarum petitur, ad quod forsitan tanquam non in cadavere licet calente obvium provocari posset, fallax est.

b) conf. LUDWIGII Instit. med. for. §. 244.

cludi posse tibi persuadeas. Etenim ejusmodi extravasatio intra uterum contingere potest sine omni culpa matris, si foetus caput sub situ iniquo ad ossa pelvis violentius sub urgentibus uteri contractionibus adprimitur attamen cum talis partus non facile neque sine auxilio obstetricis absolvatur, in causa infanticidii vix et ne vix quidem occurret, ideo inde petita objectio aequae parum in censum venit quam ea, quâ obstetricis manibus et instrumentis applicatis talis extravasatio imputari posset, quippe quae circumstantiae aliunde liquere debent, et sic dijudicationem casus forte obvii faciunt, verum et in partu, qui facile et clandestine absolvitur, occurrere potest sine culpa matris locus in vertice capitis vexatus, dum corona uteri se constringens hanc partem cutis comprimit, comprimendoque extravasationem efficit, licet, remissa postea strictura, sponte foetus legitime scilicet situs subsequi possit, hanc itaque extravasationem in vertice (qui orificio uteri in partu naturali et facillimo obvertitur,) curatioe loci affecti observatione et descriptione excusare possumus et debemus, saltem sine aliis concurrentibus indiciis nil exinde inferendum erit, nisi sub doloribus ad partum

G

tum foetum adhuc vivum existisse, adeoque talis ecchymosis per se ab alia in hoc praecise loco culpose vel dolose illata non discerni potest; in alio contra capitis loco *i*) aliisque violentiae signis juncta ecchymosis summe suspecta matremque acriter accusat, nisi alia extravasationis subspecies praetexti queat.

- b*) Accidere secundo ecchymoses subeutaneae possunt sine violentia externa a sola causa morbosa, quales nemo facile inficiabitur, si modo in memoriam sibi voluerit revocare atrocissimam de matricidio accusati et truculenta morte plexi Montballyi historiam, quam in opprobrium judicii criminalis gallici Arrasensis Cel, CLAPROTH *k*) germanice

i) Potest omnino et in collo foetus vel ab orificio uteri se circa illud constringente vel a funiculo umbilicali circumdueto fugillatio, quae foetui funesta videri posset, sine culpa matris exillere, verum talis partus non tam facile non tam repente, quam infanticidae plerumque causantur, absolvetur, hinc in forensi casu talis fugillatio suam quoque figuram quodammodo dignoscenda vix unquam dubitandi litigandive causam subministrabit.

- k*) Die Sache des unglücklichen Montbally und dessen Ehefrau. Göttingen 1774. exstat nunc quoque una cum discussione medico-chirurgica a LOUIS instituta in berühmte Rechts-Handel bey verschiedenen Parlamenten in Frankreich. Berlin 1777. Erster Rechtsfall. Erster Th.

manice exhibuit, notisque illustravit, cujus summa huc redit, quod infantis Montballyi mater potuum spirituosorum amans, pectore, brachiis, gutture, maxime capite et facie sugillatis et sanguine ex naribus et vulnere in palpebra superiore profuso, domi super cistam, cujus anguli acuti erant, mortua inventa fuerit, cujus mortis causam cum judices nullam aliam, nisi a violentis manibus illatam, intellexerent, filium, cui soli ad maternum conclave aditus patebat, in crimen matricidii accenserunt. idque capitali poena crudelissime vindicarunt, licet postea, sed nimis fero a chirurgiae Professore Parisino *LOUIS* matris mors a causa morbofa recte repetita aliisque exemplis illustrata fuerit. Nec difficile certe intellectu est, posse in anu sana spirituosus potibus dedita plethoram commotam fieri, congestionem sanguinis versus caput urgeri, vasa extendi rumpique, atque sic sub subita lethali apoplexia sugillationes in superioribus partibus, profusionesque sanguinis ex naribus et vulnere per allisionem ad cistam orto sine alterius malitia produci, uti analogum casum de anno 1720. in milite sano subito mortuo et sanguinis suffusionibus undique livente acta medica berolinensia annotarunt, ut itaque vel hoc exemplum doceat, quam caute ex sugillationibus argu-

§ 2 menta-

mentari debeamus, quae vel in apparenter
 sanis subito sine violentia externa sine diu-
 turniore morbo praegresso contingere pos-
 sunt; frequentiores sunt a causa morbosa
 maculae lividae vel cum vel sine ecchymo-
 si in aegrotis, morbo cum humorum disso-
 lutione conjuncto decumbentibus, quales
 quis facile admittet, si de petechialibus,
 pestilentialibus, scorbuticis, a veneno sum-
 to ortis stigmatibus, vibicibus, sugillationi-
 bus *) vel et famosis mortuorum haemorr-
 hagiis cogitat 1). At cum mihi haec de ec-
 chymosis in foetibus recens natis quae-
 stio

*) vid. *Dissert. sugillario, quatenus infanticidii in-
 dicium*, a Celeb. DELIO Erl. 1751. edita, qui
 §. XI. tales sugillationes (vel potius lividas ma-
 culas) sub vita nascentes post mortem auctas
 concedit, adstruitque et cum ZACCARIA (Quaest.
 med. leg. L. V. T. 11. Q. X.) sugillationem a
 causa interna morbosa sine extravasato sub cute
 cruore, sed cum eodem a causa externa esse as-
 sumit; aut subcutaneas extravasationes a sola
 post mortem demum in humoribus evoluta pu-
 tredine productas minus tunc temporis cognitae
 habuisse vel admittere videtur, hinc et §. XII.
 hoc generalius assertum exstat: *sugillatio in in-
 fante mortuo reperta indicium esto, motum san-
 guinis progressivum adfuisse, et vita gavisum esse
 infanrem.*

1) conf. ALBERTI dissertatio de haemorrhagiis
 mortuorum et jure cruentationis Tom. III. titio
 Jurisprud. medicae affixa.

flit agatur, forte quis regeret, tales status morbosos heic pro infanticidio excusando non quadrare, attamen, si ab ecchymosis sanguinis sinceri ex plethora commota oriundis recedo, quales in matre infantis Montballyi statui, et quales nequaquam in tenellis foetibus assumo; confidenter affirmare audeo, cadere et in foetus utero latentes suos proprios morbos, qui cum sanguinis dissolutione et subsequente ecchymosi conjuncti esse possunt. Neque sic novum protervae infanticidae patrociniū quaerito, sed impedire cupio, ne insons mater tanti criminis postuletur ob solas ecchymoses, quas et putredo producere potuit, et de quibus nunc agam, dum

- c) ad tertiam subspeciem transeo, quam putredo vel in ipso cadavere (quocunque morbo perierit) producit. Separavi hanc subspeciem a priore, tum ideo, quod plethoricae sugillationis mentionem facere volui, tum quod morbus non in cadaver cadit, et sic evidentius apparet, sine omni amplius subsistente humorum circulo ecchymosin et in mortuo possibilem assumi, quam thesin; (licet in doctrina medicinae forensis de sugillationibus saepius plane neglectam) *in dissert. de foetibus rec. natis* dudum illustratam et variis argumentis adstructam nunc non multis verbis denuo demonstrabo, sed

tantummodo vel verbuio annotabo, sectionem cadaveris, per longius tempus dilatam, ratione ecchymosum quoque aliquantum mutata phaenomena exhibere, atque hinc saepius post hebdomades et menses causam extravasationis non amplius erui posse, quae primis post partum diebus facile detegi potuisset; inducit enim diuturnior mora putredinem, atque haec sanguinem mutat tunc quoque, si ob violentiam externam culpofam durante vita foetus, extravasatus est; sed si sat cito post partum ecchymosis investigatur, tunc ea, quae vivo foetui illata est, ab hac, quae a dissolutione putrida intra uterum jam suborta est, sese sanguine profunde rubro atroque congrumatoque dignoscendam praebebit, qui sanguis successive accedente putredine magis fluxilis, ruber, rubellus, flavus, mucosus, gelatinosus fit, qualem et sectio §. I. lit. *b.* et in saepius citata dissertatione quatuor historiae cum epicrisi §. X. et XI. conferendae exhibuerunt. Unde patet, quam recte descriptio qualitatis humoris effusi curatior in casibus forensibus desideretur, quin descriptio sollicita extravasati, tunc quoque si v. g. cutis superjacens dilacerata deprehenditur. necessaria est, etenim ejusmodi dilaceratio violentiam quidem externam loquitur, at si qualitas humoris effusi putredinem indicat,

cat, haec cutis dilaceratio post mortem demum a contrectatione non admodum rudi in putrido foetu, cujus cutis emollita et friabilis est, contingere potest m).

Forſitan quis expectabit differentiam ecchymoseos a morbo putrido foetui in utero et ecchymoseos in cadavere ſine iſto praegreſſo contingentis, verum ſi cogito, foetum, qui tali morbo perit, non ideo mox naſci, ſed adhucdum per plures dies in utero latere poſſe et ſolere, patet vix et ne vix quidem heic obſervabilem differentiam dari, ſed coeptam jam ſub vita putredinem heic tantummodo citius ingraveſcere, atque in hoc cauſſam latere, cur nonnulli foetus, (quorum motum a paucis demum diebus veridica et bene obſervans mater non amplius percepit) intra paucos dies, involucris licet clauſis et aquis non effluentibus, inſigniter ecchymofiſibus putridis deturpati deprehendantur, alii autem longe diutius praſerventur. Praeter hanc ſanguinis qualitatem poſſet forſitan tumor, quo partes in vivo corpore vexatae ſe elewant, tanquam character in ecchymofiſibus a cauſſa putrida oriundis non reperiendus conſiderari, et ſic ſatis diſtinctivus haberi, verum, licet non negem, quod talis tumor contuſionis violentae

G 4

tac

m) Hujus cenſus vulnera ad canthos oculi fuiſſe videntur, quae §. V. in ſectione nr. 3) non ſatis curate deſcripta habentur.

tae in vivo corpore comes sit, vereor nihilominus, ne character fallax et ambiguus sit, cum post mortem cute relaxata iste sub vita praesens turgor sat cito evanescat; cum tumor, subsequente mox post vim illatam morte, vix elevetur, et cum vicissim humor ex putredine effusus majori copia colligi, atque ita regionem tumidam efficere queat, hinc et in nostro casu facies, collum genae prominentia et tumida (§. I. a) deprehensa fuerunt. Restat denique tanquam character primarius ecchymosum non causae violentae durante vita, sed putredini post mortem tribuendarum reliquus, fortis recens nati habitus tam in exteriore corpore quam in visceribus putredinem testans. De visceribus mox occasione pulmonis quaedam annotabo; in reliquo corpore putredinem indicant nimia emollitio, relaxatio sine rigore emortuali, foetor, cuticulae secessio; habitus vel totius corporis vel huius illiusve partis ab aëre extricato et humore corrupto extravasato tumidus, strepens, emphysematicus. Haec insignis emollitio maxime in capite foetus putridorum notabilis est, ubi non solum majores et frequentiores ecchymoses ob longe maiorem sanguinis copiam, ad caput foetus lege consueta delatam, sed et cutis magis relaxata, quasi superabundas et faccata, ossaque cranii ob collapsum et fere diffuens intus cerebrum sese non sustentia observantur; qui ipse

se status medicis secantibus §. III. et V. et facultati Hallensi §. IV. maxime offendiculo et fallaci argumento pro violentia externa fuisse videtur *n*), ab ipsa putredine autem facile deducitur, eamque tam certo testatur, ut matres vel ob hunc ipsum statum mox a partu investigatum a suspicione foetuum vivorum editorum et violenter enectorum absolvendae fuissent, atque ut nuper generatim ex collapsu seu subsidencia ossium cranij a cerebro non sustentatorum III. CAMPERVS principalem notam foetus intra uterum mortui et putridi posuerit *o*), ipseque dudum in citat. dissert.

G 5 de

n) Suppone in casu §. III. caput a violenta compressione elongatum fuisse, tunc certe non intelliges, cur ossicula cranij sine fissura, sine dilaceratione cutis, hinc inde mobilia facta fuerint, saltem in aliis per cuneationem aut a forcipe compressis capitibus infantilibus non istam ossium fluctuationem et solutam fere cum pericranio cohaesionem deprehendo, sed ex putredine tam hanc quam ipsius cerebri ibi (not. b.) notatam conditionem facile intelligo, conf. Dissertatio prior de foetibus recens natis. §. IX p. 17. 18.

o) Abhandl. von den Kennz. des Lebens u. Todes neugeb. Kinder p. 103. Anno. 1777. prodiit haec e belgico idioma translatio. In Arte obstetricia mollis laxique capitis ossiculorum stridorem non esse contemnendum signum pro morte infantis ROEDERERVS observavit, et
ex

de foetibus putridis §. IX. singularem talem capitis constitutionem ob diversa concurrentia phaenomena notabilem ex pluribus observationibus tanquam characterem antea fere neglectum recensuerim, *quo mortuum et putridum a foetu alio capitis vitio natum vel etiam sub vel statim post nativitatem capite laesum distinguere liceat.*

Mutationes pulmonum a respiratione.

§. VIII. Alterum nobile pro vita foetus recens nati dignoscenda indicium est constitutio pulmonum dijudicanda e colore, magnitudine, situ intra thoracem et maxime e celebrata ista multumque vexata intra aquam puram docimasia. Non repetam omnes et singulas objectiones contra eam responsionesque alibi datas, convictus de hujus docimasiae utilitate, si modo prudenter administretur. A natatione pulmonum vulgo ad factam respirationem, adeoque et vitam foetus facili partu editi extra uterum actam praecipitanter concluditur; dudum enim haud pauci motiuerunt, ex tali natatione nil deduci posse, nisi aërem, quo pulmones omnino aqua specificè leviores redduntur, intus contineri, qui vel respiratione vel putredine vel inflatione per os adesse possit.

ex VAN HOORN didicit. vid. observ. medic. de partu labor. Obser. 14. in opusc. p. 175.

possit. A vero contrà et plenaria respiratio-
ne sanos i. e. nullo vitio corruptos vel in-
tegros vel saltem quoad partes nonnullas, in quas
scindendi sunt, ad natationem in aqua pura de-
duci, innumerae probant observationes, ut vix et
ne vix quidem dubium superesse videatur. Ob-
servationes enim notissimae ZELLERI de
vituli vivi, et HEISTERI de foetus vivi
pulmonibus in aqua subsidentibus, quippe
qui *morbose constituti*, neque dissectione in
minora frustula explorati erant, hanc physicam
veritatem non infringunt, objectionesque ex-
inde petitae ipsa addita limitatione praecisae
sunt. Gravius urget recentissima observatio
CL. LODERI, qui *pulmones sanos tam integros
quam in frustula scissos foetus septimestris ex
aliorum affirmatione per 13 horas viventis et
clamantis fundum in aqua petere animadvertit*
p). Verum expectanda est omnino observa-
tionis ulterior, quam meretur, sperandamque
suspicior q) explanatio, atque tam diu de
phaenomeno paradoxo tot aliis observationi-
bus contradicente iudicium suspendendum r).

Multa.

p) In programme sub ipsum anni 1779. finem
Jenae edito, quo pulmonum decemasia in du-
bium vocatur ex nova anatomica observa-
tione,

q) vid. Jen. gel. Zeit. 7. St. 1780.

r) Cum facile supponam Dextrimum Virum
vitio.

Mutationis pulmonis a putredine.

§. IX. Dubitatum multo magis et haud paucis argumentis sibi invicem contradicentibus pugnatum est, an et putredo pulmones ad natandum in *aqua pura* adigere valeat. Mitto heic disceptationis historiam et ipsam recentiorum tam FABRICII s) quam meorum t) experimentorum recensitionem, quibus in *aqua pura* pulmones foetuum humanorum jam in utero mortuorum putridos subinde merfos manere evictum est; sed post haec con-

vitiorum variorum in pulmonibus bene memorem in vitia forsitan latentia, (quae equidem alias in subsidentibus frustulis ope inflationis investigare soleo, sic, succedente ope tubuli in aliquem ramulum asperae arteriae inserti inflatione et inde dependente in aquis natatione, demum de non vitiato pulmone certus) summa cum cura inquisivisse, momentum rei in eo consiliet, an, foetum istum *cerrissime clamasse*, adeoque revera respirasse, indubitato idoneorum auditorum testimonio crui queat, etenim si tantummodo membra agitavit, ore forte haviit, respirationemque quasi molitus est, non labefactabit dudum stabilitam thesin, sed eos redarguet, qui cum GALENO vitant et respirationem paribus passibus ambulare statuunt, aut ex aliis vitae insignis mox quoque ad factam respirationem concludunt.

s) In dem Vorbericht zur zweiten Sammlung einiger med. Responsorum.

t) in Dissert. de foetibus recens natis etc.

confidentius Jur Conf. LIEBERKUHN u)
ex experimentis cum pulmonibus catulorum e
cane gravida exsectorum factis asseruit, in a-
qua pura pulmones, quos aër aliunde non in-
travit, nequaquam natalites fieri, licet in illa,
in qua putrefacti fuerint, subinde natent.
Non urgeo ipsum cum catulorum pulmonibus,
me cum humanis experimenta fecisse, ac in
eo certe, si quoque aliorum, quae saltim non
allegat, experimenta nescivit, errat, quod ideo,
cum ipsi natatio pulmonum putridorum in a-
qua pura aliquoties non contigit, praecipitan-
ter nimis ad impossibilitatem concludat, alio-
rumque contrarium statuentium et observan-
tium assertum tanquam falsum increpet. Pa-
radoxæ hæc pulmonum mox aquae purae su-
perficiem mox fundum petentium varietas vi-
deri potest, multisque hactenus scandalo fuit,
neque tamen inexplicabilis est, atque, ne inde
firones ad putredinem tanquam causam nata-
tionis nauci habendam seducantur, explicatio-
nem subungere tentabo. Habebam ante ali-
quot annos pulmones ex gemellis abortivis,
quorum alter putredine corruptus prodiit, al-
ter non corruptus. Vtriusque pulmo-
nem in aqua pura subsidentem in duobus vas-
culis

u) Dissertatio Juris criminalis de Experimento
pulmonum natantium et submersorum, praesid.
KÖNIG, Hal. 1772.

culis putrescentiae exposui, post aliquot dies foetus non-corrupti pulmo natavit, mer-
sus manebat putridi. Miratus phaenomeni
diversitatem, et causam in qualitate aquae suspi-
catus, pulmonem foetus putridi in vasculum, in
quo ante pulmo foetus illaesi erat, hujus pulmo-
nem in alterum immisi, sed ille nihilominus
mergebatur, hic denuo superficiem occupa-
bat. Immisi postea pulmonem putridi in aquam
puram, in qua cum mox mergeretur, sub de-
scensu particulam membranae externae a sub-
stantia pulmonis secedentem et in aqua fluctu-
antem animadverti, mox suspicans per hancce
rimam aërem, qui volumen augere et pulmo-
nem specificè leviores reddere debuisset, elabi
atque cum postea studio denuo eundem pul-
monem in vase vitreo asservarem, et curiose
saepius inspicerem, haud infrequenter in ea-
dem ista plaga bullulas aëreas protrusas con-
spexi, atque sic rationem subsidentiae constan-
tis in pulmone, quem ob jam in utero concep-
tam putredinem citius nataturam expectave-
rum, intelligere credidi, hinc cum et in aliis
experimentis vel per similem rimam vel et per
asperam arteriam aër e pulmonibus putridis
aufugere potuerit, et cum ex Ill. Wrisbergii
x) experimentis pulmo respirationem
non expertus 15a parte aqua pura gravior
sit,

x) Nov. Comm. R. S. Goett. T. VI, §. 8.

fit, adeoque non natet, nisi volumen proportionate augeatur, diversitatem mirari desino, perspicuus, pulmonem, in quo aer putredine extricatus non ad volumen augendum in substantia pulmonis remanet, sed aliorum aufugit, vel non sufficienter extricatur, merum manere in aqua pura natare tamen in aqua, in qua computruit, i. e. specificè graviore, atque hac ratione litem istam paradoxam, productis sibi invicem contrariis experimentis agitatam, esse componendam existimo.

An pulmo ex putredine natans ab eo, qui ex respiratione natat, distingui potest.

§. X. Adstructa per hactenus dicta putredine, tanquam causa natationem subinde efficiente, altera quaestio incidit, an ex putredine natans pulmo a tali, qui respiratione mutatus natat, dignosci possit. In nostro casu proposito (§. I. d.) confidenter assero pulmonem ex putredine natasse, tum ob situm habitumque pulmonum parvulorum, versus dorsum latentium, cor non tegentium, profunde rubrorum, tum ob aërem bullarum forma sub membrana pulmonum externa contentum, quorsum aër respiratione intrans non pervenit, tum ob facilem fugam hujus aeris, qui incisis istis bullis mox pulmonis frustula antea natantia nunc iterum aqua graviora reliquit. Consentit haec de hujusmodi bullis aëreis observatio pulchre cum ea, quam in prioribus

re dissertatione de foetibus putridis attuli, atque eas vel ideo notabiles existimo, quod rarius observatae vel ab auctoribus allegatae sint y). Atque nunc simul annoto, me et tunc, quando aer per putredinem extricatus non sub extima membrana, sed intra substantiam haeret, novis periculis confirmatum vidisse, quod talis pulmo discissus et leviter pressus facile suum aerem dimittat, atque sic subfidentiam in aqua adigatur, unde hoc caractere e putredine natantia pulmonis frustula a frustulis per respirationem mutatis, qui pertuaciter aerem admissum in suis vesiculis retinent, distingui possunt. Cessabit omnis distinctio, si post longum a nativitate tempus inquisitio fiat, etenim in hoc casu, pulmo respirationem

y) Saltim in suo recentissimo *Medicinae forensis Compendio* 1778. Cel. BÄVMERVS nullum talium bullularum exemplum nisi istud abs me allatum, et BOSELII abs me citati observationem habet p. 322. §. 45. Non tamen ideo ad natationem pulmonum nullam respirationem expertorum e foetibus recentissime natis defunctorum ex putredine adstruendam semper ejusmodi bullae requiruntur, sed DIEMERBROEK in Anat. L. II. c. 3. p. m. 445. jam anno 1656. pulmonem foetus ante partum mortui natantem observavit, nulla ejusmodi bullularum mentione facta, atque pariter sine iis pulmones, qui experimenti gratia studio putredini extra corpus exponebantur, e fundo aquae ad superficiem elevari vidi.

spiratione mutatus, sed diutius putredini expositus, ita emolliri et destrui potest, ut aërem quemvis facillime dimittat, quin in insigni vel summo putredinis gradu, sub quo omnia dissolvuntur et dissuunt, ramenta pulmonis antea vel ex ipsa respiratione natantis, sed jam in putrilaginem abeuntis, fundum petere animadverti. Accedit, uti in nostro casu obtigit, haud leve pro natatione pulmonis ex putredine repetenda argumentum natatio aliorum viscerum, lienis, hepatis, renis. Videtur hujusmodi natatio in ratione composita firmitatis et gravitatis specificae esse; renes cordis frustula, hepar ex III. W R I S B E R G I I observatione 2.) paullulum graviora, et, quantum ex contrectatione suspicari possum, firmiora quoque pulmonibus sunt, hinc ab istorum per putredinem facta natatione ad pulmonem pariter putridum concludere audeo, non vicissim ab istis gravioribus et firmioribus nondum putredine mutatis ad pulmonem leviolem et tenerio-

2.) Cum in Nov. Comment. Goett. T. VI. §. 9. diversas corporis humani partes ratione gravitatis seu meritionis in aqua plus minusve celeriter contingentis exploraret, in unam classem posuit, *cerebrum, renes, cordis frustula, hepar, testiculos, prostaticam, thyreoideam*; in alteram, *lienem, thymum, placenta humanam, pulmones, respirationem non expertos, frusta cutis, musculorum, intestina vesicae.*

nemorem pariter nondum putredine tactum et inde natatilem redditum; id quod vel ideo notavi, ne quis pressius ROEDERERI in opuscul. p. 301. verba intelligens in errore seducatur, ubi ille ita habet: „quando pulmones natant, et aliud viscus v. g. cor vel hepar a) praeceptis datur, foetus spiritum duxit.,,

An in foetu pulmo per inflationem artificialem mutari, et tunc quoque distingui potest.

§. XI. Tertiam natationis pulmonis causam supra §. VIII. inflationem artificialem recensui, quam per sufficientes characteres physicos distinguere haud parum pariter referret.

Faten-

a) Cur in nostro casu cor, quod alias saepius et facilius ex putredine aquis innatare animadvertitur, fundum petiit, hepar natavit? Cor, quod magis firmum est, sine dubio difficilius, quam alia aequae gravitatis viscera ad natandum putredine adigitur, si autem alias saepius natans deprehenditur, id forsitan ab aëre ex sanguine extricato ventriculos distendente contingit. Hepar alias extra corpus putrefactum rarius natat, saltem cum studio aliquoties hepar è foetibus exsectum putredini exposui, citius diffudit, at in nostro casu aër non, uti in exsecto avolavit, sed submembrana externa bullae forma collectus natationem effecit; sine ejusmodi bulla et integrum et in partes scissum hepar natans in Histor. III. dissertat. de foet. rec. nat. p. 8. deprehendebatur.

Fatendum quidem, in causis infanticidii inflationem, quam ipsae suos foetus trucidantes puellae allegare possent, rarius occurrere, neque supponendum esse, matres, graviditatem partumque solitarie peractum celantes, foetum, clandestinae illicitaeque veneris testem, conservare, et singulari inflationis artificio, cum toties in Actis inquisitionalibus tantam ruditatem in negotiis ad partum foetumque spectantibus simulent, in vitam revocare, sed potius celerrime remove, et ulterius abscondere tentare, verum fac, ut ejusmodi femina nihilominus inflationem causetur, aut ut eadem ab astuto defensore in criminis dissimulationem suggeratur, cogita non in causa infanticidii tantum, sed in haereditatibus adeundis quaestionem de foetu, cujus conservandi sollicita cura non negari potest, incidere posse, utrum vivus respiratione gavisus fuerit, an mortui nati pulmones inflatione tantummodo iis similes redditi fuerint, qui respirationem revera experti sunt; et apparebit, non inane, aliquam differentiam investigandi, studium esse. Omnem quidem dubitationem b. ROEDERERUS sustulisse videri posset, qui post studiose in os vix ante partum mortui b) foetus, aliusque c) debilis quidem, sed vivi tamen

H 2

b) *Observ. med. natur. de suffoc. in opusc. P.*
293. §. 4.

c) *Ibid. §. 5, p. 297.*

men ex pulsu cordis et arteriarum agniti, licet non respirantis aut vagientis, factam inflationem, collapsum utriusque hujus foetus pulmonem colore pullo, obscuro conspicuum et in aqua subsidentem observavit, ut inde tanquam confectarium ex observatis assumat, „*spiritu ori inflato pulmones infantis non inflari dilatarique, nisi foetus aliunde respiraverit.*“, d) Verum Cel. CAMPERUS in duobus foetibus certissime mortuis natis, quos antea intra aquam tepidam reposuit, et hac ratione magis flexiles reddidit, experimentum fortioris per os inflationis, compressis naribus, eo cum effectu ultra expectationem instituit, ut jam pulmones rosei, aëri distenti, ampliores, in aqua natarent e). Undeliquet, possibilem esse hanc inflationem, et rite institutam omnino succedere, atque, (cum per eam aër aeque pertinaciter ac respirationem inhaereat, et ulterius per eam color, situs gravitas spe-

d) Ibid. §. 6. nro III. p. 301.

e) Abhandlung von den Kennzeichen des Lebens und Todes bei neugeborenen Kindern, p. 84. ubi et corollarii ad instar p. 89. haec verba exstant, „Es ist sicher, daß das Einblasen der Luft in die Lungen das Erbrechen kan zweifelschaft machen, welches ich zuvor kaum glaubte.“ Quod, inflatio possibilis sit, pariter ante CAMPERUM contra ROEDERERUM ex propria experientia affirmavit BÜTTNER vom Kinder-mord 1771. pag. 40.

cifica pulmonis similiter mutetur,) characterem pulmonis respirationem experti cum characterem pulmonis artificialiter inflati in his omnibus convenire. Concedendum quidem per experimenta ROEDERERI videtur, inflationem levicrem, quasi superficialiam, non in pulmones penetrare, id quod in examine personarum indationem caussantium usum praestare potest, attamen per recentissimum experimentum CAMPERUS didicit *f*) in foetu mortuo ex utero adhuc naturaliter calente ipso momento post partum inflationem multo facilius quam in dudum antea exclusis succedere; verum quis in ejusmodi re vel momentum temporis vel gradum vehementiae vel modum administrationis determinare audebit, sub quo ejusmodi inflatio vel succedat, vel non amplius admitti debeat; optandum ideo esset, ut Cel. WISBERG, qui in experimentis instituentis versatissimus est, et ob anatomicum et obstetricium sub ejus directione conjunctum institutum occasione et adminiculis prae multis aliis abundat, promissis stet, quorum, quantum scio, hactenus nondum adimpletorum *vi g*) ad famosissimam quaestionem respondere vult, an pulmones foetuum, qui certissime mortui nati sunt, ita aëre replevi possint, ut iis a respiratio.

H 3

f) Ibid. p. 90. ubi in editione germanica litterae hoc confirmantes habentur.

g) Nov. Com. Goett, T. VI. §. 7.

ratione expansis perfecte similes sint, et eadem ratione nacent, atque ita per hujus Viri operas via ad ejusmodi pulmones dignoscendos, quorum constans character distinctivus hactenus nondum exstat, expedita habeatur.

Novum cum pulmonibus instituendum tentamen recensetur.

§. XII. Problematicè nuper primus omnino noster Cel. Medic. Doct. et Prof. Extr. PLOUCCQUET novam methodum *h)* pulmones foetuum explorandi proposuit, quae ad pulmones foetus respiratione gasi non solum a pulmonibus vel nullam respirationem expertis vel putredine mutatis, sed etiam et quidem quam maxime, a pulmonibus inflatione artificiali tantummodo dissentit ex ratione ponderis absoluti eorundem ad pondus corpusculi foetus distinguendos inservire posse. Verissime assumpsit pulmonem foetus respirantis et aëre et sanguine admissio nutui, eamque novi sanguinis quantitatem majorem esse, quam quae a pulmone foetus mortui nati ob putredinem aut inflationem artificialem nante recipiatur, atque ita pulmonem respirationem expertum majore quoque gaudere pondere absoluto. Iam ut ad usus practicos, cum ista major sanguinis quantitas pondisque majus exinde in pulmone foetus respirantis de-

b) Abhandlung über die gewaltsamer Todesarten. . 15 .

pendens non immediate et absolute determinari queat,) haec thesis adhiberi et problema solvi possit, ulterius propositum est ut *a*) inter corpusculum foetus respirantis ejusque pulmones, atque *b*) pariter inter pulmones foetus nulla respiratione gavisi ejusque corpusculum rationes, quantum fieri potest, constantes per experimenta numerosa stabilendae investigentur. Cum jam in casibus individualibus et pondus corpusculi et pulmonum semper explorari queat, porro assumtum est, quod, prout haec semper eruenda ratio vel cum priore (sub lit. *a*) vel posteriore (sub lit. *b*) conveniat, prona ad factam vel non factam respirationem fluat consequentia. Huc facientia experimenta, (qualia plura omnino optarem,) cum hactenus, quantum novi, non proffert, non incongruum erit, saltem eorundem, quae nunc in promptu sunt, bigam exhibere.

1) Alterum suppeditat ipse noster casus, in quo pulmonis nulla respiratione mutati pondus ad corpusculi foetus maturi, perfecti, non nisi putredine vitiiati pondus erat, uti 61440 ad 880, sive uti 768 ad 11, vel quam proxime uti 70 ad 1.

2) Alterum subministrarunt acta criminalia Munsingensia ad facultatem nostram transmissa, quibus junctum sectionis protocol-

tocollum de sollerte dexteritate physici
 fecantis D. SEUBERTI in variis foetus
 dimensionibus investigandis abunde te-
 stans foetum clanculum natum exhibuit,
 qui certo vixit, atque tam ex matris im-
 praegnationis tempus confidentis aesti-
 matione, quam ex pondere Unc. 43 et
 longitudin 15½ poll. transv. septimestris
 judicatus est; hujus foetus, (cui a ma-
 tre funiculus non deligatus fuit, et cu-
 jus cor et quaedam vasa magnam par-
 tem vacua, nequaquam autem ubique
 sanguine depauperata, ut ad lethalem
 haemorrhagiam quam certissime conclu-
 di potuisset, deprehendebantur,) pulmo-
 nes rubelli, et integri et in frustula scissi,
 etiam post aliquam compressionem in
 aqua pertinaciter natantes ponderabant
 10 drachmas, ut itaque pulmonum ho-
 rum respirationem expertorum pondus
 ad pondus hujus foetus septimestris esset,
 uti 344 ad 10, sive proxime uti 35 ad 1.

*Difficultates quaedam et cautelae circa hanc
 recens propositam pulmonum docimasiam.*

§. XIII. Si jam hanc, quae inter foetus
 septimestris pulmonem et ejus corpusculum
 deprehendebatur, ponderis absoluti rationem,
 cum ea comparamus, quam antea ex foetus
 jam in utero mortui, sed maturi novimestris
 tam

tam corpusculi quam pulmonum pondere adduximus, apparet, foetus respirantis septimestris pulmonem in relatione ad corpusculum, cujus $\frac{1}{35}$ am partem fere constituebat, duplo graviores fuisse, quam illum pulmonem novimestris, qui $\frac{1}{76}$ am partem totius corpusculi, quam proxime constituebat.

Iam concedamus quam amplissime, accedente majore sanguinis per factam respirationem quantitate, pulmones foetus respirantis graviores fieri, nunquam tamen certe tanta gravitas exinde accedet, ut jam dupla sit respectu pulmonis respirationem nondum experti. quin facile ex ipsa natatione pulmonis in aqua concludi potest, quod tantum ponderis augmentum ob sanguinem ex sola respiratione copiosius affluentem impossibile sit; tenta enim experimenti gratia pulmonem respirationem non expertum bene inflare, eumque eodem pondere aquae vel sanguinis, quo ipse ante inflationem gaudebat, replere, videbis eum subito descensu in aquis mergi mersumque manere.

An itaque haec insignis et enormis inter pulmonem respirationem expertum et non expertum differentia, quam allatae observationes prae se ferunt, exinde explicanda, quod rationes ponderis corpusculi et pulmonis in septimestri et novimestri inter se comparaverim, licet forte corpusculum et pulmo non

aequabili ratione augeantur, an forsitan generatim inter corpus et pulmones foetus nulla nisi multum variabilis datur ratio, ita ut quota pars corporis pulmones sint nulla constante, semper certa, ratione determinari queat? Si inaequali ratione pulmones et reliquum corpus in diversa aetate crescere assumuntur, tunc nova proposita pulmonum docimasia hac insigni premitur difficultate, quod pro varia foetus aetate variae rationes inveniendae sint, et quod, ut haec docimasia applicabilis sit, in praxi medico-forensi aetas foetus inspiciendi certo cognita vel eruenda supponi debeat, verum licet equidem nullum sat idoneum argumentum i) habeam, quod me ad inaequabilem incrementi rationem (v. g. ad majus assumendum pondus pulmonis in relatione ad corpus in foetu immaturo quam in maturo, quale quid in capite in relatione ad reliquum corpus observatur) supponendam adducat, nulla tamen

i) Lego quidem MAZINUM in dissertationibus VII. de respiratione foetus experimenta hydrostatica attulisse, quibus evincere voluit, primis gestationis temporibus foetus pulmones plus ponderare seu gravius esse, quam mediis, multoque minus ultimis; at haec dissertationes non ad manus sunt, nec adeo curo, cum cognitum sit, illum virum nimis erroneae suae sententiae de respiratione intra uterum indulgisse, ut vel ideo in his ipsis experimentis hoc scopo allatis non magnum momentum ponas.

tamen vicissim prostant experimenta, quibus tale aequabili progressionem procedens incrementum evictum sit; aut concedamus omnino in hac ratione nil ob hanc causam mutari, nihilominus tamen de invenienda constanti ratione ideo dubito, quia pinguium foetuum, sub eadem quoque aetate multo quin forte duplo majus pondus esse potest, quam macilentorum, manente eodem et in pinguibus et in macilentis pulmonum *k*), a quibus pinguedo abest, pondere. Hanc ipsam discrepantiae causam allegatae nostrae observationes confirmant; maturus enim novimestris foetus erat torosus, turgidus, hinc corpus 7 ois gravius quam pulmones erant, alter septimestris ab ipso medico secante macilentus rugosus describebatur, et in hoc corpus in relatione ad pulmones fere duplo minus grave erat. Licet itaque diversi pinguedinis gradus rationem inter pulmones et corpusculum necessario turbent, non ideo ab ulterioribus experimentis dehor-

k) Huc spectat SAUVAGESII observatio, qui in Nosologia T. I. pag. 499. comparisonem ponderum torus corporis et partium in macilento afferens, ita habet: „Adeps dimidiam corporis partem componit, ita ut pingues ejusdem altitudinis duplo magis ponderent tabidis; viscera in tabidis ejusdem aetatis ex altitudinis, si omentum excipiamus aut adipem detrahimus sunt aequalia pondere pinguium visceribus.“

dehortor, quin cum duo circa foetus omnino a se invicem insigniter discrepantes mihi ipsi non ad quaestionem de tali ratione invenienda per experientiam decidendam satisfaciant, ipse plura desidero, dataque occasione institutam, interea quaedam annotare liceat.

1) Cum ex allegatis observationibus hoc constet, quod pulmo et respirantis et non respirantis foetus sit pars corpusculi aliquota valde parva nempe vel $\frac{1}{35}$ vel $\frac{1}{70}$, caute quantum fieri potest a pulmonibus et aspera arteria et arteria pulmonalis et quicquid peregrini adhaeret separandum erit, ne alieno pondere pondus ipsius pulmonis augeatur, atque ita majus pondus sanguini per respirationem influenti falso tribuatur, nam videtur heic minima quantitas non negligi debere, et certe eo minus, cum ista sanguinis quantitas, quae post aliquoties factam respirationem in pulmones influit et post mortem remanet, non adeo insignis et forsitan non ad duas tresve drachmas in foetu recens nato aestimanda sit. /) Non audeo deficientibus hoc scopo experimentis hanc quantitatem propius determinare.

2) Posuit Exp. D. PLOUQUET l. c. duas uncias tanquam pondus sanguinis pulmoni ex respiratione accedentis verum procul omnino dubio non tantam quantitatem pro vera habuit, sed arbitrarie assumpsit solummodo pro exemplo formandae proportionis.

ad determinare, at parvam esse, velideo suspi-
cor, quod certo in pulmonibus foetuum
respiratione graviforum disiectis rarius
guttae sanguineae vel grumuli exprimi
queant, uti tamen a largiore sanguinis
quantitate in pulmonibus restagnante ex-
spectares. Vicissim pariter cavendum erit,
ne corpori nimium pondus tribuatur,
quod forsitan aliunde provenit. Sic v. g.
funiculus prope ad umbilicum refecandus
erit ante ponderationem, ne pondus cor-
poris augeat, et sic incertitudinem, si for-
te comparisonem cum alio quodam cor-
pusculo, in quo funiculus jam resectus
non in calculum veniebat, instituere velis,
adducat, aut si forte corpus cum funiculo
ponderas, pondus funiculi separatim no-
tandum.

2) Vicia pulmonum non praetervidenda
sunt, quippe quae pulmonis gravitatem prae-
ternaturaliter augere, atque sic ipso monen-
te l. c. D. PLOYCOYET in statu pul-
monum hydropico vel et nodoso, tuber-
culoso, hanc docimasiam fallacem reddere
possent.

3) An haemorrhagia e funiculo umbilicali to-
ties in petulanter neglectis recens natis
foetibus occurrens propositam pulmonum
docimasiam dubiam reddit? Suspiciari pos-
sis sanguinem aequabili ratione et pul-
moni

moni et toti corpori sub haemorrhagia subtrahi, ut inde ratio ponderis non turbetur, at haec suspicio est nondum evicta veritas. Si pondus pulmonis in relatione ad corpusculum septimestris foetus saepius allegati, qui certe aliquam sanguinis e funiculo umbilicali jacturam fecit, consideres, tunc istud pondus adhuc satis magnum et tantum deprehendis, ut istam suspensionem exinde confirmari credere possis, at ex unico exemplo nil decidendum, decidenda potius tunc demum erit quaestio, si plures observationes prostant de pondere pulmonum et corpusculorum foetuum, qui post factam respirationem et ex haemorrhagia et sine ea perierunt.

- 4) An vicissim ex nimia congestione sanguinis pulmo foetus non respirantis tam gravis fieri potest, ut jam pulmoni respirantis aequalis, quin et, artificiose se inflectur, in eo similis fiat, ut aquis innatet, adeoque non amplius ab alio respirationem experto differat. Ut mentem meam distinctius explanare queam, et ne casum, (quamvis omnino in causa forensi vel nunquam vel rarissime occurrat,) nunquam existentem fingere videar, liceat ad ROEDE-

RERUM *m*) provocare, qui puerum per octo horas in vagina moratum, ab orificio uteri vehementer constrictum, post partum tamen artus suos aliquoties moventem et paullo post morientem dissecuit, atque cognovit, „*omnem sanguinis vim in thoracem coactam et encephalo subtractam, cuncta cordis vasa sanguine summopere distenta, rescisso corde integrum thoracem sanguine inundatum, cunctas pariter thoracis membranas inflammatas et splendide rubentes, vasa contra cerebri abdominisque vel modice repleta vel plane depleta fuisse.* „ Similem paullo post l. c. p. 297. observationem de puella post partum pulsum vegetum et in corde et in funiculo adhuc exhibente nullum tamen vagitum edente profert, *cujus cordis auriculae, venae et arteriae sanguine, uti in superiore observatione ita turserunt, ut nil supra cogitari possit, atque pari etiam modo thoracis membranae inflammatae rubuerunt, non aliter certe, ac si de industria minima etiam vascula repleta fuissent.* „ Jam cum non negandum sit, quod in horum amborum foetuum pulmonibus major accumulatio sanguinis esse potuerit, concedendum pariter erit, quod per talem accumulationem etiam sine respiratione pul-

m) Observat. medicar. satuta de suffocatis, Se 4, in opusculis, p. 294.

pulmones majorem gravitatem absolutam acquirere, et quod, si in horum foetuum pulmonibus ex ROEDERERI experimento pertinaciter submersis artificiosa inflatio accessisset, iidem cum pulmonibus, qui respirarunt, plane convenire potuerint, hinc in tali praternaturali sanguinis versus thoracem congestione nova pulmonum docimasia in solo pondere pulmonis et corpusculi fundata non omni exceptione major est.

An itaque medicus secans §. III. et facultas medica §. IV. recte supposuerunt; foetum istum vixisse, et pulmones profunde rubros non ob nondum factam respirationem, sed ob congestionem et stagnationem sanguinis pulmones foetus viventis et in ipso puncto inspirationis subito compressi in aqua mersos fuisse? Varia obstant, ne convictus sim, aut consentire queam. Licet sanguis in pulmonem aliàs nataturum nimis congestus eundem ad subsidendum adigere possit, et ipse adutorum acutissima peripneumonia e vita ereptorum pulmones intense rubros, sanguine suffusos, quoad partes nonnullas fundum petere viderim, attamen istius foetus pulmo profundo ruber et subsidens non tam confidenter ex congestione deducendus erat, est enim iste color n) vel et magis àlute ruber pulmonibus respirantibus

n) Manifesto medicus iste secans §. III. in pulmonibus

spirationem non expertis naturalis et frequentissimus, quin si suspicionem aliquam de violenta congestione movit, debebat antea, quam judi-

monibus adutorum *subpallidum, cinereum* colorem alias animadvertens male eundem colorem in foetu desideravit, quem cum non inveniret, gratis supposuit praeternaturalem sanguinis accumulationem, ut phaenomenon coloris, ipsi scilicet novum et incognitum, una cum subsidentia pulmonis in aqua explicare et simul vitam foetus ipsi ex fugillationibus probabilem et adstructam statuere posset. Quod nulla differentia coloris inter pulmones foetus et hominis nati detur, plures olim statuisse videntur, saltim contra CHARLETONUM nullam discrepantiam unquam admittentem et ad suam multiplicem (idquod equidem si foetus revera nulla respiratione gavisos examinavit, non intelligo) experientiam provocantem aeque ac contra SWAMERDAMIUM, in foetu pulmones esse contractos, sanguineo colore praeditos, aëris expertes, verissime meis ex observationibus asserentem ISBRANDUS de DIEMERBRÖECK Anat. E. II. C. XIII, disputat atque contendit, foetui usque ad quintum mensem cum dimidio pulmonem rubicundum et mediocriter densum esse, sed postea paullatim molliorem, rariorem, et coloris magis subpallidi ac variegati seu cinerei fieri, attamen ipse adhuc eadem pag: 445 foetum maturum respirationem non expertum cum pulmone magis rubro quam in adultis describit.

judicium de eo ferri potuit, in frustula scindi, ut eorum omnium subsidientia aut nonnullorum enatio elucesceret; equidem enim haud crediderim, quod pulmo per respirationem aqua levior factus a subitanea foetus compressione nunc ita ubique sanguine obruatur, ut tam integer quam singula ejus frustula fundum petant. Dein cum in isto casu extravasationes insigniores in capite adfuerint, suspiceris, (si vel violentiam ibidem externam, quam supra §. VII. p. 23 jam removi, supponas,) majorem sanguinis impetum versus caput ruere, et ideo a pulmonibus averti debuisse, saltem in ROEDERERI observationibus sanguis capiti subtractus fuit, cum in thoracem cogeretur; denique sanguis fluxilis et in thorace et in abdomine deprehensus fuit, intestina et vesica urinaria sanguine suffuso atra erant, id quod certe non facile a compressione externa, (sepe, licet violentissima supponenda esset, nulla dilaceratione aut diffractione partium manifestante,) deducendum erit, sed heic vel ideo annotandum, ne quis nimis praecipitanter majus vel ipsa aqua gravius pulmonis pondus aliasque in thorace extravasationes non nisi congestionibus praeternaturalibus tribuat, sed aequam reliquorum phaenomenorum concurrentium maxime putredinis o) aestimanda.

o) In nostro casu §. I. c. et d. foetus certo nulla

espi-

Alimentationem faciat, et divisionem pulmonis
subfidentis in plura frustula non negligat.

*An vacuitas vesicae urinariae vitam foetus
post partum probat?*

§. XIV. Devenio denique ad aliud signum
vitae neogoni; vacuitatem scilicet vesicae uri-
nariae haud pauci medici tanquam effectum
respirationis, adeoque tanquam signum vitae
post partum actae considerant, partim quia
quotidiana experientia constat, vivum vege-
tumque foetum mox post partum urinam red-
dere, partim quia sibi persuadent mictionem
fieri, dum sub respiratione diaphragma des-
cendit, viscera abdominalia et sic mediate quo-
que vesicam urinariam premit et urget, ut jam
per hanc oppositam pressionem, quasi per an-
tagonismum, sphincter vesicae superetur, et
nunc demum urina libere fluere possit p).

I 2

Inde

respiratione gavisus et in utero jam putridu si-
mitem in modum uti hic foetus pulmones pro-
funde rubros, inque thoracis cavo aequam sangui-
nolentam fluxilem atque in abdomine viscera et
membranas sanguine intarta atro-purpureas ex-
hibuit sine ulla externae violentiae suspitione.

p) T R E W in dissert. de chylosi foetu in utero §.
21, in collect. diss. anat. Hall, T. V. ..*Si conside-
ramus sphincterem vesicae eodem modo ac sphincte-
rem ani sponte se nunquam aperire, sed tunc de-
mum, quando vis constringens ac premeus abdomi-
nis*

Inde factum, ut non solum a plenitudine vesicae urinariae ad non factam respirationem, sed et (id, quod multo magis momentosum) a facultate vesicae ad factam respirationem concluderent q), quo nomine ARNISA EUM r), ZITTMANN. s), HEBENSTREITUM t),
ADOL-

nis diaphragmatisque superant vim resistentem sphincteris, elucescit inde, foetum sicuti nec faeces ita nec posse excernere urinam dum ob respirationem deficientem neque abdomen neque diaphragma pro expulsiōe satis constringi potest.

q) Mirandum in medicina forensi ab evacuatione vesicae ad vitam extra uterum conclusum esse, cum contra in arte obstetricia excretio meconii pro vulgatissimo foetus intra uterum agonizantis mortuae signo habita fuerit; licet cacterum notum sit, hunc meconii effluxum iubinde fallacem esse, contingit tamen saepius in morientibus intra uterum foetibus, in iisque anus, sphinctere relaxato, hians deprehenditur.

r) De partu legitimi termino 1641. Observat, de usu urachii. Cujus ARNISA E I sententiam HEBENSTREIT in Coll. dissert. anat. Hall. Vol. V. p. 685 ita proponit: „Postquam foetus in lucem exiit, urinam dimittit largiter, quare inter signa foetus vivi in lucem editi illud baud ultimum, si ejus vesica urinaria vacua reperiatur, claro indicio illum actionem aliquam, quae tantum vivo homini competit, exercuisse. „

s) Medic. forens. p. 1306.

t) In Anthropologia forensi pag. 230 asserit, foetum (intra uterum) urinam secernere non tamen
excer-

ADOLPHUM u) allegare licet, et maxime FRID. BEHMERUM x), qui indicio e vesica petendo multum tribuere, idque in tractatibus medicis non satis explanatum deprehendisse videtur. In plane oppositam sententiam FASELIUS abit, qui tam in Elementis Medicinæ forensis latinis y), quam in eorundem

I 3

dem

excernere, unde a plena vesica ad mortem intra uterum, a vacua ad vitam extra eundem conclusio fieri posset, atramen cum p. 299 seqq. de signis vivi et mortui nati disserit vacuitatem et plenitudinem tanquam signum omittit. Huc quoque spectant, quæ BRENDELIUS in dissert. de Nutritione foetus in utero §. XV. habet: „In hoc foetus ab homine nato distinguitur idque jure suo proprium habet, quod ille per totum istud tempus, quo in utero matris gestatur, neque respiret, neque urinam reddat, neque alvum dejiciat. „

u) In dissertat. de Infanticidii notis sectione legali detegendis Helmst. 1764. p. 64. 67.

x) Vid Novum Jus controversum 1771. T. I. observ. 67. p. 438. ubi experimento pulmonum nonnullis a medicis securius reputatum vesicae phaenomenum jungit, quippe quæ, si post obitum partus repleta est deprehensa, indicet, partum fuisse exclusum mortuum, cum, si respiraverit unquam exclusus, in mortis articulo evacuetur vesica. Addit paulo post egregium quondam medicum MECKELIUM ab ipso hac de re consultum affirmasse, certitudinem hujus vesicae argumenti cessare in partu paralyti extinctio. „

y) §. 186. p. 79. De signis, quibus medicus colligere potest, quod partus mortuus sit exclusus. 13. conf. ejusd. gerichtl. Arzneigel.

dem germanica versione defectum urinae inter signa foetus mortui nati refert. Licet bene intelligam, morienti intra uterum foetui sphincterem sponte relaxari et sine respirationis antagonismo urinam effluere posse, non tamen perspicio, quomodo vacua vesica directe mortem in utero indicet, cum vicissim manifestum sit, quod foetus certissime vivus natus et more consueto totiesque observato urinam mittens post mortem brevi a partu contingentem non nisi vacuum exhibere possit vesicam. Alii plures scriptores forenses de vesica urinaria plane tacent, ita ut in vitae mortisque foetus recens nati phaenomenis et signis multum occupati v. g. ALBERTI 2) TEICHMEYERUS, LUDWIGIUS, BUTTNERUS, CAMPERUS, BAUMERUS ejusdem ne mentionem quidem faciunt, sive quod de ea non cogitarunt, sive quod eandem nimis fallacem habuerunt. Certe phaenomena vesicae urinariae aliquid ambigui habent, ut in iis dijudicandis et ad vitam foetus adplicandis cauti esse debeamus.

1) Si a vacua vesica ad factam respirationem concluditur, tunc turpiter in nonnullis casibus errari potest, Etenim dudum

2) Tam in systemate Jurisprud. med. quam in singulari dissertatione medica forensi *de foetu mortuo* ubi amplissima occasio fuisset, et plurima alia signa mortis intra uterum collecta exhibentur,

dum argumentis tum contra istum antagonismum prolatis tum à numerosiore maxime Venerandi Parentis in toties occurrentibus casibus summa cum attentione et curata subtilitate procedentis observatione petitis *a*), neque nunc prolixius allegandis, monui, in foetibus certo intra uterum mortuis nullam in vesica urinam deprehensam fuisse, atque recte omnino HALLERVS *b*) asserit, *vesicam foetus in utero subinde urinam continere, alias nullam, atque vesicam vi propriae virtutis contractilis contrahi, et ab urina liberari, et in vivo animali quin et in cadavere, c*) Hinc laesiones forte in foetu obviae perperam tanquam eidem vivo illatae e solo depletae vesicae argumento renunciantur.

- 2) Si a plena vesica ad non factam respirationem concluditur, tunc argumentatio minus erronea videri posset, quod plena hactenus non nisi in non respirante foetu deprehensa sit. Posset hoc vesicae plenae phaenomenon tunc utilitatem praestare, quando suspicio est, annon pulmones

I 4

nes

- a*) In dissert. de Antagonismo musculorum, Turing. 1767. et in dissert. de foetibus putridis.
b) Element. phys. Tom. VIII. L. 29. p. 368.
c) Elem. phys. T. VII. p. 322.

nes artificiosa inflatione natatiles redditi fuerint, quippe quae post mortem in pulmones scite facta inflatio urinam non expellit; posset forsitan etiam ad pulmones a putredine natantes dignoscendos juvare, licet equidem in pluribus foetibus putridis vacuum, non plenam, vesicam deprehenderim; ast cur non multum lucis exinde expectem, sequentia docent argumenta.

Cum LVD. LIEBERKUHN, Prof. Jur. Gymnas. Stettinensis d) ad citatum BEHMERI assertum, quo, si unquam respiraverit partus exclusus, vesicam evacuari contendebat, examinandum experimenta in canibus institueret, vidit catulum; quem post aërem ope respirationis captum mox enecuit, mingere, sed vesicam nihilominus urina fere plenam manere, (licet in aliis ante respirationem enectis plane nullam mictionem observaverit). Dein si quoque ab isto in canibus capto experimento recedas, a variis vitiis vesicae et urethrae posset ista argumentatio dubia reddi, videmus enim in adultis quoque post paralyfin vesicae urinam remanere, et in foetibus v. g. atretis

d) In singulari programme de experimento vesicae urinariae, quod quidem non habeo, sed recensentur haec juris consulti contra juris consultum instituta medica experimenta in *Magazin für Aerzte*, II. St. pag. 181. 1775.

atretis deberet quoque post saepius reiteratam respirationem retineri, denique forsitan haec non ultima difficultas esset, quid proprie plenam vesicam vocemus, an si distantia est una alterave urinae uncia, an si tantummodo non expers est urinae ad unam alteramve drachmam aestimandae; potest enim per LIEBERKUHNII observationem urina a respirante et mox enecto mitti, sed et alia pars adhuc retineri *e*); quis quaeso cum certitudine in vesica, quae foetui supra pel-

I 5

vim

e) Liceat hac data occasione dubium contra vitam foetus a consensu vesicae plenae cum subsidientia pulmonis integri forte oriundum praecoccupare et removere. An plena vesica urinaria nullibi vitiosa respirationem foetus non putridi, nullam artificiosam inflationem experti nec morbosis pulmonibus laborantis, cuius pulmo integer in aqua subsidet, frustula autem quaedam, in quae scinditur, natant, dubiam reddere possunt? Equidem majorem in pulmonum experimento fiduciam pono; respiratio unica vice v. g. in debilioribus aut ipso post partum momento enectis foetibus peracta non semper integrum pulmonem mutat, et totaliter natatilem reddit, sed facile (conf. MORGAGNI de sedib. et causis morb. Epist. XIX, 46.) quasdam particulas; poterit itaque integer pulmo subsidere et vesica urinaria (uti in LIEBERKUHNII catulo) quodammodo plena esse, licet foetus verissime vixerit et respiraverit, et omne dubium frustula quaedam talis pulmonis natantia *in hoc casu* removebunt.

vim in conum educta et relative insigniter magna est, justam quantitatem praecise de non facta respiratione testantem determinabit? Posses quidem in foetu humano, a quo allantois abest, et cujus renes non otiosi urinam semper secernent, insignem et vesicam distentem urinae quantitatem expectare, ad vicissim existimo, certam urinae quantitatem circa partus tempus vel ideo non determinari posse, quod non negandum sit, vesicae sphincterem se ultro aperire, adeoque foetum vel intra uterum mingere et urinam cum amnii liquore miscere posse, id quod multi statuunt, qui vesicam non pro satis amplo receptaculo habent, et allantoidis existentiae nullam fidem tribuunt, cum pauca exempla vesicularum in genere humano deprehensarum tali receptaculo, quale in animalibus quadrupedibus est, quomodocunque similem nil certi omnino probent verum non est hujus loci in allantoidem humanam, cujus historiam ab HALLERO collectam in Elem. Physiol. Tom. VIII. L. 29. S. XIII. videas, inquirere, hinc in hisce subsisto.

XXXIV.

Dr. ANDR. OTTOMAR.
GOELICKE.

Specimen,
quo demonstratur
partum octimestrem vitalem esse et legitimum.

Halae, 1708.

Respond.

GEORG. FRIEDER. STABEL.

ARGUMENTUM.

§. I.

Plurimi Jctorum tam antiquorum quam modernorum autoritate Hippocratis seducti vitalitatem et legitimitatem partus octimestris negarunt. §. II. Ea tamen in praesenti quaestione attendi non meretur; Et series dicendorum. §. III. Ante omnia cautè distinguendum est inter *vitum* et *vitale*, et quid sit partus vitalis et legitimus; et qua ratione distinguatur

guatur ab abortu? §. IV. Non citra rationem viri quidam graves conquesti sunt, in abstruso generationis negotio explicando nihil adhuc dum solidi praestitum esse; Cujus rei aliquot adferuntur testimonia. §. V. Generatio uti omnium aliorum animantium: Ita etiam ipsius hominis est ex Ovo, et quomodo intervenientibus partibus genitalibus utriusque sexus peragatur? §. VI. Conceptio in foemellis qua ratione fiat? §. VII. Nihil implicat, foemellis humanis adscribere ovaria, ovula et oviductus. §. VIII. Hisce non contentus D.D. Naboth novum ovarium in cervice Uteri sibi detexisse visus est, quod tamen aliis jam dudum sub nomine hydatidum innotuit. §. IX. Quibus rationibus commotus author in inanes hasce de ovario novo speculationes descenderit, quarum prima exponitur. §. X. Altera cujus sit momenti? §. XI. Tertia cujus ponderis examinatur. §. XII. Aliae adhuc contra ovarium novum difficultates moventur. §. XIII. Idem quoque pugnatur cum observationibus Practicorum et foetibus sic dictis Tubariis, ubi aliae adhuc recensentur difficultates, quibus nova haec hypothesis premitur. §. XIV. Quibus rationibus inductus author vulgatae hypothese de ovariis seu testiculis muliebribus in lumbis sitis renunciaverit? §. XV. Ovulum interim spiritu geniturae virilis turgidum ad Uterum devolvitur: Et gemellorum originis quae

quaenam sit ratio? §. XVI. Embryo in utero materno latitans qua ratione nutriatur? §. XVII. Inde sequitur, in exponendo modo formationis foetus in Utero nec ad DEUM immediate, nec ad animam rationalem, nec ad vim plasticam veterum recurrendum esse, sed prima foetus formandi rudimenta in ovulo jam esse delineata. §. XVIII. Lites physiologorum de primogenitura partium steriles sunt et supervacaneae. §. XIX. Embryoni anima rationalis à DEO immediate infunditur et quidem probabiliter circa dimidium gestationis tempus. §. XX. Terminus partus humani vitalis verus ac naturalis quis sit inquiritur, ubi simul notatur controversia inter Celeb. Valentinum, Prof. Giessemum et D. Lutherum, Prof. Chiloniensem nuper exorta. §. XXI. Cur Ammannus et paucialii terminum partus humani fixum veluti et immutabilem statuerint? Et an de facta foemellae impregnatione certò constare possit? §. XXII. Terminum partus humani non in puncto consistere, sed semper cum aliqua latitudine capiendum esse, rectè sustinetur, et maxime ordinarium pariendi tempus quodnam sit? §. XXIII. Status controversiae totius qualis in hoc negotio formandus sit? §. XXIV. Tempus pariendi cum aliqua latitudine capiendum esse, demonstratur analogia à brutis animantibus et vegetabilibus desumpta. §. XXV. An partus trimestris, quadrimestris et quinque mestrīs incipiens vitalis ac legitimus dici mereatur? §. XXVI.

§. XXVI. Quid de quinquemestri completo et semestri sentiendum sit? §. XXVII. Septimestrem partum et JCTi et Medici tanquam vitalem et legitimum admittunt solo Ammanno et paucis aliis pertinaciter contradicentibus. §. XXVIII. Octimestrem verò Hippocrates tanquam secundum naturam vivere non valentem omnesque sequiores Medici veteres ejusdem auctoritate decepti tanquam abortivum considerarunt. §. XXIX. Imo et ipsi JCTi à Medicis seduci sese passi sunt. §. XXX. Iis verò moderni medici aequè ac JCTi efficacissime sese opponunt. §. XXXI. Examinantur rationes Hipp. propter quas ille foetum octimestrem tanquam abortivum et illegitimum consideraverit. §. XXXII. Astrologorum rationes quas communiter adferunt, ridiculae sunt nulliusque momenti. §. XXXIII. Concluditur tandem partum octimestrem non obstante auctoritate Hippocratis et vitalem et legitimum esse. §. XXXIV. Signa, ex quibus foetus vitalitas aestimanda. §. XXXV. Terminum pariendi ordinarium posse etiam post poni et retardari, uti in decimestri, undecimestri etc. patet. §. XXXVI. Rationes, à quibus nonnunquam terminus pariendi consuetus retardari solet, examinantur. §. XXXVII. Paraenesis: Conclusio.

§. I.

Plurimi 7Ctorum tam antiquorum quam modernorum auctoritate Hippocratis seducti vitalitatem et legitimitatem Partus octimestris negarunt.

Nihil est, quod in universo Philosophiae curriculo majore animi contentione inculcat CARTESIUS, quam praejudiciorum depositionem: Hisce enim animus veluti obnubilus avertitur, quò minus, quid verum vel falsum, aequum vel iniquum, perspicere queat: Periculosiora tamen, quin et perniciosiora reliquis omnibus sunt praejudicia Authoritatis, tanta quippe in animos hominum virtute pollentia, ut, qui iisdem occupantur, ad cognoscendam aequè ac inquirendam veritatem prorsus sint inidonei. Et quamvis vitium istud per omnes Eruditorum ordines latissimè vegetur ac veluti dominetur, nullos tamen gravius occupasse videtur, quam ipsarum legum interpretes, iis potissimum in casibus, quos Medico Legales sollemniter adpellant, quorumque decisionem cum Medicis communem habent. Ad quod probandum in praesenti instituto, nullo alio opus est documento vel argumento, quam toties negata ac pernegata *Foetus Octimestris Vitalitas*, ejusdemquè (si cum aliis liceat *Βασιζεν*) *Legimitas*: Adeò ut quaestionem propemodum Domicianam movere ipsis videretur,

144. *Specimen, quo demonstratur partum*

retur, qui eandem doctrinam controversam aut dubiam reddere allaboraret; Potissimum cum DIVUS a) HIPPOCRATES expressè doceat: *Mense octavo natum, nullum unquam vixisse.* Hujus enim Authoritate seducti JC-torum plurimi non dubitarunt magna cum fiducia asserere; b) *Filium octavo mense natum pro non nato habendum.* c) *Partum octavo mense editum, licet vivus videatur esse natus, tamen cum secundum naturam vivere nequeat, habendum, ac si natus non esset;* d) *Partum octimestrem immaturum et intempestivum esse, qui ex communi physicorum schola vivere non possit;* e) *Partum licet vivum editum octavo mense, habendum tamen esse pro abortivo;* f) *Partum octavo mense natum, etiamsi si vitalis, commune tamen esse et philosophorum et medicorum sententiam eum legitimum non esse;* Et rursus: g) *Constantem esse*
Me-

a) Lib. de aetate p. 313. n. 12. et Libr. de Part. octimest. statim in princip. edit. Linden.

b) Tiraquellus in Comment. ad L. si unquam. C. de revocand. donat. in Gl. ad Ub. suscepit. li-beros n. 205. p. 191.

c) Alciatus L. 9. Resp. 23. n. 2.

d) Menochius L. 6. de praesumpt. Praef. 52. n. 7.

e) Mascardus V. 3. de probat. Conclus. 1146. n. 6

f) Hunnius ad Treutler. V. 1 Disp. 2. quaest. 19.

g) Bachov. ad Tr. V. D. 2. thes. 5. lit. E.

Medicorum sententiam, octavo mense partum vitalem et perfectum non nasci etc. Ex his, puto constare potest, quid sit aut valeat Hippocratis, (quem Virum doctissimum. *h*) Jura appellare non dubitant) autoritas, de qua cum in Jure Civili tam Canonico obtinente integram Dissertationem conscripfit Musaeus, quae legi meretur. Tantum verò abest, ut laudes venerando seni passim tributas, dubias reddere moliamur, ut potius ingenuè confiteamur, in singulis ejus enunciatis singularem gravitatem ac majestatem elucere, quod in primis Aphorismos et Coacas ejus praenotiones legentibus liquidò apparebit: Attamen non minorem, dum in rationibus reddendis occupatur, sterilitatem hinc inde emicare, nemo facile negabit, nisi qui eodem autoritatis praejudicio laborat. Quare prudentissimum est enunciatum Illustris Dn. *i*) Stryckii, graviter sustinere non dubitantis, leges istas, quae Antiquorum (Medicorum et philosophorum) hypothesebus nituntur, hodie vim suam perdere, si melioribus rationibus, experimentis et quotidiano usu hypotheses illae evertantur.

§. II.

Ea tamen in praesenti quaestione attendi non meretur: Series dicendorum.

Merito itaque miramur, quare tam multi
Celebres

b) Leg. 12. ff. de Stat. hom.

i) In Usu modern, ff. tit. de statu hominum §. 14.

Celebres Jcti Hippocratis auctoritate seduci sese passi fuerint, potissimum cum hujus sui asserti, prout in sequentibus patebit, nullas ne probabiles quidem rationes attulerit: Ut adeò nec Hippocrates, nec Aristoteles, nec ullus alius antiquorum vel medicorum vel philosophorum, qui eorundem vestigia presso pede secuti sunt, cynosuram nobis praebere queant, secundum quam de partus humani vitalitate ejusdemque legitimitate condignum ferre liceat judicium, ne aut proximum nostrum ignominia afficiamus, aut in ejusdem bona simus injurii. Ita enim hoc in negotio gerere nos oportet, ut et ipsimet pacatam habeamus conscientiam, et proximi nostri famam, honestatem, bona et quicquid illi carum est, quocunque modo tueamur ac sartum tectumque conservemus. Hoc verò ut pro rei dignitate solidè praestetur, quilibet facile perspicere, inevitabilem nobis impositam esse necessitatem prius tractandi de foetus humani conceptione, nutritione, augmentatione, animatione, vitalitate ejusdemque signis, ac tandem maxime ordinario ac naturali parlendi tempore: Ex his enim longè felicius tunc determinari poterit, an partus octimestris vitalis, ac proinde legitimus vel illegitimus pronunciari mereatur. Faxit autem DEUS T. O. M. ut non solum ipsum, qui tam mirabilis est suis operibus, in profundissimo generationis mysterio

piè

piè veneremur, sed etiam, ne quid in proximi famam, honestatem et bona temerè vel imprudenter effutiamus, adeoque in enodando tam arduo Problemate, quod tantum in vitam civilem habet influxum, nos praecipitemus, summo studio praecaveamus.

§. III.

Ante omnia cautè distinguendum inter vitum et vitale, et quid sit partus vitalis ac legitimus?

Et qua ratione distinguatur ab

Abortu?

Prius verò, quàm ad explicandum abstrusissimum generationis negotium descendamus, consultum esse judicavimus ad evitandam omnem ambiguitatem, sensum terminorum clariorem reddere, ne quid in reliqua discendorum serie ullam nobis remoram injiciat. Quamvis enim alias inutiles illas ac saepe ridiculas Grammaticorum aut Criticorum lites, quas circa vocum vel derivationes vel acceptiones foveant, non admodum magni faciam: Attamen terminorum horum evolutio vel propterea à nobis hac vice praetermittenda non est, quia non solum in iis totius problematis cardo vertitur, sed etiam solida ejusdem solutio ab iis maximam partem dependet. Per *partum* itaque sensu medico hic intelligimus, non foetum, arctissimo uteri materni ergastu-

lo adhuc inclusum, sed potius infantem, mutuis istis et matris parturientis et maximè ipsius foetus moliminibus ex utero exclusum, vel chirurgia per partum caesareum ex eodem extractum. Eundemque porrò dicimus *Octimestrem*, seu octavo à conceptione mense sive priori sive posteriori modo exclusum vel extractum; et quidem *vitalem*, qui non solum vivus edatur, sed et in vivis permaneat per aliquot saltem horarum, dierum, hebdomadam, mensium vel annorum intervallum. Ita enim *vivum* à *vitali* docet distinguere k) Fr. de le Boe Sylvius, ingenuè asserens, se eorum, quos observavit foetus, ante septimi mensis finem exclusos, nonnullos quidem *vivos* vidisse, nullos verò *vitales*; rationemque simul addens: Quia rarius ad secundam tertiamve hebdomaden perduraverint in vivis, quamvis videam Schoepfferum aliosque Jctos hisce vocabulis promiscuè usos fuisse. Simili prope modum ratione D. l) Irenaeus Vehr, Prof. Med. in Acad. Viadrina, distinguit *vivum* à *vitali*, judicans, foetum vitalem et perfectum esse, qui non solum ad vitam, sed etiam ad robur partium absolutus sit. Absolutum verò ad utrumque judicari, qui non solum vivus in lucem prodeat, verum qui insimul aptus sit in vita permanere, quique totius corporis

k) Prax. Med. Lib. 3. C. 7. §. 20.

l) Disput. de Abortu §. X.

poris organici formationem habeat. Atque adeo haec vitalitas intelligenda est non tantum de vita automatica et corporea, quam primis statim conceptionis diebus obtinet, sed etiam mixta, ab unione animae cum corpore potissimum derivanda, quia probabile est, animam cum suo corpore conjungi circa dimidium gestationis tempus. Ex his facile apparet, qua ratione *partus Vitalis* distinguendus sit à *foetu abortivo*, utpote qui et intempestive prorsus excluditur, et imperfectus insuper ac immaturus existit, adeo ut licet vivus esse videatur, nec in aëre hoc atmosphaerico perdurare, nec alimentis propter imperfectam ac nondum plenè absolutam partium organicarum structuram frui queat, ad vitam istam confirmandam ac protrahendam. Persuassissimi enim sumus, in abortu determinando non tam ad ipsam periodi temporis anticipationem seu praematuram ante legitimum pariendi tempus exclusionem, quam potius ad solam foetus immaturitatem ejusque imperfectionem ratione organorum corporeorum respiciendum esse. Ac denique per *Partum legitimum* sensu Medico intelligimus talem, qui ea partium organicarum perfectione gaudet, ut functionibus animalibus edendis par sit; vel sensu Juridico, qui jus habet succedendi etc. Non ergo videtur intempestivum aut ab instituto praesenti alienum circa haec vocabula *ἄνευ*

λογεῖν: Hinc enim inferimus, *vitum esse embryonem* à primo statim impraegnationis mulieris die, quia confestim incipiunt prima ejusdem stamina non solum explicari, sed etiam à corruptione praeservari: *Vitalem* verò tunc demum evadere, ubi tum per varios tubulos humores incipiunt commoveri, tum etiam foetus non obscura motuum localium edit indicia, adeoque animam suo corpori jam insulam esse demonstrat.

§. IV.

*Non citra rationem Viri quidam graves con-
questi sunt, abstruso generationis negotio expli-
cando nihil adhuc dum solidi praestitum esse:*

Cujus rei adferuntur testimonia.

Quae omnia ut elucescant clarius, rem, ut proverbio dicunt, ab ovo ordiamur, ubi tamen praemonere consultum judicamus, justissimam esse querelam illorum, qui candidè fatentur, nihil in universum solidi, nihil apodicticè veri aut certi in hunc usque diem quoad negotium generationis hominis deprehendere potuisse philosophiam, quin potius alienis opinionibus implicitam à recto tramite penitus aberrasse. Hujus indolis sunt sibi et aliis persuadere velle, subtiliores seminis paterni particulas sanguini materno communicari, ac circulationis lege ad ovarium deferri, tandemque in ovulorum uno vel altero motum vitalem

lem inchoari et foeminam concipiendo im-
 praegnari, quam sententiam video defendere
Carolus Fridericus Lutherum, in Acad. Kilon.
Prof. Med. extraordinarium. Ejusdem far inae
 est aliis tanquam extra omnem dubitationis
 aleam positum credendum obtrudere velle, in
 spiritu feminis masculini universam partium
 organicarum corporis ideam perfectissimè de-
 lineatam esse, imò oculis accuratioribus mi-
 croscopiis munitis observari in semine virili
 corpuscula quaedam vividè mobilia, ex quibus
 corpus humanum construatur, quod *Lewen-*
hoeckio inprimis placuit: Quam fabulam novo
 adhuc mendacio auxit *Dalempatrius*, qui non
 solum corpuscula vividè mobilia, ut ille obscuri-
 us, sed perfectum homuncionem, toto jam cor-
 pore distinctum, imò non unum talem, sed eo-
 rum aliquem numerum non contemnendum ob-
 servasse sibi visus est. Et optarem sanè, *Clariss.*
Sturmium, cujus alioquin in philosophia ex-
 perimentali et Mathematicis industria nota est,
 à similibus figmentis abstinuisse, dum ille ad-
 modum verisimile reputat, aërem et aquam
 homunculis invisibiliter quidem parvis, sed ta-
 men penitus jam efformatis, scatere, quorum
 tandem unus in porulo testis muliebris per
 viri cohabitationem ad hanc capturam dispo-
 sito, irretitus haereat, et irruptione alimenta-
 ris substantiae in majorem molem suffercia-
 tur; sic enim nec amicis risum, nec inimicis

vomitum movisset: haec enim singula ab omni fide humana remotissima sunt. Quis quaeso sibi persuaderi patietur, ideam foetus in femine masculino delineatam non mutaturam esse suam figuram, dum per tot viarum maeandros ipsi transeundum est, antequam ad ovulum muliebri perveniat? Et qui Lewenhoeckium, quem tanquam mechanicum potius quam eruditum vellem eruditi respicerent, novit, facile mihi praebebit assensum, ipsum per mirabilia sua microscopia videre posse, quicquid vult: quid ergo mirum, ipsum et hic suo indulgisse genio? Et quam solertes forent nostrae mulierculae, praesertim steriles, quam sagaces in fruendis muscipulis, ut ejusmodi homuncionem ex aëre adventantem et per corpus suum transeuntem irretirent, vinculis atque catenis ligarent, ne instar anguillarum ex istis sese extricando illarum postea capturam, utut valde solertem et eluderet et illuderet. Superest itaque, ut de aliis principiis, ex quibus major ad praesens nostrum institutum redundet utilitas, simus solliciti, quae etiam non difficulter inveniemus, dummodo ad historiam partium genitalium utriusque sexus sedulo attendamus, quam tamen hic locorum pluribus persequi nec vacat nec opus est, cum idem ab aliis jam dudum praestitum sit: quae tamen generationis humanae genuina sit indoles, breviter consideremus.

S. V.

Generatio uti omnium aliorum animantium, ita etiam ipsius hominis est ex Ovo, et quomodo intercurrentibus partibus genitalibus peragatur?

Hominis igitur ex homine nascendi primordia ex ovo repetenda sunt. Quemadmodum enim unumquodque semen vegetabile totius plantulae schema, et unumquodque ovulum animale futuri animalculi effigiem perfectissime delineatam habet: Ita in summo probabilitatis gradu concludere possumus, ipsius quoque hominis, creaturae omnium nobilissimae prima stamina ac lineamenta in ovulo muliebri depicta esse. Sicuti verò femina terrae tanquam matrici suae non mandata, aut ovula animalium calore solis vel quocunque alio principio non actuata, inertia manent atque sterilia: Ita etiam in Ovulis mulieribus prima foetus delineandi rudimenta materialiter sita sint, eorundem tamen foecundatio, quam conceptionem vocamus, à portione feminis masculini spirituosae atque elastica expectanda est, siquidem rectè iudicante Cl. Bergero, plantae principium motus intrinsecum gerunt, soloque tepore, quo idem suscitetur, opus habent: Ovum autem animalis principio motus insito nullo gaudet, sed illud omne à mare accipit: Quem

K 5

pro-

proinde in finem sapientissimus humani corporis conditor sexum masculinum de organis genitalibus aptis prospexit, ut eorum auxilio semen non tantum prolificum elaborari, sed etiam in foecundum naturae agrum, uterum scil. foemineum immitti queat, ad opus generationis ritè absolvendum. Hinc ergo duos accepit testiculos extra abdomen in scroto pendulos, in quorum vasculosa et miros anfractuofosque gyros efformante substantia separatur à sanguine per arterias spermaticas vulgò sic dictas adportato, delibatissima summeque activa et spirituosà sanguinis portio, gelatinosis quibusdam lymphathicis, prioribus pro vehiculo fervientibus remixta, sicque liquorem genitalem componendo per tubulos epididymidum spermaticos motum suum ulterius prosequitur, ibidemque magis magisque resolvitur, spirituosior redditur tandem. que in vasa deferentia recipitur, atque vesiculis seminalibus infunditur, ubi tanquam in promptuariis suis collectus in futuros usus asservatur, donec masculus in dulces foemellae amplexus ruens, universum ejus corpus orgasmo Venereo perfundatur, eoque ipso bina oscula capsularum seminalium, carunculis totidem aliàs tecta aperiantur, sicque per Urethram infernè per totum penis corpus decurrentem excernatur. Quod ut eo, qui requiritur, vigore fiat ac impetu, exten-

extenduntur intereà lateralia nervosa penis corpora, adeoque rigidius evadit membrum, ad semen eò fortius ac vegetius ejaculandum, qua rigiditate si destituatur, haud raro impotentiae virilis causa existit.

§. VI.

Conceptio in foemellis qua ratione fiat?

Semen masculinum hoc modo in uterum ejaculatum non diu ibi commoratur, sed generosior ac magis elastica ejus pars mox ascendit per oviductus seu tubas Fallopianas, angustiori principio ibidem incipientes et pedentim in spatium capacius sese diffundentes, donec tandem circa ovaria muliebria capreolorum vitis instar mirifice inflexi in plurimas carnosas fimbrias; (quas absurdo vocabulo morsum Diaboli vocant Anatomici) desinant, crassiori magisque lymphatica parte feminis intereà ex utero iterum effluente; Unde simul apparet falsitas hypotheseos antiquae, qua ex concursu feminis utriusque, masculini aequae ac foemini in fundo Uteri facto conceptionem fieri credebant. Haec vero subtilis et spirituoſa geniturae virilis aura protenus halitu suo penetrantissimo ingeditur ovarii alterutrius sive dextri sive sinistri poros, in iisque unum vel alterum impraegnat ovulum, quod postmodum spiritu seminali

nali turgidum à reliquorum ovulorum confortio sese liberare, atque per eosdem oviductus provolvere sese pergit in ipsum Uteri fundum, tanquam genuinum illud diverforium, in quo per integrum novem mensium spatium commorari cogitur, donec tandem aurae vitalis cupidus, perruptis carceribus, exitum sibi quaerat, novusque Macronosini incola fieri incipiat.

§. VIII.

Nihil implicat foemellis humanis adscribere Ovaria, ovula et oviductus etc.

Haec ipsa verò quamvis revera ita sese habere firmissimè mihi persuadeam, non dubito tamen, fore nonnullos aegrè laturos, quod foemellae ovaria, ovula et oviductus adscripserim; atque adeò conceptionem et generationem hominis ad eum ferè modum asserverim, quo sagax horum naturae arcanorum indagator, Harvaeus, pulli gallinaei formationem ex ovo primus in scenam produxit. Ast considerent illi tantum horum organorum muliebrium structuram et connexionem paulò attentius, et nihil habebunt, quod reponent nobis amplius. Quid enim respondebunt ad certissimas illas foetuum in oviductibus repertorum et salva matre ex istis manu chirurgica excisorum observationes?

nes? Quid reponent, si legant Cl. Bergerum ex Ruyschio, Anatomico subtilissimo referentem, in muliere, brevi ab impraegnatione interementa, ovi nuper exclusi in testiculo sedem, partemque tubae proboscidis instar ad ovarium tortam, ut maturum exciperet ovulum visam ac demonstratam? Neque hoc hoc loco praetereundum est, mihi quoque raram istam contigisse felicitatem: Cum enim in Gymnasio Anhaltinorum Patrio studiorum causa versarer, observarunt mecum multi alii praesentes in cane foemella cultro anatomico subjecta, sectionem dirigente Excell. D D. Limmero, meo quondam Praeceptore aestumatissimo, aliquos ovariorum folliculos membranosos ruptos, ex quibus ovula jam erant egressa: Nonnulla etiam ovulorum impraegnatorum superficiei ovariorum adhuc cohaerebant et cornua praeterea uterina curioso admodum spectaculo manifeste aperta cernebantur, ita ut majorem calamum scriptorium haud difficulter admitterent, iisque adhaerebat ovulum, simile prorsus quoad omnes proprietates illis, quae ovario affixa cernebamur, tandemque intra tubas aliquot ovula prioribus simillima (notum enim est, Canes, feles, fues etc, esse animalia multi para) contineri observabantur. Hae igitur similesque historiae plenissime possunt satisfacere illis, qui tantoperè desudant in ostendendo modo, quo

quo ovulum ab ovario separatum in oviductum et illius auxilio in ipsum uterum devolvi queat. Eadem enim facilitate, qua in hoc foemellis brutorum animantium fieri observamus, idem in mulieribus fieri posse, imò reapse fieri, haud inviti concedemus. Et quod ipsa tandem foeminarum ovula attinet, non possumus satis mirari exactissimam, quam habent cum illis gallinarum, analogiam; Cocta enim calore ignis eodem modo in albuminis consistentiam crescunt, non aliter ac idem in ovis gallinarum fieri quotidie videmus.

§. VIII.

Hicce non contentus D. D. Naboth, novum Ovarium in cervice Uteri sibi detexisse visus est, quod tamen aliis jam dudum sub nomine hydatidum observatum est.

Quemadmodum verò ingenium humanum novitatis semper cupidissimum ac studiosissimum est: Ita qualescunque hae circa sistema generationis demonstrationes, vel ipsa etiam autopsia in sectionibus cadaverum confirmate nonnullis hodie incipiunt displicere: Talis enim est plurimorum eruditorum genius, ut laureolam in mustaceo quaeant, mirificè sibi metipsis applaudentes, si vel fando in opinionem aliquam incidant, quam vel vetustas temporum jamdudum oblitteravit, vel, si liberaliores esse veli-

velimus, in quam ante ipsos nemo fortè descendit: Quae enim gloria ex opinione, utut verè nova sperari potest? Protruduntur quotidie in publicum ingentia opinionum plaustra, ex quibus tamen, si quàm maximè veras esse supponamus, pauca aut nulla speranda erit utilitas. Ad hanc classem meritò etiam referenda nobis videntur cogitata de *ovario Novo*, quod in sectione cadaverum quorundam mulierum sibi nuperrimè detexisse visus est Experient. D.D. Naboth, qui licet primum harum vesicularum in cervice potissimum uteri occurrentium inventorem sese pronunciarì non audeat, cum non solum Regnerus de Graeff, sed etiam author Zodiaci Gallici aliique earundem jamdudum ante ipsum mentionem fecerint: Non obscure tamen insinuat, se primum dictis vesiculis novum istud officium demandasse, atque pro genuinis ovulis reputasse, in quibus foetus humani naturalis fieret conceptio, cum Regnerus de Graeff easdem multò verisimilius, prout mihi quidem persuasum est, habuerit pro hydatidibus, i. e. vesiculis, lymphæ, p. n. collecta turgidis, qualem uterum numerosis ejusmodi vesiculis, liquorem seroso - luteum ex acus punctura stillantibus, confutum memini me in Academia Lugduno - Batava vidisse apud Clar. D. D. et Prof. Deckorum, qui eundem ex muliere hydropica extraxerat, cui in prodigiosam planè capacitatem ex incredibi-

li aquarum in ejus cavo collectarum quantitate uterus excreverat, qualem hydropis speciem non aliunde rectius, quam a talium hydatidum ruptura derivandam esse censerem. Sed ab his omnibus toto colore discrepare ovarium suum novum contendit D. Author; quare etiam primam ejusdem inventionem ipsi non invidemus, certissime persuasi, neminem eorum, qui talium vesicularum mentionem in suis scriptis fecerunt, è re sua judicasse, nobilissimam totius oeconomiae muliebris functionem, sc. conceptionem ejusmodi hydatidibus tribuendi, quas p. n. à sola ferilymphatici collectione ortas esse vel leviter attendentibus manifestum est.

§. IX.

*Quibus rationibus commotus author in inanem
hasce de ovario novo speculationes de-
scenderit, quarum prima exponitur.*

Sed meretur haec res paulò clariorem deductionem, si bona ejusdem pace id tentare liceat, non quidem animo refutandi, sed tantum pro ea, quae inter literatos viget, libertate sentiendi, vel potius dubia, circa hoc negotium enata, liberius exponendi. Videamus itaque ante omnia, quibus rationibus inductus D. Author, non solum receptae hypothese de ovarii muliebribus hactenus assertis
repu-

repudium miserit, sed etiam in novas hasce speculationes descenderit hydatidibus uteri novam conceptionis spartam demandandi. Quod prius attinet, de eo postea loquendi uberior dabitur occasio. Quoad posterius verò, tria imprimis sunt, quae pro confirmatione sententiae suae urgere videtur. Primum est, quod novum istud ovarium in omnibus foemellis, semper et sine discrimine temporis reperitur. Multum sane negotii facelleret sibi D. Author, si propositionem hanc maximè universalem in omnia subjectis, semper et sine discrimine temporis ipsa autopsya comprobare deberet. Fuerunt per totidem secula et adhuc sunt multi perspicacissimi et si ita loqui fas est, ipso Argo oculatiores Anatomici qui in totidem uteris cultro suo subjectis procul dubio Vesciculas illas, utpote quarum aliae *pisi majoris aliae minoris, nonnullae seminis cannabini, plures granorum milii magnitudinem* secundum ejus observationem aemulantur, observaturi fuissent. Profundissimum vero eorundem de his rebus silentium propositionis hujus universalitatem maximè dubiam ac suspectam reddit, potissimum cum ad corpuscula tantae capacitatis videndum non requiratur oculus microscopio Lewenhoeckiano aut Moeschenbroeckiano demum munitus, sed vel semicoeco, etiam invito et tale quid non quaerenti manifestè sese palpanda obtrudant. Et ne quid dissimulem, contigit etiam mihi ante biennium puellam

L

quan-

quandam decem annorum in suburbio Hallensi examini anatomico subicere, et cum jam tum temporis de novo Ovario Lipsiae invento mufitarent Studiosi Medicinae, cupiditas in cessit animo, negotium istud rimandi curatius, adeoque non difficulter à matre puellae obtinui, ut uterum cum annexis tubis domum mecum deferrem; sed ingenuè confiteor, me totam internam ejus superficiem glabram, nullisque tuberculis aut vesiculis asperam aut inaequalem deprehendisse, etiamsi vel microscopiis accuratissimis, quibus non destituor, uterum undiquaque lustrarem; an oculorum hebetudo, an ovulorum parvitas, an verò, quod probabilius, eorundem absentia in causa fuerit, ex his facillimum est dijudicare.

§. X.

Altera ratio.

Alterum, quod ipsum ad novam hanc hypothesein statuinendam commovisse videtur, est *ovariorum hujus simplicitas*, sive, quod *solitarium sit seu unicum*, licet paulò post non obscure sibi contradicere videatur, dum asserit, quod licet sit simplex, subinde nihilominus in circumferentia cervicis interna fere *instar binarum arbuscularum cum ramulis expansarum atque fructibus* conspiciatur. Quod tamen hac vice non admodum urgebo, illud tantum breviter

breviter moniturus, istam organorum corporeorum simplicitatem providam ac solertem naturam sedulo semper ac studiose ubivis evitasse, adeoque homini binos oculos, binas aures, duas narium pinnas, duos renes, totidemque vasa spermatica, duos testiculos, duo ovaria, plures, *lobos pulmonum* ac hepatis, paria semper nervorum tam ex cerebro quam medulla spinali prodeuntia liberaliter indulgisse, idque eandem summa non nisi providentia fecisse, ut altero horum organorum laeso vel corrupto, alterum nihilominus salvum esset ac superstes. Tantum igitur adest, ut imaginaria illa ovarii sic dicti simplicitas aliquam foemellis praerogativam allatura, ut potius iisdem in procreatione sobolis summè noxia futura sit. Tali enim ovario simplici semel destructo nulla amplius generationis actui medicina superest: cum è contra in duplici ovario antiquo altero laeso alterum adhuc integrum sit, et Talis foemella felix adhuc multorum liberorum possit esse mater, uti mulier apud Cyprianum, cujus historiam postea exponemus, evidenter probat.

§. XI.

Tertiam.

Sed tertium, idque princeps argumentum inprimis suppediat *commodus sit seu locus*, in quo

quo ovarium novum deprehenditur, occupans quippe omnem internam cervicis uteri superficiem ad infimam usque cavitatis fundi uterini partem, licet etiam nonnullae istarum vesicularum limbum orificii interni excurrant et nonnunquam in circumferentia cervicis interna instar binarum arbuscularum cum ramulis expansarum atque fructibus eleganter conspiciantur. Ecce! quam pulchrum ovarium, in quo pusiones crescunt, non aliter ac pira ac poma in arbusculis! Lubens tamen agnosco, commodum istum situm ad immediatum seminis masculini contactum vividius fuscipiendum multum conferre. Sed quis non videt, ex tali foecundo congressu non unum vel alterum pusionem, sed integram eorum coloniam esse prodituram, sicuti non sine singulari delectatione à bombycibus, saepenumero multas ovulorum series centuriatim semine illorum prolifico conspersas et foecundas redditas fuisse observavi. Sed mulieres tamen ordinario non sunt multiparae.

§. XII.

*Aliae contra Ovarium novum difficultates
moventur.*

Ast duriora adhuc fata miserorum pusionum cervicibus imminet, quia patria illorum, h. e. vesiculæ ulterius describuntur tanquam

quam duabus partibus substantiae cervicis immersae et cum eadem veluti continuatae, parte circiter tertia extra internam cervicis uterinae superficiem prominente. Doleo meritò illorum sortem: Quis enim ipsos ex foveis istis profundissimis, quibus immerguntur, liberabit? Quis credet, hoc pacto ullum partum naturalem esse futurum, qui non bipalio effodendus aut cultris incisoriiis ex utero, cum qua non tantum continua, sed etiam ad duas tertias partes immersa sunt, ovula, excindendus sit? Et unde constat, tantum placentae uterinae vicem explere, quantum ultra duas tertias substantiae cervicis est immersum? Annon hinc sequeretur, placentam uterinam ut plurimum cervici uteri debere esse agglutinatam, adeoque; non leve foetui exituro objicere obstaculum, quod tamen est contra inspectionem ocularem? Cum placenta uterina fundo uteri constanter adhaereat, licet in eo varius observetur naturae lusus, dum interdum in sinistra, nonnunquam in dextra, nonnunquam in anteriore, nonnunquam in posteriore fundi uterini parte haesisse deprehensa est, quemadmodum in nuperrima sectione, quam in muliere quadam rustica praesentibus quibusdam auditorum meorum administravimus, eandem parti fundi uteri dextrae adhaesisse, clarè conspeximus. Unde verò porrò probabit D. Autor, in vesiculis uterinis contineri germen, i. e. to-

tum foetus corpusculum? cum ipsemet fateatur, singulas foetus partes nullum oculum, optimis licet vitris armatum, discernere posse? Iisdem difficultatibus premuntur, quae de amnio et chorio tanquam membranis foetum involventibus et funiculo umbilicali profert. Haec verò omnia si dubia sunt, incerta et ex rationis tantum speculantis conceptibus profecta, uti ipsemet non negat, nemo nobis vitio vertet, si quae juxta leges hujus hypotheseos adhuc restarent dubia circa conceptionem et inchoandam et perficiendam exponenda, in aliud tempus remittamus.

§. XIII.

Idem quoque; pugnat cum observationibus Practicorum, foetibusque sic dictis Tubariis, ubi aliae quoque recensentur difficultates quibus premitur nova hypothesis.

Interim libenter adhuc scirem, qua ratione cum hac sua hypothese conciliaturus sit rariores quosdam casus Mulierum quae foetus in ipsis quoque tubis Fallopianis gestarunt, sicuti notum est, canes foemallas suos catulos gestare in cornubus. Memorabile certè ejus rei exemplum nobis exhibet *m*) Abrahamus, Cyprianus, Ana-

m) In Epistola ad D. D. Thomam Millinuston, Equitem auratum, medicum regium et collegii Medicorum Londinensium Praesidem.

Anatomiae et Chirurgiae in Academia Franeque-
rana Frisiorum nuper Professor, qui foetum hu-
manum mortuum post 21. menses à prima im-
praegnatione ex tuba uteri dextra felicissimè ex-
traxit, et quidem, quod meritò mirandum, ma-
tre salva ac superstite, adeò ut etiam anno se-
quente post administrationem hujus sectionis
quodammodò Caesarae filiam, et iterum sub-
sequente anno gemellos pepererit, certissimo
documento, tubam sinistram prorsus mansisse
illaesam, adeò novam conceptionem solenniter
fieri potuisse. Similem de conceptione tuba-
ria historiam orbi literato jamdudum ex obser-
vatione Benedicti Valsalvi, Chirurgi Parisien-
sis, communicavit n) Johannes Sigismundus
Elsholtius, potentissimi Electoris Brandenbur-
gici Archiater, et eo quidem tempore quo hy-
pothesis illa de ovario muliebri adhuc erat in-
cognita. Quid ergo? An putabimus ovula illa
turbine abrepta fuisse ex cervice uterina et in
tubam Fallopianam ascendisse? Sed id ne
quidem possibile est, o) valvula tubae in

L 4 ute-

n) in Epist. de conceptione tubaria, qua hu-
mani foetus extra uteri cavitatem in tubis quan-
doque concipiuntur, ad D. Wolratum Huxol-
tium, sereniss. Landgraphiae Principis Hasso-
rum regentis Archiatrum.

o) Hanc valvulam observavit et depinxit idem
Elsholtius, in principio tubae talis structurae,
ut ovulo quidem exitum ex tuba, non vero
ingressum in illam concedat. Vid. append. ad
Ann. 4. et 5. Miscell. N. C.

uterum descendens hoc impediens ac validissime renitente. Unde merito concludit praedictus Elsholtius, vero maxime consonum esse foetum istum tubarium propagationis suae principium desuper accepisse illudque ovulum in medio tubae canali, dum descendebat, ob impedimentum aliquod substitisse singulari certo argumento, conceptionem in utero nullam fieri, nisi ex ovario ovulum prius descenderit. Accedit, ascensum ovulorum in conceptione tubaria debere esse perpendicularem, qualis tamen secundum naturae leges admodum est difficilis. Et quid pluribus opus est testimoniis, cum similem foetum humanum in tuba uteri conceptum jam suo tempore observaverit *p*) Johannes Riolanus. Imò quid reponendum erit ad certissimas observationes eorum, qui cicatriculas observarunt in ipsis ovariis non tantum brutorum sed mulierum, ex quibus olim ovula avulsa et mediantibus tubis in Uterum tandem devoluta fuerunt, quale quid integra medicorum societas in sectione cadaveris foemini summa cum curiositate conspexit Francofurti ad Moenum; Nam cum praeterito anno 1707. mense februario Anatomia cadaveris foeminini publice adornaretur prosector D. D. Kisnero et praesentibus D. D. Juncken, D. D. Gladbach, D. D. Mül-

p) Antropolog. Lib. 2. Cap. 35.

Müllero aliisque, observata fuit cicatricula in ovario, ovuli ante conceptionem ibidem delitescens certissimum testimonium. Et retulit mihi Amicus non minori fide dignus, qui tamen nomen suum vult reticere, quod anno 1706. in exenteratione foeminae cujusdam honestae, quae proximo necessitudinis gradu ipsi erat conjuncta gravidaque decesserat, observaverit non tantum cicatriculam in ovario sinistro, sed quod magis adhuc, ipsam cicatriculam grumulo guttulae sanguineae repletam. Taceo alias difficultates, in hoc negotio prorsus insuperabiles; Horum verò omnium fidem suspectam habere velle summa foret temeritas.

§. XIV.

*Quibus rationibus inductus author vulgatae
hypothese de ovarii seu testiculis muliebribus
in lumbis satis renunciaverit?*

Quae verò causae sint, cur veteri illi hypothese (Loquor in comparatione ad ovarium novum D. D. Naboth, alias enim antiqua non est) renunciaverit, novumque in ipsa uteri cervice ovarium quaerere coactus fuerit, exinde non difficulter licet, quod tubas Fallopias nec semini masculino ad ovaria, nec ovulis ab hisce ad uterum deferendis commodas esse asserat, quia in foeminabus

cum à se tñm ab aliis apertis tubas cum testibus strictissimè, coaluisse aliquoties observavit. Mirabar prima fronte, cum haec legerem, probè gnarus, principem difficultatem, eamque non exigui momenti, quamque plurimi medicorum insuperabilem judicarunt, in eo consistere quod ovaria muliebria in cadaveribus dissectis nimis conspiciantur esse remota ab ipsis tubis Fallopianis earumque simbris, adeò ut vix videatur possibile, quomodo ovula à reliquorum consortio abrupta in ipsam tubae cavitatem ingredi et mediante ea ad uterum tandem devolvi queant. Si verò D. Author, cui hac in re fidem derogare nefas ducimus, tubas cum testibus conjunctas vidit, cur nos amplius maceraremus in explorando modo, quo vel aura seminalis ex utero per turbam perveniat ad ovarium, vel ex ovario ovulum per eandem viam devolvatur ad uterum. Adeoque et ipsi et nobis gratulamur, quod ex gravissimo hoc Labyrintho facili hac, plana et expedita via extricare nos voluerit. Fortassis autem per strictissimum istum coalitum putat simul turbam penitus imperviam et coecam redditam fuisse? Id verò probandum est aut statum immittendo aut liquores coloratos injiciendo aut similia experimenta instituendo: Quod tamen hucusque factum fuisse non meminimus. Concludimus ergo, D. Authorem in me-

medijs de sterilitate meditationibus cogitata
maximè sterilia de ovario novo in cervicè ute-
ri reperto peperisse.

§. XV.

*Ovulum interim spiritu geniturae virilis imprae-
gnatum ad uterum devolvitur: Et gemellorum
originis quatenam sit ratio?*

Ast revertamur ad id, à quo paululum di-
gressi sumus, et historiam generationis ea,
qua coepimus, serie, ulterius prosequamur.
Exposuimus in superioribus, qua ratione ovu-
lum muliebre à spiritu geniturae virilis im-
praegnatum unico ac simplici foetui originem
dare soleat: sed nec adeò novum vel rarum
est, posse etiam duo, tria, quatuor vel etiam
plura ejusmodi ovula simul impraegnari, atque
adeò gemellos vel trigeminos vel quadrigemi-
nos foetus uno partu edi. Ipsemet enim me-
mini, cauponis cujusdam Neoburgensis ux-
orem quatuor uno partu foetus edidisse; aliam
quoque sutoris cujusdam Servestani uxorem
pauperulam una vice gemellos, altera vice
tres, omnes vitales et sacro baptismo dona-
tos peperisse foetus recorder. Memorabilis
verò est ac planè monstròsa historia, quam
de 1) Margaretha quadam Hennebergiae Co-
mite

- 2) Historia sic se habet in dicta Tabula: Mar-
garetha Hermannii, Comitis Hennebergiae u-
xor,

mite vulgò circumfertur, quae uno partu 365 foetus vivos edidisse dicitur. Unde etiam peregrinantibus in quodam Belgii Foederati pago (Lausdunum dicitur) tabula ostenditur, in qua tota historia descripta legitur. Cujus tamen rei fides sit penes Authores. Lepidum quoque hanc in rem enarrat exemplum r) Monsieur Meauriceau de quodam Heberto, quae legi potest. Atque haec est communis ac valde frequens gemellorum origo. Aliam priori multò adhuc curiosiorem, minus tamen frequentem adduxit s) Guilielmus Harvaeus, industrius ille ac sedulus horum naturae arca-

no-
xor, Quarti Florentini, Comitis Hollandiae et Seelandiae filia, Guilielmi Regis Romanorum ac postea Caesaris seu gubernatoris Imperii, atque Alitheiae Comitis Hannoniae soror, cuius Pateus Episcopus Trajectensis, avunculi autem filius Dux Brabantiae et Comes Thuringiae etc. Hec illustrissima Comitissa XL. circiter annos nata, ipso die Parasceves, nona circiter hora, anno 1272. trecentos et sexaginta quinque enixa est liberos, quam prius à Guidone, suffraganeo Trajectensi, omnes in duabus ex aere pelvibus baptizati sunt quorum masculi quotquot erant, IOANNES, puellae autem omnes ELISABETHAE vocatae sunt: qui simul omnes cum matre uno eodemque die fati concesserunt, atque in hoc Lundanensi templo sepulti jacent etc,

r) *Traité de l'accouchement des femmes.*

s) *Exercit. de generat. Animal. Exercit. 12. et 23.*

norum scrutator, qui vero omnino consentire observationes illorum asserit, qui in unico ovo gallinaceo duplicem vitellum ac duplicem cicatriculam deprehendisse sibi visi sunt, ex quali ovo non debuerunt non duo etiam pulli prodire, qualem duplicem pullum monstruose connatum memini me vidisse inter alia curiosa, quae in Orphanotropheo Glauchensi laudabili industria colliguntur. Si vero dentur ejusmodi ova gemellifica, ex quibus duo distincti excludi potuerunt pulli, quidni asserere liceret (salva alioquin illa analogia, quae est inter varia muliebria et illa brutorum) in uno ac simplici ovulo duorum distinctorum foetuum humanorum rudimenta posse esse delineata, quae proinde simul à spiritu feminis masculini foecundata gemellorum nativitati ortum concedunt.

§. XVI.

Embryo in Utero materno latitans qua ratione nutriatur, an per vasa umbilicalia, an per os, an per utrumque?

Commorante autem hoc modo muliebri ovulo in artissimo uteri materni ergastulo, alimenti ac nutrimenti eget tenellum embryonis corpusculum, ut subtilissima ipsius stamina magis evolvantur, explicentur ac pededentim sensibilia reddantur: Ubi libere fatendum est: hic inprimis, si qua ulla in re, maximum esse, Medi-

Medicorum dissensum, nonnullis nutritionem foetus in utero per os, nonnullis per umbilicum eandem fieri sustinentibus. Neque negandum est, utriusque opinionis fautores suis, iisque valde praegnantibus instructos esse rationibus. Primae sententiae album adjiciunt calculus non solum, *t*) Claudius de la Courvée, sed etiam Excell. D. Bohnius, *u*) Prof. Lipsiensium, famigeratissimus, quorum quidem Virorum autoritatibus temerè nos opponere, aut rationes ab ipsis allatas impugnare vel infringere non laborabimus: Non possumus tamen interea dissimulare, probabiliorem nobis videri sententiam illorum, qui nutritionem foetus in utero per vasa umbilicalia fieri sustinent, quamvis interea cum plurimis aliis credamus, teneilum embryonis, formicam exiguum vix superantis corpusculum primis praecipue, conceptionis diebus aliter nutrirì, à qua etiam sententia ipsemet *w*) Bohnius non abludit, dum ita loquitur: *Nutritionem conceptus aliter concipere licebit in embryone, cui hepatis hoc alterum (uterinum nempe seu placenta uterina) contigit: Illarum enim extremitatis, tantum*

t) in suis Paradoxis de Nutritione foetus in Utero.

u) Circulo Anatomico-physiologico Progymnasti. nat. II. p. 28. et 29,

w) l. c. p. 25.

quam radiculæ inſenſiles, ovuli uterò recens il-
lati colliquamento liberè innatant et ſiphuncu-
lis ſuis ſubtiliores ejus particulas abſorbent,
non per aviditatem aliquam et virtutem attrac-
tricem congenitam, qualem hactenus ſomniarunt,
ſed quas ab impulſu externo et jugi recipiunt
Ec. Vivit proſecto foetus primis à con-
ceptione ſua temporibus vitam merè vegetati-
vam, plantarum vitæ haud abſimilem, aut
ad ſummum animale. Siquidem animam
rationalem ab ipſo DEO immediatè infundi
tenellæ foetus machinulæ et quidem proba-
biliter circa dimidium geſtationis tempus,
poſteà probabimus. Quemadmodum enim
plantæ, telluri commiſſæ, non ſtatim primo,
quo ſeruntur, die, radículas ſuas in terram
exporrigunt, quibus alimentares ſuos imbi-
bant et intra ſeſe reſorbeant, ſed medulla,
quam intra capſulas ſuas recondunt ſemina,
nutriantur neceſſe eſt. Et quemadmodum
pulli gallinacei toto eo tempore, quo intra
teſtas ſuas commorantur, omne ſuum nu-
trimentum ex vitello hauriunt: Ita nihil
ratione magis conſentaneum eſt, quam ip-
ſum quoque embryonem primis concep-
tionis diebus ſuum haurire nutrimentum ex
eo, in quo primum conceptus eſt liquore,
ſubtili nempe limpha illa, qua veſiculas ovu-
lorum muliebrium repletas eſſe ſupra alle-
ruimus: Cum qua opinione haud levi noſtra
ſatisfactio.

satisfactione egregiè consentit Cl. x) Bergerus, dum ita loquitur: itaque intromissa per ovi pelliculas geniturae portio, dum suo claterio omnem illius lympham, in eoque convoluta prima geminis lineamenta pervadit et pororum excavationem aggreditur, partesque alias firmat alias solvit et liquat, omnesque ad motum convenientem exsuscitat, id, quod fluidum maximè est, ex circumfluae lymphae colloquamento in patentiorem porum oris, oesophagi, Ventriculi et intestinorum faciliè impellitur, et porrò per poros venularum lacticarum ad punctum faciens sive concutum, indeque per porulos arteriolarum ad cerebrum corpusque reliquum in alimoniam et conformationem partium etc. Hujus verò generis nutritio eousque tantum extenditur, donec nutrimento, in quo foetus conceptus est, fermè consumto, placenta uterina una cum vasis umbilicalibus formari incipiat, eorundemque auxilio embryo nutriri queat. Quare perpulchra sunt verba, quae ea de re habet Excell. D. y) Hoffmannus: Accedit maximè illud, quo provida natura in elaborando secundarium

x) Tract. de. nat. human. Part II. Cap. II.
P. 470.

y) Disp. de morb. foetuum in uter. matern.
§. XIV, circa finem.

dinarum corpore primo tempore sit admodum occupata, ut non incrementum foetus singulare animadvertatur, antequam placenta uteri insignis molis utero sit annexa: In quibus Viri Celeberrimi verbis et nos lubentes acquiescimus.

§. XVII.

Hinc sequitur, in exponendo modo formationis foetus in Utero nec ad DEUM immediate, nec ad animam rationalem, nec ad vim plasticam veterum recurrendum esse sed prima foetus formandi rudimenta in ovulo jam esse delineata.

Ex iis autem, quae hucusque de formatione foetus in Utero disputata sunt, nunc clare elucescit, frustra recurri ab antiquis ad spiritum quendam architectonicum seu virtutem plasticam, quam nonnulli eorum in ipso spermate virili quaerunt, alii vero a spiritu seminis masculini prolifico distinctam esse volunt: ex antecedentibus enim manifestum est, ipsis ovulis mulieribus primam foetuum formandorum lineamenta jam esse concreata, adeo ut nihil amplius requiratur, quam ut per auram spermatis virilis spirituosam vivificentur, actuentur, evolvantur, exsificentur, atque ita elegantissima corporis humani fabrica pededentim sensibilis evadat, co-

M nec

nec tandem majus robur nacta perfectum offerat hominem. Haec verò quam clarè per diutinas suas observationes ob oculos posuerint diligentissimus Malpighius, Harveus alique; Antiquam tamen hypothesin de virtute spiritus geniturae virilis plastica recoquere allaborarunt in Disputatione, praeterito mense Lipsiae habita, qua demonstrare nituntur Domini *) Disputantes: *Foetum non ante conceptionem in ovulo praexistere, sed post eandem demum formari.* Licet autem propositum nostrum non ferat, cuncta rationum allatarum momenta penitus examinare; Attamen non possumus, eas, si curatius ponderentur, debito concludendi robore non pollere, sicuti plenius demonstrare conabimur in conflictu contra eos, qui hypotheseos hujus defensionem in se fuscipient. Neque feliciter succedet negotium, si ejusdem corpusculi formationem animae rationali in acceptis referre vellemus, partim quod illa primis mensibus cum corpore nondum sit conjuncta, partim etiam, quod ejusdem in corpus imperium valdè limitatum sit atque restrictum; Ut proinde rursus anima sui corporis, cui juncta est, opifex dici nullo modo queat. Neque arridet mihi hoc in casu sententia nonnullorum Cartesianorum, qui formationem corporis humani immediatum DEI opus

*) M. Christianus Fridericus Böttger, Respondente Johanne Christiano Nathan,

pus esse contendunt, inter quos omnium vehementissime hanc opinionem inculcat 2) Arnoldus Geulinx et a) Philarethus, accuratus Geulingii commentator, sub quo nomine Dn. le Clerc latere nonnulli credunt. ubi ad mentem authoris ita loquitur: Reprehendenda est scurilis illa quorundam in vernacula nostra lingua locutio, qua eum, qui prolem forte genuit, puerum vel pueros fecisse dicunt: Scurilis, inquam, est hic loquendi modus et fa-teor, non solet hoc nisi per deridiculum dici; interim abstinendum est: Phasis enim per se impietatem sonat, et quod DEO proprium est, adscribit aliquando quibusdam nebulonibus etc. Quid? Quod non tantum hic, qui sic loquitur, opificem sese humani corporis (in quo ipso summa est impietas) sed integri et completi hominis ferat, adeoque mentis humanae factionem sibi arroget etc. Haec vero sententia summe nobis periculosa videtur, eo praecipue nomine, quod praecipiti admodum via ad Spinozismum deducere possit incautos. Quare existimamus potius, generationem esse ex eo actionum genere, quas naturales seu mechanicas vocamus, i. e. physicas seu tales, quae ex quadam necessitatis lege in corporibus fiunt: Quod etiam per quotidiana

M 2

nam

2) Opusc. Ethicor, Sect. II, §. 3.

a) l. c. n. 7.

nam experientiam videmus esse confirmatum, dum saepius volentes non generamus, uti testantur plurima sterilia magnatum conjugia, et saepe nolentes atque inviti generamus, quod in meretricibus, turpe lucrum ex promiscua corporis sui prostitutione aucupantibus videmus. Haec enim sordido lucro contentae conceptionem indeque sequentem prolis formationem omni modo averfantur, fugiunt ac detestantur, et nihilominus contra suam voluntatem feliciter concipiunt, felicius utero gerunt ac felicissimè tandem foetum conceptum excludunt.

§. XVIII.

Lites physiologorum de primogenitura partium, steriles sunt et supervacaneae.

Ordinis nunc efflagitare videtur ratio, ut quo pacto omnia organa tam interna quam externa successivè generentur, exponam: Quia verò persuasissimus sum, litem illam de primogenitura partium otiosam esse ac supervacaneam, hinc et eandem sicco pede praeterire nullus dubito, cum et insuper hypothesibus nostris convenientissimum sit asserere, omnes foetus partes simul generari, licet non omnes simul perfectionem suam acquirant, multo minus omnes simul prodeant in conspectum. Cui nostrae opinioni egregiè rursus patrocina-

natur Cl. Bergerus, quando asserit, corpus nostrum humanum non ad modum aedium exstrui, sed ex cohaerentibus sibiue conjunctis ductibus, quos succi vitales perambulant, consistare, et circuli instar principio carere ac fine, ac machinae totius artificium in solo vasorum et canalium ad se invicem et fluentium in iis humorum respectu consistere, adeoque concipi planè non posse, quomodo cor prius quam cerebrum, vel hoc ante cor, aut pars alia ante aliam generari possit, siquidem ex arteriis, venis et nervis iisdemque continuatis fibris omnes sunt contextae. Haec verò omnia vel propterea praetermittimus eò lubentius, quominus intentio nostra fert exactam generationis historiam hic tradendi.

§. XIX.

Embryoni anima rationalis à DEO immediate infunditur, et quidem probabiliter circa dimidium gestationis tempus.

Pergimus potius relicta embryonis nutritione ad ejusdem Animationem, seu animae rationalis cum corpore organico conjunctionem, ubi quidem, si libere fatendum, quod res est, dissimulare non possum, modum propagationis animae per traducem, quem multi Theologi et Philosophi acriter adhuc defendunt, usque adeo tricis scholasticis involutum

ab omni sana ratione alienum esse, ut sive ex semine vel spiritali vel corporeo, primos animae natales derivent; Sive per mirabilem sui multiplicationem, quam exemplo duarum candelarum, sese invicem accendentium, in congrue illustrant, eandem propagari sustineant, nunquam tamen periculosa haec consecraria: Animam fore divisibilem, corpoream, materiale, corruptibilem, mortalem etc. evitare poterunt. Neque probabilis videtur sententia Thomae Fieni, celebris olim Med. Professoris in Acad. Belgii Hispanici Lovaniensi, animam sc. tertia post impraegnationem vel conceptionem die immediate à DEO creatam corpusculo embryonis infundi, sustinentis; cujus tamen rationes tanti ponderis non sunt, ut in assensum pertrahere nos queant. Quid enim faceret anima in tali tenello corpusculo, ubi nervi, tendines, muscoli, aliaque organa sufficientem partium suarum conformationem, robur et organizationem nondum acquisivere, ut mutua illa actio et passio inter mentem et corpus, in qua eorundem unio consistit, obtinere ac vigere possit? Nihil itaque rationi sibi relictæ magis consentaneum est, quam animam rationalem immediate à DEO creatam corpori foetus infundi, et quidem probabiliter circa dimidium gestationis tempus, ante finem circiter mensis quinti: Docet enim Anatomia Practica, eo tempore foetum omnibus suis partibus

partibus organicis internis perfectum esse et absolutum: Unde etiam ab hoc tempore foetum in utero vegetius sese commovere sentiunt mulieres gravidae, et ab hisce fortioribus foetus commotionibus dimidium gestationis tempus solenniter numerare ac proinde vitalitatem aestimare vulgò consueverunt. Egregiè quoque huic nostrae hypothesei patrocinantur ipsa Jura Civilia: *b)* Unde secundum Constitutiones Saxonicas Celebris Carpzovius poena capitali afficiendas esse statuit illas sive mulieres sive meretrices, quae à dimidio gestationis tempore foetum abegerint, tanquam perfecti homicidii reas: Ab eadem verò poena ordinaria eximendas esse putat, quae ante illud tempus foetum illicito et nefando modo abegerint, utpote nullius tunc homicidii participes: Rationem simul addit laudatus Carpzovius, quod foetus nondum vitalis nunquam pro homine haberetur; Id quod vel inde pateret, quod anima rationalis sit pars insignior hominis: Ergò manifestum est, omnem constitutionis hujus Saxonicae vim in sola foetus vitalitate, quam potissimum à conjunctione animae cum corpore et reciprocis eorundem motibus derivamus, acquiescere. Si verò anima propagaretur per traducem, aut secundum

M 4

b) Jurisprud. forens. Roman. Saxon. Part. IV. Constit. IV. Definit. 2.

dum Fœtum tertio statim post conceptionem die co pusculo embryonis infunderetur, certissimum est, semper commissuras esse meretrices homicidium, quocunque demum post imprægnationem tempore foetum frivole abegerint, adeoque semper poenae ordinariae reas esse futuras easdẽ: Sed quomodo ex hisce difficultatibus sese extricent, ipsimet viderint Jcti.

§. XX.

Terminus partus humani vitalis verus ac naturalis quis sit, inquiritur, ubi simul notatur controversia inter Celeb. Valentinum Prof. Gießen. et Lutherum Prof. Chilonens. nuper exorta.

Nos interim, ut ad scopum nostrum accedamus propius, pergemus, inquiritori potissimum, quo tandem tempore foetus verè vitalis, atque adeò legitimus in hunc mundum prodire queat. Quod antequam praestemus, altiore meretur inspectionem celebris illa toties inter medicos ventilata controversia de *Partus humani vitalis vero ac naturali termino*, quem nonnulli incertum planè ac vagum, nonnulli verò certum esse ac fixum sultinent. Ex priorum classe primus tanquam antesignanus nominandus est c)

c) Aristoteles, qui omnibus quidem animantibus certum ac determinatum tempus assignat, soli verò vel uni homini multiplex seu varium pariendi tempus datum esse graviter pronunciat. Et horum quoque numero supra citatus Dn. d) Carolus Fridericus Lutherus associare conatus est Celeberrimum Valentinum, Professore Medicinæ in Acad. Hassio - Giessena. qui tamen pro ea, quæ pollet in his rebus, prudentia et peritia, quæ ex Pantectis ejusdem Medico - Legalibus ubique elucet, satis probavit, Lutherum ipsius sententiam ne quidem rite percepisse, adeoque tanquam ineptum harum rerum judicem meritò considerandum esse. Se enim partus humani terminum nullibi vagum ac mutabilem pronunciaffe, sed ancipitem tantum ea in re hæsisse, ne matronis honestissimis ullam ignominiae maculam affricaret. Ex numero verò posteriorum pauci admodum sunt, qui eundem partus humani Terminum absolutè certum, fixum et immutabilem statuunt. Nihilominus hanc sententiam tanto cum fervore propugnavit suo tempore e) Ammannus, Professor Lipsiensis,

M 5

c) Libr. VII. de histor. Animal. C. 4.

d) in Disput. Fridericiana, de partus humani vitalis naturali et vero termino.

e) Irenico Numæ Pompilii cum Hipp. p. 63.
64, 68, et 70.

sis, ut omnes alias partus differentias ab antiquitate in hunc usque diem observatas non nisi ex fungoso vetularum cerebro atque ecliptico veteranorum Medicorum, utpote apiculis, lippientibus plus saepius fidei, quam par est, tribuentium iudicio provenisse, magna cum fiducia asserverit. Adeoque omnem illam pariendi in foemellis incertitudinem ita in solidum negat, ut omnes hactenus subortae partuum differentiae nascantur vel ab errore calculi mulierum, vel ab anticipatione nuptiarum à termino sponsaliorum, vel alia quacunque venere illicita. Ac tandem quasi re optime gesta sibi metipsi applaudit, concludens, hanc suam epicrisin per omnia naturae conformem esse ac consonam: Quam tamen sententiam praelaudatus D. Valentinus merito durissimam et infontium matronarum famae maximè injuriam vocat.

§. XXI.

Cur Ammannus et pauci alii cum ipso terminum partus humani fixum veluti et immutabilem statuerint? Et an de facta foemellae imprae- gnatione certò constare possit?

Ut verò, quid in tanto sententiarum variantium discrimine sentiendum sit, liquidò, appareat, paucis examinabimus argumenta eorum.

eorum, qui cum Ammanno terminum partus humani ita certum, fixum et immutabilem statuunt, ut propterea omnes alias partuum differentias tanquam veneris illicitae fructus respiciant. Princeps, quantum mihi quidem videtur, eorum ratio est, quod nec ipsae mulierculae impraegnationis suae tempus certo sciant, nec ipsis quoque medicis sufficientia innouerint signa, quorum adminiculo certe et indubitanter, factam impraegnationem cognoscere possint. Quamvis autem, si de fordidis prostibulis, ex promiscua venere quaestum venantibus, sermo sit, facile concesserim, illis de facta impraegnatione ita certo et infallibiliter constare non posse: Attamen non citra rationem magna cum fiducia Fr. de le Boe Sylvius asserere ausus est, mulieres honestas, non tam voluptati quam proles conceptioni intentas, posse utique non solummodo impraegnationis diem, sed et horam imò momentum certo determinare. Neque negotium usque adeò difficile est et in certum ratione ipsorum medicorum: Quamvis enim signa ab *f*) Hippocrate allata, omnino dubia sint ac saepe mulierculis ipsis risum moveant, quando sc. vel aquam nullam mulieri dormiturae propinandam jubet. Hinc enim si ventris tormina eam correptura sint, indicium esse concludit, eam concepisse: Vel si orificium Uteri connivens

f) Sect. V. aph. 41. 51. et 54.

et duriusculum deprehendatur, vel quicquid
hujus esse potest: Attamen non usque adeo
anceps haeret Medicus, quin cuncta illa sig-
na, menstruorum insolitam subsistentiam cum
fastidio ciborum et vomitu, quibus nonnunquam
etiam pica aliaque insolita phaenomena sese jun-
gunt, debite invicem conjungendo, de facta im-
praegnatione, si non plane certum et indubita-
tum; (Nam à medicis talibus in casibus non semper
demonstrationes mathematicae exiguntur) at-
tamen summe probabile ferre possit judicium:
Potissimum si ex propria mulieris impraegna-
tae confessione ulterius informetur, eam per-
acto congressu maritali satis sensibiliter animad-
vertisse, auram quandam frigidiusculam cor-
pus suum perreptasse, ipsaque ab hoc tempo-
re incipiat colorem faciei floridum ac purpu-
reum cum pallido, livido et abjecto permuta-
re, si singularem atque insuetam membrorum
lassitudinem percipiat in suo corpore et quae
his similia sunt. Verum si qua ulla in re me-
dico opus est prudentia, certe in dijudicanda
mulierum ingravidatione cautum ac circum-
spectum eundem esse oportet, ne aut famam
suam periculo exponat, aut eandem coram aliis
prostituat, quia mulieres gravidae plurima phae-
nomena habent communia cum iis, quae aut men-
struorum suppressione aut tympanite hydropse
laborant. Adeo ut nonnunquam talis putatio im-
praegnatio in flatus enormes cum manifesta ven-
tris

tris detumescencia desinat, quos propterea laute
ridet g) Bartholinus, nec in concinne hūcre-
fertur illud lepidum Poetae :

*Venter cum tumuisset Acciellae
Septem mensibus et novem diebus
Coepissetque lien parum dolere,
Accersi jubet illico obstetricem,
Quaeri fasciolas et apparari,
Sperata puerum editura partu,
Mox inter medias manus minisira
Laxo poplite, cruribus levatis
Lucinam geminans Quater pepedit.*

§. XXII.

*Terminum partus humani non in puncto conside-
ra; sed semper cum aliqua latitudine capiendum
esse, rectè sustinetur, et maxime ordinari-
um pariendi tempus esse finem noni et g) men-
sis initium decimi mensis.*

Ex hisce nunc conficitur, mulieribus uti-
que certum pariendi terminum à natura con-
stitutum esse, sed eundem tamen semper cum
aliqua veluti latitudine accipiendum esse, ne-
mo hodiè cum ratione dubitat, Scilicet or-
dinarium et maxime naturale pariendi tem-
pus, quotidiana experientia teste, incidit ut plu-
rium in finem mensis noni et initium men-
fis

g) de insolitis Partus viis pag. 15.

sis decimi, à tempore impraegnationis facta computatione, et intelligendo non tam menses lunares quam solares, quorum cuilibet communiter 30. dies tribuuntur. Ut adeò calculo rite subducto novem ejusmodi menses solares continerent 270. dies, seu 38 $\frac{1}{2}$ septimanas: Lunares è contra continerent tantum 252. dies seu 36. hebdomades; Et idcirco tales novem menses solares superarent totidem lunares intervallo 18. dierum seu 2 $\frac{1}{2}$ septimanarum. Atque ita apparet, agnita semel differentia illa inter menses solares, et lunares, maxime cavendum esse medico ne errorem calculi evidenter, saepe palpabilem committendo aut suam coram imperita plebe prodat ignorantiam, aut coram mulierculis petulantibus manifestè se prostituat aut illis deridendum sese praebeat. Neque citra rationem paulò superius monui, computationem ordiendam esse à tempore conceptionis: Ridiculè enim initium ducitur à maris et foeminae concubitu, in quo iterum errat supracitatus (h) Lutherus; Quia toto die expectimur, non omnem concubitum esse foecundum ac prolificum, ac proinde frustra ab eodem computandi exordium repetitur.

S. XXIII.

b) cit. disput. S. 4. P. 5.

§. XXIII.

Status controversiae totius qualis in hoc negotio formandus sit.

Huc ergo tandem redit praecipuum totius quaestionis momentum, sicuti statum controversiae optimè talem formavit saepius jam laudatus Celeberrimus 1) Valentinus: An scilicet terminus partus humani in finem noni et initium decimi mensis incidens, adeo certus, absolutus, inevitabilis et infallibilis sit, ut omnes alii partus hunc aut anticipantes aut postponentes neque naturales, neque vitales neque legitimi vocari possint? Ubi initio statim animadvertendum est, naturale hic opponi praeternaturali et supranaturali, sive (prout vulgo hoc exprimere solent) quod praeter naturae intentionem contingere solet. Per Vitale jam superius intelleximus, quod non solum vita actu gaudet, sed et eo partium robore pollet, ut vitam istam aliquamdiu tueri possit. Ac denique per Partum legitimum sensui medico intelleximus talem, qui earum partium organicarum perfectione gaudet, ut functionibus animalibus edendis par sit. Quibus ita cognitis perspicuum est, maxime iustius esse in pulchrum sexum, ejusque honestati ac famae indelebilem affricare maculam, quam in contrarium. *Supplement, Pandect, Medico-Legal, P. 2.*

qui terminum istum pariendi consuetum, solennem et maxime ordinarium, usque adeo absolutum, inevitabilem ac infallibilem statuunt, ut ab eodem ne latum quidem unguem naturae recedere integrum sit atque permisum: Haec enim tale absolutum decretum, quod necessitatem quasi plusquam Stoicam inducat, prorsus ignorat.

§. XXIV.

Terminum partus humani cum aliqua latitudine capiendum esse, demonstratur analogia à brutis animalibus et Vegetabilibus desumpta.

Hanc nostram hypothesein per omne animalium brutorum genus eleganter videmus esse confirmatam: Observatio enim vulgaris est et domestica, pullos gallinaceos non uno eodemque die omnes, utut vitales, testas suas perumpere, sed ex iis, quae centrum occupaverant, ovulis, pullos longò citius excludi et reliquos saepius, qui ex ovulis in circumferentia positis, tanti quippe caloris non capacibus prodierunt, per integrum triduum vel quadriduum anticipare. Quod ergo pariendi tempus in animalibus Aristoteles maxime certum et infallibile esse docuit, idem similiter ac in homine cum aliqua veluti latitudine accipiendum esse, rectissime notavit Zachias, idemque observationes eorum, qui historias

animalium consignarunt, testantur. Et qui vel leviter tantum attendit ad ea, quae ab hortorum vel agrorum cultoribus quotidie peraguntur, illi obscurum esse nequit, semina uno eodemque tempore terrae mandata nunquam aequaliter progerminare, sed pro diversitate soli sive benignioris sive sterilioris modò citius modò tardius germin seu plantulam. quam intra capsulas suas recondunt, protrudere, imò et fructus unius ejusdemque arboris non omnes aequè ad maturitatem aspirare, quotidie videmus. Quanto verò solennius adhuc discrimen illud exferere sese debet in ipsis foemellis humanis, ubi tanta est diversitas victus et alimentorum, temperamentorum, animi pathematum aliorumque motuum violentorum tam externorum, quam internorum, pro quarum causarum indole non debet non magna, ratione termini partus, discrepantia oriri, illeque nonnunquam anticipari, nonnunquam verò postponi; Quae omnia tam clara et ubivis obvia sunt, ut in medio sole coecutire dicendus foret qui dictorum veritatem non comprehenderet.

§. XXV.

*Prudenti tamen talibus in rebus opus est
temperamento.*

*Hinc sequitur, partum trimestrem, quadrime-
strem, et quinquemestrem incipientem nec vi-
talem nec legitimum esse.*

Quamvis itaque ordinariam humani partus
periodum non in puncto consistere, sed cum
aliqua veluti latitudine capiendam esse in su-
perioribus affirmaverim. Eo ipso tamen pa-
tulam veluti januam laxandam non esse impu-
dicis et effrontibus mulieribus, sed effraenem
earundem licentiam fraudibus circumveniendi
et maritos et medicos potius coercendam ac
terminum istum prudenti veluti temperamen-
to constringendum, neque plus justò exten-
dam esse arbitror. Ut igitur tandem ad con-
clusiones, quae ex hisce praemissis adhuc de-
ducendae restant, transeamus, operosa sanè
probatione non eget, partum trimestrem,
quadrimestrem, imò et quinquemestrem inci-
pientem, nec vitalem nec proinde legitimum
esse, partim quod eo tempore integram et
perfectam organorum suorum conformatio-
nem nondum habeant, adeoque nec aura has
vitali nec alimentis frui queant, partim etiam,
quod anima rationalis tali partui imperfecto
nondum sit infusa, à cujus tamen praesentia in-

inprimis dependent motus isti reciproci inter animam et corpus, et ipsa quoque vitalitas, ad quam in determinanda partus legitimitate solum et unicè respiciendum est. Atque hac in re universalis quasi medicorum tam veterum quam modernorum est consensus, unanimiter affirmantium, partum trimestrem, quadrimestrem et quinquemestrem incipientem nec vitalem nec legitimum esse.

§. XXVI.

De Quinquemestri completo verò et Semestri aliter sentiendum est.

Aliter sentiendum est de partu *Quinquemestri completo* et magis adhuc de *semestri*: Hic enim mensibus non solum partus omnibus suis numeris absoluti et perfecti, sed etiam anima rationali jam instructi, atque adeo verè vitales et per consequens legitimi sunt: Et enim Lutherus, quem jam superius aliquoties allegavimus, ipsemet confiteri coactus est, sub principium NB. mensis quinti omnia ac singula membra, artuum item musculos et ossa partesque cutaneas, quas ultimo loco perfici Harvaeus perhibet, unguumque distincta cerni vestigia, imò ex ipsius foetus motibus, formationem peractam esse, rectissimè colligi, ac denique plus vel minus vitales esse, prout vel longius vel brevius à termino nascendi ordi-

N 2

nario

nario recedunt, semper tamen imbecilliores, in constantis valetudinis et rariores esse: Si verò partuum quinquemestrem et magis adhuc semestrem esse perfectè conformatum, motus locales edere capacem et vitalem pronunciavis, quid ipsum amplius morabitur, quò minus eundem quoque legitimum pronunciet? Licet enim ejusmodi partus sint rariores, falsum tamen est, eosdem semper esse imbeciliores et inconstantis valetudinis: Ita *k*) Montuus exemplum habet cujusdam pincernae Regis Christianissimi, Henrici, qui mense quinto natus erat, et sua adhuc tempestate in aetate consistente etiam num vivebat. Simile exemplum de puella quinquemestri, quae sua aetate adhuc vivebat plusquam duodecim jam annos nata, refert *l*) Franciscus Vallesius Qui plura legere cupit, evolvat *m*) Schenkium, et *n*) Horatium Augenium. Et ne sola pugnare videamur experientia, videmus sanè, ipsam quoque; rationem auxiliatrices nobis manus ea in re porrigere: Quidnì enim mulier corpulenta, plethorica, victu pleno et laudabili utens, nullis ingratis animae pathematibus turbata, completo mense quinto vel sexto partum sanum,

k) Anasc. morbor. L. 4. cap. 41.

l) de philosoph. sacr. Cap. 18.

m) Obs. Lib. 4. p. 131. et 132.

n) de part. human. L. 1, C. 21.

fanum, robustum, vitalem ac proinde etiam legitimum excludere posset? Cum toto die experiantur hortulani, quasdam plantas aliis in eodem genere longè citius suos flores protrudere, imò et fructus ad maturitatem perducere, propter differentem tantùm soli, succi alimentarii et caloris aliarumque circumstantiarum genium,

§. XXVII.

Septimestrem partum 7Cti et medici, tanquam vitalem atque legitimum admittunt, solo Ammanno et paucis aliis pertinaciter contradicentibus.

Quod *Septimestrem Partum* attinet, cum et vitalem et legitimum jamdudum agnovit Hippocrates, Aristoteles, pluresque sequiores medici, imò et 7Cti. Hippocratis auctoritate suffulti: Solus o) Ammannus tam morosus est, suspicax et in sexum venustum usque adeo injurius, ut ejusmodi partus ad amores meretricos promiscuè referre non vereatur: Nec enim mense septimo ullum vitalem nasci, nec natum unquam fuisse ab incunabilis orbis audacter pronunciat, dignus propterea quem nulla unquam venus Lipsica amplexu suo dulci dignata fuisset. *Miror verò, cur austerus iste Cato tam*

N 3

eui-

o) Iren. Num. pomp. cum Hipp. p. 68.

evidentibus authorum observationibus adeo pertinaciter sese opposuerit, atque sic omnem fidem historicam tam frivole suspectam reddere allaboraverit: In virum enim bonum alias non cadit suspicio *p*) Franciscus de le Boe Sylvius, septimi ab impraegnatione mensis extremum pro naturali pariendi tempore habere non dubitat, cum integrae dentur familiae in quibus omnes liberi sint septimestres: Qualem familiam honestam et inter cives primariam sese suo tempore novisse in Germania refert, in qua hoc in tertio gradu factum observavit quoad ipsas foeminas: Aliquot enim notavit sorores, quarum foetus omnes erant septimestres, quod idem evenerat semper ipsarum tum Matrum tum aviae maternae. Huic merito iungendus est Clar. *q*) Valentinus, qui similiter casus ejusmodi sibi cognitos esse candidè profiteatur, ubi matronae honestissimae famaeque integerrimae tempore puerperii de novo impraegnatae, septimo mense partum omnibus numeris absolutum et successive ad virilem consistentem aetatem evectum in lucem ediderint. Futilis itaque nulliusque ponderis est persuasio eorum, qui septimestrem numero vitalium excludendum et nonnisi nonimestrem omni-

p) Prax. Med. Lib. 3. C. 7. §. 19. et 20.

q) Vindiciis adversus disp. Fridericianam Dr. Lutheri, p. 8w

omnibus numeris consummatum in lucem publicam legitimè producendum fabulantur.

§. XXVIII.

Octimestrem verò Hippocrates tanquam vivere non valentem omnesque sequiores Medici veteres ejusdem autoritate decepti tanquam abortivum considerarunt.

Ast gravior adhuc mirandi causa subest, quis impetus Hippocratem ita in transversum egerit, ut partum octimestrem, quippe termino pariendi ordinario propiorem tanquam abortivum, et qui secundum naturam vivere nequeat, consideraverit. Ita enim r) Hippocrates loquitur: Puer septimestri partu natus, pro ratione natus est et vivit, et rationem talis habet ac numerum ad hebdomades septenarium exactum: Octimestris autem nullus unquam vixit. Et s) alibi: De partu octimestri sic sentio; Impossibile est, ut duas consequenter succedentes afflictiones pueri ferre possint, et propterea octimestris non superstes manere; Contingit enim, ipsos consequenter affligitum ea quæ in utero sit, afflictione, tum ea, quæ in partu accedit et ob id nullus octimestris vitalis est. Hisce enunciatis

N 4

Hippo-

r) Libr. de ætate p. 313. n. 22. edit. Lind.

s) Libr. de part. octimestr. statim in principio.

Hippocraticis tanquam ex tripode promanantibus tantus et medicorum et Ictorum imò integrorum Collegiorum tam medicorum quam Juridicorum coetus seduci sese passus fuit, ut unanimi ferè ore et consensu partum octimestrem tanquam illegitimum declaraverint. Ex Medicis et Philosophis antiqui tantum non omnes, quorum catalogum et sententias t) Bonaventura collegit et exhibuit, et multi quoque ex recentioribus legitimitatem partus octimestris oppugnant, ubi sunt D. u) Jrenaeus Vehr, qui etsi foetui octimestri praeseptimestri majorem concedat praerogativam, atque ita octimestrem vitalem esse posse concedat: Attamen talem partum, cum sibi solus ad vitam ulteriorem peragendam ratò sufficiat, sed ad statum usque tempus singulari plerumque diligentia refocillari postulet, nonnunquam insuper in perfectionis consummatione aliquantulum deficiat, debiliorisque valetudinis et brevioris vitae sit, legitime editum fuisse dici non posse, atque hinc suo modo quendam quasi abortum vocandum esse concludit. Eidem sententiae jam olim patrocinati fuere D. Reudenius et D. Hornius, quorum w) Ammannus meminit,

z) in X. Libt. de nat. part. octimestr.

u) Disp. de Abortu.

w) Medic. Crit. à p. 31. ad 59. inclusive.

et quorum prior ad quaestionem: An partus septimestris et octimestris in nostro climate perfectus, maturus, naturalis, et legitimus dici queat? respondit: Terminum partus, cujus casus mentionem injicit, continere 224. dies atque juxta calculum Hippocratis, 30. diebus pro uno mense computatis, incidere in medium mensis octavi: Quo posito concludit, potuisse quidem filiam istam nuptiarum die concipi, aut post partum in vivis non manere: Etenim juxta omnium philosophorum et medicorum sententiam, octimestris foetus editionem partus quidem nomen, non abortus, promereri, sed nec vitalem nec legitimum dici debere, Posterior verò ad eandem quaestionem ita respondit: Quod, cum calculo inito tempus partus non solum $7\frac{1}{2}$ solares sed et totidem cum 7. diebus lunares menses constituat, partus octimestris prodeat, qui teste Hippocrate et Galeno nullibi nisi in Egypto vitalis esse consueverit, haec autem, de qua loquitur, casus; puella integrè conformata et vitalis adhuc extitit idèò propter hanc rationem pro partu legitimo haberi non posse infert. Atque horum medicorum judicium confirmavit postea integra Facult. smedia Lipsiensis sequentibus verbis: Octimestrem quod concernit, cum Antecessoribus nostris unanimiter concludimus, quod nullus eorum octavo mense natorum vitalis sit, et hoc juxta Hippocratem: Mense octavo natus nullus unquam vixit.

§. XXIX.

*Inde et ipsi Jcti à Medicis seduci sese passè
sunt.*

Eadem Hippocratis vestigia premunt quoque plurimi Jctorum non tantum antiquiorum et recentiorum, sed et integrae Facultates Juridicae eidem ad stipulari non dubitarunt; Quos omnes prolixa serie enarravit Bonaventura, rationes examinavit, simulque partus octimestris legitimitatem defendit ac probavit, imò et in compendio Tractatu supra allegato exhibuit Illustis D. Stryck: Ut adeò nos laboribus istis supersedere valeamus.

§. XXX.

*Iis verò Medici ac Jcti moderni efficacis-
sime sese opponunt.*

Hisce verò efficacissime sese opponunt plurimi Medicorum et Jctorum modernorum, qui partui octimestri ejusdemque legitimitati favent. Ex medicis primus in scenam prodeat x) Diemerbroek, qui postea quam Regium cum evacuatione sua critica splendide nugantem traduxit, tandem concludit, vitam

x) Anatomes corp. hum. I. I. C. XXXIV. p.

octavo mense natis non magis certè denegandum esse, quam septimo natis, cum experientia quotidiana doceat, octavo mense natos, non minus vivos permanere, quam septimo natos, nec ulla sufficiens ratio huic experientiae contraria esse queat. Nam si septimo nati possunt esse maturi, uti a nobis jam antea ostensum est, cur non etiam octavo nati? Et quæ hi non aequè bene ferent aeris vim alimentorumque mutationem, quam illi? Imò quare non melius, cum sint adultiores? Et aliquibus interjectis asserit, in Belgio octimestrem partum satis feliciter succedere et vitalem esse, idque adeò innotuisse, ut de eo minimè dubitandum sit. Huic merito jungimus y) Franc. de le Boe Sylvium, qui plures foetus humanos octimestres non solummodò vivos, sed et vitales observavit: Idemque constare et indubitata experientia, et plures quoque occurrere partus octimestres humanos naturales, idem suadere ac persuadere simul rationem. Neque omittendus hic est z) Joh. Sperlingius, qui eodem collimat, firmas sc. rationes dari non posse aut ex foetus aut ex matris natura, quæ probept octimestrem partum vitalem non esse. Inter Ictos quoque modernos non pauciores deprehenduntur, qui ejusdem partus octimestris vitalitatem et legi-

y) Prax. med. Lib. 3. C. 7. §. 23.

z) Tract. de Format. hom. in Uter, quaest. 1.

gitimitatem defendunt; Ex quibus instar omnium allegasse sufficiat Illustr. Dn. a) Stryckium, qui cum philosophorum illud asseritum de imperfectione partus octavi mensis tanta particularitate inniti observaret, non dubitavit in jure eundem pro justo habere ac legitimo. Eandem partus octimestris Legitimitatem agnoscit quoque Henricus b) Hahn, qui fatetur, illum haud quidem frequentem, sed tamen mensi nono ac decimo esse propiorem. Hinc perfectiorem ejus naturam propter temporis diuturnitatem aestimat, cum majus habeat robur, et solidiora membra, magisque formata, calorem quoque vegetiorem etc. Quibus etiam accedunt c) Struvius d) Carpzovius et e) Schoepfferus, qui etiam varia adducit pro partu octimestri praejudicia non tantum Scabinatus sed etiam Facultatis Juridicae Lipsiensis, Wittenbergensis, Jenensis, Helmstädiensis, Rostochiensis etc. Unde modernos hosce JCtos hypothesein antiquorum penitus dereliquisse evidenter liquet.

§. XXXI.

a) Tract. all. de Jur. Sens. Dissert. 1. p. 43: circa fin.

b) ad Wesenbec. parat. de stat. hom. n. 3. verb. postquam nati.

c) in tit. de stat. hom. Exerc. 3. th. 4.

d) Part. 4. C. 27. D. 14.

e) Disp. alleg. de part. octimestr.

§. XXXI.

*Examinantur rationes Hippocratis, propter quas
ille foetum octimestrem tanquam abortivum
et illegitimum consideraverit.*

Ast fortasse istis antiquioribus sive medicis
sive Jctis, imò et nonnullis recentioribus son-
ticae fuerunt causae, cur partum octimestrem
tanquam abortivum et illegitimum declarave-
rint? Imò verò nullae: Verè enim in illos
quadrat, quod de Jctis sui temporis observa-
vit f) Bonaventura, eos nempe medicorum
testimoniis nisos, ad sententiam eorum quasi
tempestate delatos ad eam tanquam ad saxum
adhaerescere et opinionem, quam adamarunt,
pugnacissimè defendere atque errare malle,
quam sine pertinacia, quid constantissimè di-
catur, exquirere. *Primam* eamque principem
rationem jam superius ex Hippocrate adduxi-
mus, quod nempe partus omnis septimo men-
se ad exitum tentet et ad parturiendum ma-
trem sollicitet: cum vero in hoc egrediendi
molimine summopere sese defatiget, atque ita
duas continenter consequentes afflictiones su-
stinere nequeat: hinc si nihilominus egredia-
tur octavo mense, nullis quippe induciis ipsi
ad restaurandum vires deperditas concessis,

f) de prat, octimestr. Libr. 2. c. 1.

non videri, quomodo talis partus octimestris, etiam si vivus edatur, supervivere queat, adeoque considerandum meritò, tanquam si natus non esset. Tam falsum verò est, quam quod falsissimum, foetum omnem septimo mense exitum moliri et ad partus labores matrem invitare: ejusmodi enim dolores partus procul dubio septimo mense sentirent mulieres, utpote exquisitissimos et atrocissimos: hoc autem cum nulla solida et constanti experientia comprobatum sit, manifestè sequitur, illam qualemcunque debilitationem foetus esse chymaericam, adeoque effectum ejusdem nullum. Violentiores quidem motus subire foetum septimo et octavo mense fatentur omnes mulieres qui et ipso quoque sensu deprehenduntur, sed longissime illi differunt à motibus et calcitationibus dolorificis, quas excitat foetus circa finem mensis noni aut initium decimi, ubi verè matrem ad ejusdem exclusionem sollicitat.

§. XXXII.

Astrologorum rationes quas communiter afferunt ridiculae sunt nulliusque momenti.

Altera, quam vulgò adducunt, ratio, meas astrologiae judicariae ineptias sapit: Praesupponunt enim, quod adhuc in quaestione est, quemlibet Planetam singulis mensibus singularè

gularem exercere efficaciam in foetum, ac potissimum Saturnum duro et iniquo aspectu intueri foetum octimestrem, à cujus proinde maligno vapore ille aut gravissimè aegrotet, aut planè intermoriatur. Quod verba, tot nugae! Quis enim consensus uteri et foetus in eo conclusi cum aspectu saturni sive benigno sive maligno? Unde didicerunt Astrologi, saturnum in foetum octimestrem aliquod obtinere dominium, et cur hoc tempore iratior, malignior et infensior est, quam alio? Hi sunt fructus ex arte vana, stolidi et irrationali resultantes. Impostores sunt Astrologi, cum Chiromantis et divinatoribus per puncta in eodem censu habendi, turpissimè toto die sese prostituentes, quae fata certissimè quoque experietur nuperrimis Prognostes Anglus, cujus prognostica haud ita pridem nostram quoque urbem pervolitarunt. Regium, qui numeris etiam non vulgarem tribuere videtur efficaciam, atque veluti evacuationem quandam criticam, septimo demum mense tanquam critico, salutarem, qualem alias in febribus solenniter obtinere videmus, sibi imaginatur, rectissimè ludibrio exposuit et castigavit g) Diemerbroeck. Quid enim, inquit ille, dicemus de partu nonimestri, qui non est criticus, et tamen frequentissimus maximeque salutaris?

Quid

g) Anat. corp. hum. L. I. C. 13. p. 324.

Quid item de Decimestri? Certè corporis foetus non fit ulla effervescentia, ut fit humorum etc. Ita ergò animi anguntur et ad figmenta longè absurdissima recurrere coguntur, qui Hippocratem *κατὰ πόδα*, ubi solida experientia destituitur, sequuntur. Caeterum totum hoc negotium prolixo in tractatu profecutus est Bonaventura, ut vel verbulum addere supervacaneum sit.

§. XXXIII.

Concluditur, octimestrem partum non obstante Hippocratis et vitalem et legitimum esse.

Si igitur, ut jam ostendimus, Hippocratis ejusque sequacium rationes ficulneae nulliusque ponderis sunt, nihil nos amplius morabitur, quominus partum octimestrem vitalem ac legitimum pronunciemus: Quò enim foetus ad terminum pariendi naturalem propius accedit, eò etiam magis erit vitalis, adeoque nihil certius, quam octimestrem ipso septimestri maris vitalem esse, quia ad ordinarium istud parturiendi tempus magis appropinquat. Et huic rationi egregiè succurrunt diutinae authorum observationes. h) Schoepfferus enim refert, bina ejusmodi

b) Cit. Disp. de part. octim. C. 3. n. 29.

ejusmodi partuum octimestrium vitalium exempla unius anni spatio audivisse Rostochium, quorum alterum Facultati, oblatum sit, alterum verò in ipsa civitate Rostochiensis contigerit. Diemerbröeck partum octimestrem in Belgio satis feliciter succedere et vitalem esse annotavit, et Bonaventura tres ejusmodi partus octavo mense sanos et incolumes natos vidit. Ut taceam, ipsum quoque ¹⁾ Cardanum referre, Vincentium Pinellum, una cum sorore gemella, uti et Cardinalem Sfondratum ambosque ejus filios primam lucem octimestres vidisse.

§. XXXIV.

Signa, ex quibus foetus vitalitas aestimanda,

Fusè hactenus ostensum est, ad solam vitalitatem medico attendendum esse, si de partus legitimitate solidum ferre cupiat judicium. Supereſt itaque, ut paucis adhuc subnectamus signa, ex quibus ad vitalitatem foetus validissimè concludere licet. Si igitur quinto completo, sexto, septimo vel octavo mense partus nascatur, i. e. vel secundum ordinarias naturae leges ex utero per spasmorum

¹⁾ Lib. I. Tract. 3. Contradict. 8.

morum violentiam expellatur, vel per sectionem quodammodo Caesaream ex eodem extrahatur; atque non solum integra omnium partium organicarum conformatione gaudeat, sed et, cum nascitur, pro ratione viri-um motricium, quibus pollet, sese commoveat, vocem edat vel ploret, urinam et stercorea alvina rejiciat, de ejusdem vitalitate dubitare non licet. An verò diu superstes sit futurus ejusmodi foetus, illud determinare extra sphaeram activitatis medici positum est, imò nec necessarium: Quia, ut docet Illustris D. k) Coccejus, sufficit, partum vel momento temporis vitalem fuisse, licet in continenti et ne edita quidem voce iterum moriatur. Si verò è contra Partus nascatur cum magna organorum corporeorum imperfectione, cute et unguibus aut careat aut saltem communia illa corporis integumenta valdè habeat pellucida, nullum edat motum membrorum, nec vocem emittat, nec meconium rejiciat, nec similia peragat, talem partum immaturum, abortivum et non vitalem esse rectissimè concludet medicus. An verò septem horarum spatio expectandum sit ut ritè discernatur, an partus dictis mensibus editus victurus sit nec ne, uti l) Macrobius somniavit, id fundamento omni destituitur;

et

k) Lib. 3. C. de post, et l. her.

l) In Somnio Scipion, L. 1. C. 7.

et gentilem non nisi superstitionem redolet: Numeris enim, qua talibus, nullam singularem inesse efficaciam jam supra monuimus.

§. XXXV.

Terminum pariendi ordinarium posse etiam postponi et retardari, uti in partu decimestri, undecimestri etc. patet.

Quemadmodum autem hucusque clarè evicimus, foetum posse ordinarium illud maxime consuetum pariendi tempus, quod in finem noni et initium decimi mensis incidit, anticipare, uti in partu quinquemestri completo, semestri, septimestri et octimestri ostendimus: Ita nihil impedit, quò minus idem ille terminus quoque postponi, atque adeò partus decimestris, undecimestris, duodecimestris, imò et mense decimo tertio, decimo quarto et serius vitalis et legitimus in lucem hanc publicam prodire queat: In horum verò partuum exemplis recensendis non erimus hic prolixiores, sed curiosum lectorem ad *m)* Schenkium et *n)* Zachiam remitemus. Quas verò idem Schenkius compilavit observationes de partu duorum annorum loquente et gradiente, piget pluribus hic referre.

O 2

Pudeat

m) Obs. Medicinal. Lib. IV. p. 137. 138. et 139.

n) Quaest. Med. Legal. L. 1. Tit. 2. Quaest. 6.

Pudeat sanè Medicinæ Doctorem et simul Professore, qualis erat Schenkius, tam putidas et superstitiosas fabellas Libris observationum suarum inferere. Quis enim unquam audivit, pusiones in utero matris loqui aut gressus instituere? Miror, cur non etiam eundem philosophiam et artem saltandi, vel potius more Gallorum (la Bourrée, menuette v. g.) tripudiandi in utero materno didicisse finxerit. Ex his sanè indolem pueri hujus suppositii meretriciam vel manibus quoque crassissimis palpare potuisset. Interim rident in sinu suo tacitè versutae mulieres, cavillantur et stupent profundam talium medicorum ignorantiam, stultitiam ac simplicitatem.

§. XXXVI.

Rationes, à quibus nonnunquam terminus pariendi consuetus retardari solet, examinantur.

Caeterum quod causas attinet, à quibus ordinarium illud pariendi tempus postponi et retardari nonnunquam potest, adeo ut decimo undecimo, duodecimo, decimo tertio et quarto etc. mense demum prodeant infantes, illae sanè Medicis inter Gynaecaea versantibus non possunt esse obscurae: Si enim gravida vel diuturno animo moerore ob maritum vel aliud bonum, quod magni

magni aestimavit amissum, confecta, debitum foetui suo alimentum subtrahat, cur miraremur, partum ad mensem decimum quartum usque retardari posse: Quale exemplum refert o) Gothofredus, Parisiis sc. arbitrio doctissimorum virorum ad possessionem bonorum admissam fuisse viduam decimo quarto mense enixam, eò quod apud defuncti haeredes vixisset perpetuò diligenter asservata, nec unquam à latere uxorum haeredum istorum digressa: haeredibus insuper non solum pudicitiae honorique ejus nihil objicientibus, sed amplum etiam de solenni ac perpetuo ejus ob mortem mariti luctu testimonium praebentibus. Vel si gravida laboraverit febre sive intermittente tertiana vel quartana, sive acuta et continua, utpote quibus vires enormiter exhauriuntur, ipsaeque matres in periculum vitae nonnunquam praecipitantur. Qualis autem condito est ipsius matris, talis etiam sit foetus necesse est; quia hic vivit vitam cum matre communem. Nonnullis supervenit ciborum inappetentia et nausea, aliae verò enormes patiuntur uteri haemorrhagias, aliae aliis tam animi quam corporis pathematibus subjiuntur. Quid ergo mirum, foetum tandem necessario nutrimento defraudatum viribus sufficientibus non pollere ad carceres, quibus includitur,

O 3

cluditur,

o) ad Novell. 39.

cluditur, effringendum et in lucem publicam prodeundum. Qua in re eò minus nobis relinquitur dubii, quò frequentius observamus, nonnullos infantes felicissime proficere, et in staturam proceramadolescere, alios è contra nodoso et truncoso frutici similes in humum semper deflecti: Quos diversos nutritionis sive felicitis sive infelicitis effectus si videamus extra uterum, quare non eveniant iisdem in in utero materno adhuc haerentibus. Haec verò omnia magno supercilio contemnit p) Ammannus, atque omnes Posthumos eidem errori calculi ac partus ordinarios obnoxios esse contendit; quo jure vel injuria, ex antecedentibus facile est dijudicare.

§. XXXVII.

Paraenesis: Conclusio.

Summo tamen in omnibus hisce rebus opus est moderamine et prudentia; Non enim sufficit haec tantum nosse in genere sed et in individuo: Imò nec hoc tantum, sed vigili semper studio cavendum est, ne cum quibusdam terminum partus humani nimis arctis limitibus concludamus, eumque in puncto consistere putemus; vel eum aliis eundem justò latius extendamus: Utroque enim modo vel matronarum honestarum famae ac pudicitiae vim faciemus, vel effraeni mulierum impudicarum licentiae

p) Irenic. p. 78.

licentiae fraena nimis laxabimus, quo tamen utroque vitio nullum in Republica perniciosius est. Quare omnes Medicinae Practicos, Poliatros inprimis et medicos Provinciales ferio monemus et hortamur, ut si vel de termino partus humani sive citiore sive tardiore, vel de ipsius foetus vitalitate coram magistratu publicè ipsis deponendum sit, aequa iudicii lance prudenter et circumspectè omnes ponderent circumstantias, nec quidquam contra propriam scientiam vel conscientiam agant. Ab hisce enim eorum iudiciis pendent proximi honores, fama, bona, imò et ipsae]Ctorum decisiones. Quae omnia turpissimè turbabit, quisquis vel ignorantia vel malitia hic peccaverit. An verò, quae in hac Dissertatione, rationi rectae pariter ac experientiae indubitatae conformia dicta sunt, applausum aliquem inventura sint, vix mihi polliceor: Oportet enim ad hunc effectum obtinendum celebrem esse in et extra moenia; oportet in Professione quadam publica constitutum esse, uno verbo, Autoritate publica pollere: Diis enim minorum gentium non facilè creditur, etiamsi quàm maxime verum dicant vel scribant.

XXXV.

Dr. GEORG. AUGUST.
LANGGUTH

Dissertatio,

De foetu ab ipsa conceptione animato, ad ar-
ticul. CXXXIII. C. C. C.

Vitembergae, 1747.

Respond.

CHRISTIAN. GOTTL. OTTO.

§. I.

Quod denuo tractandum nobis sumimus, argumentum: quo nimirum tempore foetus in utero materno animetur, hoc est, motu interiore ac suo cieatur? non novum, scimus, est, sed saepius jam, et ad nauseam ferre, adpositum hactenus atque disputatum. Neque tamen, litem hanc sub iudice adhuc putari, dissimulare possumus. Et leges enim, et plerique omnes earum interpretes, alia omnia, ac scholae nostrae, hac in causa, sentiunt;

tiunt; nec, quamvis haud pauci jurium doctores utique rectiora vident, probantque, de legibus his, quasi in perpetuum rogatis, monitos legumlatores obrogare cernimus. Enimvero haec quaestio momenti multo est gravissimi, tantoque proinde dignior, quam, nisi veniam facile nos impetraturos consideremus, vel omnium etiam secus sentientium ingratiis, hac scribendi opportunitate, agitaremus, et plane, si fieri quidem posset, excutere adniteremur.

§. II.

Scilicet non ab ipsa statim conceptione, sed eo demum tempore, quo, utero gerentes feminae, primum futuri hominis motum, in ventre suo, persentiscunt, fetum animari, et suam ipsam vitam vivere, leges, tum antiquioribus, tum recentioribus, latae, temporibus, et, quae nostris in primis regionibus juris et injuriae regula sunt, clarissime decernunt atque constituunt. Sic enim Articulus cxxxiii. CONSTITUTIONIS CRIMINALIS CAROLINAE his conceptus verbis est: So jemand einem Weibsbild durch Bezwang, Essen oder Trinken, ein lebendig Kind abtreibet, wer auch ein man oder weib unfruchtbar macht, so solch übel fürseßlicher und bößhafter weiß beschiebt, soll der mann mit dem
O 5 schwerdt

schwerdt als ein todtschläger, und die frau, so sie es auch an ihr selbst thäte, ertränkt, und sonst zum todt gestrafft werden. So aber ein kind, das noch nicht lebendig wäre, von ein weibsbilde getrieben würde, sollen die Vrtheiler der straff halber bey den Rechtsverständigen, oder sonst, wie zu end dieser ordnung gemeldet, raths pflegen. Sic AUGUSTUS, ELECTOR SAXONIAE, gloriosissimae memoriae, in CONST. EL. IV. P. IV. eumdem in modum, fancivit atque constituit: Wenn durch Geträncke, oder, sonsten vorsehlich, leibes-früchte, die im mutterleibe lebendig gewesen, abgetrieben, so soll die Mißethäterin am leben, und die, so dazu mit Träncken, oder in andrer Gestalt geholffen, mit dem Schwerdt gestrafft werden: Da aber die Frucht nicht gelebt, und solches noch unter der Helffte nach der Empfängniß geschehen, oder aber das, was zum Abtreiben genommen, keine Wirkung gehabt, oder das Abgetriebene kein Kind gewesen, so soll sie willkührlich mit Straupen-Schlägen, Verweisung oder Gefängniß, Gestalt der Verbrechen, gestrafft werden. Sic Austriaci a) etiam Saxones imitantur, et dimidium gestationis tempus hic pro termino definiunt.

§. III.

#) V. FROBICIUS *Comment.* ad C. C. C. p. 392.

§. III.

Ratio hujus, de fetu non semper animato, in jus receptae, opinionis, triplex potissimum est, et multa probabilitate commendabilis habetur. Primo loco, eam ob causam, verissima, secundum CARPZOVIVM b) judicari debet, quia in *Iure* etiam *Civili* haec opinio fundata est. Sic ULPIANUS c) enim partum, antequam edatur, mulieris portionem, vel viscerum, esse constituit; et PAPINIANUS d) partum, nondum editum, hominem non recte dici, putat; alioque ULPIANUS e) loco, talem in rebus humanis non esse, interim tamen ita fingi, diserte fatetur. Cum vero perito cuilibet in arte sua credendum sit; et in *Iure* hoc *Civili*, tum Medicis, tum et Philosophis, passim fides adhibeatur; propterque HIPPOCRATIS, doctissimi viri, auctoritatem, f) ut hoc nunc utar, partus septimestris, et vitalis, et legitimus, censeatur: haec Stoicae Philosophiae hypothesis, propter summam pariter sapientissimae hujus sectae auctoritatem, f) ut hoc nunc utar, partus septimestris, et

b) *Iur. Crimin.* P. I. Qu. XI. de Poena Abortus.

c) L. l. §. 1. D. de *Inspic. Ventr.*

d) L. IX. D. ad *Leg. Falcid.*

e) L. X. D. de *V. et P. Subst.* et L. VII. D. de *Ventr. in possess.*

f) L. XII. D. de *Stat. Hom.* et L. III. §. 12. D. de *Suis. conf. Gloss.*

et vitalis, et legitimus, censeatur: haec Stoicae Philosophiae hypothesis, propter summam pariter sapientissimae hujus sectae auctoritatem, g) optimo, procul dubio, jure a laudatis modo Duumviris, in jus introduci, secundum illos, potuit. Potiora hujus philosophiae capita, quantum huc pertinent, ex fide IAC. BRUCKERI, h) *Viri Cl.* haec fere sunt: *Semen, non animam, sed corpus modo, producere, quod futuri hominis rationem omnem comprehendat, quodque, et totius corporis, et sequentis aetatis, in parvo occultoque, lineamenta jam exhibeat; animam vero non in utero concipi, nec cum carnis figulatione compingi, atque produci, sed et effuso jam partu nondum vivo infanti extrinsecus imprimi. Animam igitur non nisi nascenti infanti insinuari; fetum propter ea in utero non aliter ali ac crescere nisi ut plantam; immo eundem, partem uteri, non animal, esse, ex utero, sicut maturos ex arboribus fructus, decidentem.*

§. IV:

g) Stoicae huic Sectae, dici non potest, quantum pretii, Veteres, non Graeci tantum, sed et Romanorum praestantissimi, interque eos magno in primis numero Jcti, statuerint. Vid. GOTTL-SLEVOGTII, de *Sectis et Philosophia JCro- rum*, Opuscula, Jen. 1724.

h) *Histor. Critic. Philosoph.* Tom. I. P. II, C. IX. de *Secta Stoica*, p. 893. 949. sqq.

§. IV.

Quae secundo loco excitatur, ratio, gravissima longe est, et summae, ut confidunt, potestatis, siquidem fetum, haud semper animatum esse, vel *Sacro in Codice*, adeoque in *Iure*, non minus *Divino*, quam *Civili*, fundatum perhibetur. Verba sanctissimi Textus, i) ex versione B. LUTHERI haec sunt: Wenn sich Männer habdern, und verlesen ein schwanger Weib, daß ihr die Frucht abgehet, und ihr (dem schwangern Weibe) kein Schade wiederfähret: So soll man ihn um Geld strafen — Kommet ihr (dem schwangern Weibe) aber ein Schade daraus, so soll er lassen Seele um Seele, Auge um Auge, ic. Ad hoc enunciatum CARPZOVIVS k) simpliciter provocat, et, quod moneat, nihil habet. BECHERUS l) vero hoc modo in illud commentatur: Quoties abortus procuratur; toties, si partus nondum animatus sit, locum habet fustigatio vel relegatio; sin animatus, poenā gladii, Exod. XXI, 22. sqq. quamvis, quod ad sacrum textum, quem excitavi, is de morte, non partus, sed ipsiusmet mulieris, loquatur, v. 23. ibi: Ihr. Scilicet, qui hoc sub clypeo se tutos praestare cogitant, de eo omnino non ambiendum putant, voculam Ihr, ad mulierem gra-

i) Exodi XXI, 22. sqq.

k) loc. cit.

l) *Elect. Jurisprud. Crim. de Poena Abortus, p. 112.*

gravidam unice referendam esse; ideoque, cum de fetus, sive vita, sive morte, opportunissimo quamvis hoc loco, altum sit silentium, illum haud semper in utero animatum esse debere, conficiunt: novum suae sententiae robur ex eo adjicientes, quod et LXX. Interpretes, et Vulgatus, in suis Bibliorum versionibus, non solum eandem in opinionem consentiant, sed et inter fetum, effigiatum, et non effigiatum, τὸ παῖδιον ἐξεκονισμένον καὶ μὴ ἐξεκονισμένον, aperte sollicitèque distinguant.

§. V.

Tertio tandem loco haec, non minus speciosa, ratio adducitur: *m*) egregia scilicet hac functione, quod fetus, post dimidium, uterum gerentium, tempus, pro animato demum habendus sit, id optime caveri, ne iudices, poenam dictitaturi, in dubio haereant, et vel nocens mitiori, vel innoxens duriori, poena adficiatur. In foro enim Iuridico, de vita fetus, plenissime constare, immo vitalitas ejus vere palpabilis *n*) esse, debet, quam gravidarum mulieres, post dimidium gestationis tempus, in utero, nunc magis nunc minus, et multo saepe cum dolore, persentiscunt, adeoque, de his

m) CARPZOV. loc. cit.

n) KRESSIUS in *Comment.*, ad C. C. C. p. 274.

his vitae signis rogatae, quae sensu percepere, jurejurando firmare possunt; vivus autem embryo vocari ille non potest, qui nullo umquam vitae indicio adparet. Praeter ea etiam nec ipsi Medici tempus illud, quo fetus animetur, adcurate, et uno quodam consensu, definire sibi sumunt, sed mirifice variant, aliique cum HIPPOCRATE, o) et GALENO, p) alii cum MERCURIALI, q) cum ZACCHIA r) alii, sentiunt, remque, per se jam satis incertam et difficilem, titubationibus suis,

o) de *Natura Pueri*, Text. X. et XI. ubi in masculis die tricesimo, in puellis autem die quadregesimo, aut paullo tardius, animae accessionem, et cum corpore conjunctionem, fieri, primus manifestavit.

p) Consentit in HIPPOCRATIS sententiam, de *Ufu parvium* L. XV. c. 5.

q) de *Morbis Mulierum* Lib. I. c. 2. septimo die hanc conjunctionem fieri contendit, quia homo septem dierum spatio perficiatur.

r) *Quaest. Medic. Legal.* L. I. T. II. Qu. IX. n. 24: HIPPOCRATIS sententiae adhaerendum, medium tamen eligendum, et tam masculum, quam feminam, sexagesimum supra diem, semper pro animatis habendis, putat; non ea vero ex ratione, debili admodum et infirma, quoniam constare citius non possit, an masculus quis futurus sit, nec ne? quam ipsi sententiam TEICHMEYERUS in *Medicina Forensi*, c. 8, qu. 3. obtrudit: hanc enim quorundam JCtorum opinionem ZACCHIAS adducit tantum.

fuis, magis adhuc dubiam et incertam efficiunt, ut adeo, hac in causa, vel peritis in arte, tuto credendum non sit.

§. VI.

Equidem sic satis bene constat, non nudam, hac in causa, legislatoris voluntatem, habendam esse, ex nihil minus, quam tritum illud, *sic volo, sic jubeo*, obtinere: posse tamen, contra has, in medium prolatas, rationes, multo non pauca jure moneri, et plurima illas verisimilitudine sua exui, nemo pariter iverit facile inficias. Palmaria tantum argumenta in aciem produxisse iuvabit. Ad primam nimirum rationem quantum attinet, illam, de fetu non semper animato, doctrinam, in jus receptam esse, eaque propter fundatam ibidem perhiberi, si quid judico, non satis est. Hodie enim, propter summam etiam auctoritatem, nec HIPPOCRATI amplius et ZENONI, nec ULPIANO, PAPINIANO, creditur. Physiologicas istas Stoicorum hypotheses, tamquam absurdas et pueriles nugas, vehementer in ipsis, TERTULLIANUS^{s)} et PLUTARCHUS^{t)} jam dudum improbant; ego vero, de omni hoc adparatu, mitius

s) de *Anima*, cap. 25.

t) de *Repugnantibus Stoicorum*, Opp. Tom. II. p. m. 1053. et de *Placit. Philosoph.* Lib. V. c. 15. sqq.

mitius sentire, paullatim incipio, qui, haud minimam ejus particulam, delicatius recoctam, sapientum nostrorum inconviviis, adponi non numquam, et non sine admiratione degustari, video. Deinde vero, utrum partus, antequam edatur, mulieris portio sit, vel viscerum an separatum ab ipsa animal? certius scire, Leges, nec ipsis sibi contradicere, deberent. Si ita enim est, cur matre vendita non videtur partus venditus? *u*) Cur mulier, non minus fetu, ac alia corporis parte, se privare potest? Cur *VLP IANVS* embryonem pro nato habet, quoties de ejus commodo agitur, et mulierem in exilium exigendam docet, quae visceribus suis vim intulit, quo partum abigeret? *v*)

§. VII.

Vtique vero summa, disputatae hactenus opinioni, certitudo nasceretur, si, quod secundae

u) Ita Glossa ad *I. l. §. 1. D. de Inspec. Ventre* et *L. XLII. D. de Evictionib.* Si praegnans ancilla vendita et tradita sit, evicto partu, venditor non potest de evictione conveniri: quia partus venditus non est.

v) *EVERARD. OTTO, Orat. II. de Vera* *Fortiorum Philosophia*; Opusc. *SLEVOETII* iam citat. p. 317.

cundae rationis fundamentum est, in *Sacro illa Codice*, et *Iure*, quod consequitur, *Divino* inniteretur, aut aliquam saltem probabilitatem adsciscere sibi ex ipso posset. Irritus autem et hic omnis labor est; idque dudum et demonstrarunt, et oblata occasione diligenter adnotarunt, summi, ut aliquos nomen, viri GROTIVS, w) CALOVIVS, x) et ad ZACCHIAM ZIEGLERVS. y) Unice enim Ebraeo in codice inhaerendum esse, si quid in quacumque Bibliorum versione, z) aut dubium aut subobscurum, offendimus

w) *Annotation. ad Exodi cap. XXI. 22 Opp. Theologic. Tom. I. p. 52. sq. ex Edit. Basil. 1732.*

x) in *Bibliis Illustratis* ad loc. excipit, p. 424. Edit. Udat, 1714.

y) *Quaestion. Medic. Legal. L. I. Tit. II. Qu. IX. n. 4. p. 81. ex edit. GE. FRANCHI, 1688.*

z) CALOVIVS. loc. cit. LXX. vero Interpretum hic agnoscendum, ut alibi passim, *παρὰ τὴν ἀνάγκην*, non vero fingenda circa necessitatem diversa lectio. Ita illi: *Ἐάν δὲ μάχωνται δύο ἄνδρες καὶ παταξῶσι γυναῖκα ἐν γαστρὶ ἔχουσαν, καὶ ἐξέλθῃ τὸ παιδίον ἐκ τῆς μητρὸς, οὐκ ἐξεκόντες, οὐκ ἐξελθόντες*

offendimus, de eo, qui judicare potest, nemo dubitat. Sed verba sanctissimi textus generaliter concepta sunt, ita, ut aequo jure de morte, sive matris, sive infantis, intelligi debeant. Et hic fidelitatis, quam summam in transferendo CASTELLIO adhibuit, exemplum est: *Si qui, (ita ejus versio habet) dimicando mulierem gravidam vulneraverint et abortum intulerint, SI PERNICIES NON FUERIT, (ולא ידוח אסון) ad aestimationem mariti mulieris, mulcta esto et ad eum arbitri sunt. SIN AUTEM PERNICIES FUERIT, (אם אסון ידוח) vitam pro vitam perdit.*

§. VIII.

Liceat mihi hoc loco, a via mea, paullulum divertere, et Versionem B. LUTHERINO-
stri, suscepto quasi patrocinio, neque vero ar-

P 2

ro-

tus, non plane efformatus, s. effigatus; *ἐὼν δὲ ΕΞΕΙΚΟΝΕΙΜΕΝΟΝ ἦ, cet. sin autem efformatus, sive plane elaboratus sit.* Pergit: *Vulgaris pariter castigandus erat qui tantum ad mortem matris restringit: Si rixati fuerint viri, et percusserit quis mulierem praegnantem, et abortivum quidem fecerit: sed ipsa vixerit cet. cum infanticida tam reus fuerit quam matricida ut fateretur, CATETANVS, CORNELIVS ALA PIDE, et GROTIVS,*

rogantius hoc dictum existimari velim, defendere, eam maxime ob rationem, quod illam plurimi, hac in controversia, respiciunt, et excitata §. IV. verba, in hypotheseos suae probationem advocant. a) Equidem non video, quam ob rem, his in verbis, pronomen, *IHR*, non potius ad proxime antecedens, subiectum, ad fetum, quam ad remotius illud, ad matrem, referrem, quum id, etiam secundum linguae nostrae genium, satis commode, et sine multa ambiguitate, fieri posse videatur. Immo vero, ut, quod sentio, fatear, modice intensior ad rem ipsam attentio, hoc ut faciam, me plane cogit. Praegnans nimirum, ut supra jam monui, ratio sublit, oportet, cur Legislator de gravida muliere speciatim hac lege praecipiat. Nonne enim mulier, in se, et sine conditione, spectata, ex praecepto divino, tum antecedentis capitis; b) *ne hominem occidito*; tum hujus ipsius capitis; c) *qui hominem pulsarit, si is mortuus, capitale esto*; ab omni hostili animo, teloque, jam tuta satis et secura erat? Ejus vero conditionem, qui graviditas mutare, et privilegium, ipsi speciatim ferendum, exigere potest, a fetu, ejus in utero, delitescente, si prorsus discedendum est?

Si

a) BERGERVS, *Elect. Jurispr. Crim.* 112.b) *Exodi cap. XX. 13.*c) *Ibid, cap. XXI. 12.*

Si propter eundem, tamquam nudam sine vita carnem, et, quum periculi nihil ipsi metuendum sit, nihil etiam respectare debet? Relinquitur ergo, et sponte sua consequitur, hic in primis, et ante omnia, ad fetum, respiciendum esse, tum vero etiam ad matrem, sive mulierem gravidam: quia, ex violenta gravidi uteri percussione, tenellus infans citius laedi, occidiq; quam mater, potest; illa autem, ex procurato violenter abortu, periculosius fere semper, et lethaliter haud raro, decumbere solet. Potiori igitur jure praedicatum, si noxa fuerit, et sin minus, ad fetum, quam ad matrem, pertinere, vel non consulto Ebraeo Codice, intelligitur. d)

§. IX.

Redimus nunc illuc, unde devertimus; et, quod pretium, tertium locum occupanti rationi, statuendum sit, breviter expendimus. Haec utique ad forum nostrum propius addedit, alteraque ex parte, quos manes subinde patiamur, haud obscure indicat: sed isti, con-

P 3

prodi-

d) Haec, utcumque satis mihi fecerunt, donec, fontibus salutatis, impidiorem haurire aquam licuit, *Summe Venerabili Dn. D. CLVGIO nostro*, quod gratus profiteor, me, vestigia quaerentem, amice humaniterque ad illos deducente.

prodita tecta expulsi, mox diffugient. Et am-
 babus quidem concedimus, tum demum de vi-
 ta fetus certissimos non esse posse quando
 gravida mulier, circa, sive post, dimidium
 gestationis tempus, motum ejus, in visceri-
 bus suis, distincte per sentiscit, ipsumque haud
 raro, manibus pedibusque sat valide calcitrantem
 acerbè conqueritur. At, de eo, quod tum vivat,
 non quaeritur; sed quando vivere, quando
 animari, incipiat, de illo tempore circumspeci-
 endum nobis est. Fetus enim, eo tempore,
 perfecte vivere, quando brachia pedesque
 movet, et motus ejus a gravida matre percipi-
 tur, omnes largimur: exinde tamen, quando
 illos artus externos non movet, quando, pro-
 funde dormientis instar, adhuc quiescit, non
 statim consequitur, nec cogere quisquam po-
 test, illum nondum vivere, nondum anima-
 tum esse. Quid enim; si viscera ejus, si cor,
 si intestina, motu interiore ac suo, longe an-
 te cieantur si arteriae saliant? si sanguis, pro-
 pria ejus virtute in ipso circuitum suum cele-
 bret? Atque omnia haec, gravidæ matri,
 nullum sensum, motum nullum, imprimunt;
 sua tamen ex natura, nobiliora longe fetus
 animati indicia sunt, quamvis, quod existant;
 uti quidem vere existunt, manibus palpare non
 liceat. Ad hæc non nullae, non contemnen-
 di momenti, difficultates, hanc palpabilem vi-
 ventis fetus probationem adhuc premunt, et
 am-

amplissime de illa conceptam spem magno opere non numquam imminuunt. Haud paucae enim gravidae mulieres motum sui fetus, circa medium gestationis tempus, vel nullum plane, vel tam obtusum et irregularem, sentiunt, ut illum ab aliis viscerum et intestinorum motibus, aegrius, minimum non ea, quae requiritur, certitudine distinguere valeant. Aliae, furtivi amoris praemium vel metuentes, vel sentientes, feminae, testes, quod vident, tactuque intelligunt, credentes, jungere sibi non gaudent, sed propriam suam turpitudinem astute celant; tantum abest, ut illae, quae vel necandi fetus piaculum adgrediuntur, rogatae etiam, fetus motum, suamque culpam, libere candideque profiteri soleant. Et, quam stupendus non est earum numerus, quae plus quam virginali verecundia, suam in his rebus ignorantiam, aut si mavis, stupiditatem, praetexunt, et, quid illud sit, quod rogas, si Diis placet, plane non intelligunt? Quam sic incerta, quam lubrica, quantis exposita artibus, haec est, haec evadit, fetus viventis probatio! Non habes consistentem ream: quid nunc non desideres?

§. V.

Sed Medicos, in causa tam gravi tam accipiti, non ita invicem dissentientes, desideras.

P 4.

Ec-

Eorum namque summa factum discordia, tandem, ais, ut media via incedere, et medio gestationis tempore fetum animare, tutissimum putatum sit. At enim vero, sicuti virtus hodie non amplius in medio consistit, sed arctioribus circumscripta limitibus est: ita, aut solidiorem tui dissensus adferre rationem debes, aut AESCHYLI illud: ἀμειπρότερος ἢ σοφῶς σοφώτερος; illustri tuo confirmabis exemplo. Scilicet, si veteres consulere Medicos, si HIPPOCRATEM, GALENUMque, evoluere, non grave est: quid recentiores quid aequales, inconsultos dimittimus? Illis, propter auctoritatem, fidem vulgo adhiberi querimur: horum, ob solidissima etiam, quas adportant, rationes, aut nullam, patimur esse, aut mediocrem maxime, auctoritatem. Hos igitur legamus, et deinde iudicemus; tum vero Stoicorum partes deferamus, nec veritatem potius deferendam, quam in sententia non permanendum, cum illis, existimemus.

§. XI.

Habemus in hac causa non paucos, eosque ex legum interpretibus longe clarissimos, quos imitemur; quibus cum hypothesein, non probabilem amplius, sed suspectam, sed falsam oppido, et quod consequens est, nocenti-

tissimam, tandem aliquando deferamus. ULPIANO, PAPINIANOVE, sive CARPZOVIO etiam, atque BERGERO, BRUNNEMANNOS, LEYSEROS, quorum, supra laudes nostras positorum, uterque agmen nobis est, opponamus. Ita ILLE, e) jam superiori seculo, durius quodam modo atque iracundius: Quamvis autem IMPERATOR, CAROLUS V. artic. 38. constituerit distinctionem inter occisum partum animatum et inanimatum, et per inanimatum forte intelligat partum, ejus motus in utero nondum sentitur, quod solet esse tempus conceptionis dimidiatum, putarem tamen, hanc distinctionem SUMMO LEGISLATORI non placere, nec verbo Dei conformem esse; nam negari nequit, fetum a tempore conceptionis esse animatum, et hominem necare, qui etiam partum immaturum necat, et foret utilius nostro tempore, in quo hoc scelus, ut et infanticidia, sunt frequentissima, poenas capitis indistincte a Superioribus decerni. HIC f) vero, praecipuum illud Academiae nostrae decus atque ornamentum, lenius defluente orationis genere: Considerandum est porro, annon justius cum illis agatur, qui efficiunt, ut femina gravida abortum faciat, dum ii quidem, ex recepta distinctione, si partum animatum abigant,

P 5

capite,

*) Process. Inquisit. cap. 9. n. 69.

f) Mediat. ad Pandect. Vol. IX. Spec. DXCVII. §. 24. p. 388.

capite, si inanimatum ex utero propellant, suffigatione tantum, relegatione, vel poena etiam mitiori, plectuntur. Non ignoramus equidem, ipsam CAROLI V. constitutionem in articulo 133. ita disponere: *Verum Physici et Medici firmissimis jam argumentis ostenderunt, vanam esse istam distinctionem, partumque, simulac concipitur, vivere. Sunt igitur omnes, qui abortum procurant, homicidae, quum partus, quem abigunt, et vivat, et reipublicae membrum aliquando futurum sit.*

§. XII.

Hic audis solidissimis Medicos probatum, immo demonstratum, dedisse rationibus: fetum ab ipsa prima ejus conceptione, jam animatum esse, et motu interiore ac suo cieri. Neque vero hi tantum, vel illi, ex illis, nominatim adducuntur; sed ad omnes in universum vere recteque provocatur, quum, qui alios, ad servitutis infamiam, imitari, laudi sibi non ducunt, uno omnes ore consentiant, et, sive in scholis suis, sive in foro, secundum hanc doctrinam, doceant, et quaesiti respondeant. Has igitur rationes, quibus sententia nostra fundatissima innititur, breviter quidem strictimque, sed ingenue tamen, quodque sufficiat, ut adducamus, nostri nunc videmus esse officii: quamvis, secundum regulas Dialectices, illud jam

jam pro vero et probabili rectissime habeatur, cujus contrarium aut impossibile omnino est, aut, minimum, non ita probabile. Summa enim cautio ubique nobis adhibenda est. ut ne corrupti judicis, qui male verum examinat, mores imitari videamur.

§. XIII.

Sed ICTOS imitari, et principio quidem, sententiae nostrae ipsum etiam Sacrum Codicem patrocinari, adfirmare licebit. Idem faciunt, qui GREGORIUM NYSSENUM, Patrum Graecorum eruditissimum, excitant, illumque, animam in semine esse, praeclare demonstrasse perhibent; quamvis, ipsa ejus argumenta recitare, grave nimium molestumque ipsis sit. TERTULLIANI scilicet, immo Occidentalium Doctorum, sententiam, quod anima hominis ex traduce sit, et ex parentibus propagetur; quamque omnes hodie concordantes admittimus; GREGORIUS NYSSENUS sequitur, strenueque propugnat. g) Ecquis vero nescit, illos, qui hanc sententiam tuentur, ad illum in primis Sacri Codicis h) locum

g) Liber de *Opificio Hominis*, cap. XXII. et XXIX. exedit. Basil. 1571. p. 480. sqq. confer. CALOVII *Harmoniam Calixtino-Haereticam*, Sect. III. de *Origine Animae*.

h) *Genes.* II, 21. 22. confer. CALOVIVS in *Bibl. Illustras.* ad hunc loc.

locum se recipere, qui de prima muliere, ex costa primi viri constructa, exponit? Utique enim magnam hic locus, in decidenda, de origine animarum, lite, vim habet, quae seetiam in nostro argumento potentissimam exserit. Nam Iova Deus, postquam primum hominem ex terrae pulvere formavit, in nares ejus spiritum vitalem inspiravit, ex quo demum animans homo effectus est. *i)* Sed ex ipsius hujus hominis costa ubi deinceps Deus mulierem construxit, hujus in nares spiritum illum vitalem non inspiravit, sed illam, statim viventem, ad hominem primum abduxit, adeoque totam quantam mulierem, quoad corpus et animam, de viro sumsit. Cur vero vivi homines, ex se, ex alia corporis sui parte, vivos, et sibi per omnia similes, homines, generare nequeant, quum tamen ex costa hominis, viva, et homini simillima, mulier, condita a Deo sit?

§. XIV.

His autem rationibus, *k)* et numero non pau-

i) *Ibid.* 11, 7.

k) Quum nobis, GREG. NYSSEN. Opera, Ejusque Commentatoris, CALOVII, Opuscula, ad manus sint; ejus autem rationes a plurimis, exempli causa, ZACCHIA, TEICHMEYER, ALBERTI, in libris suis, ad Medicinam Forensam spectantibus, non recitentur: illas hoc loco adducere, necessarium, commodumque, visum est.

paucis, et maximae maximam partem potestatis, causam suam, *animam in semine esse*, mox laudatus GREGORIUS NYSSENUS tuetur: 1) *Ne anima posterior credatur corpore, atque ea ratione luteo figmento sit deterior.* 2) *Quia anima in semine est Tritici; non autem deterius censeretur semen humanum semine Tritici.* 3) *Quia operationes testantur praesentiam animae, cum paulatim se explicare, ac patefacere, contendat.* 4) *Quia corpus HOMINIS dici nequit sine anima.* 5) *Quia unum est utriusque principium, et corporis, et animae, juxta voluntatem Dei, ejusque efficacissimam.* 6) *Quia nulla externa facultate ingrediente, conformari incipit in artus et viscera, sed ab intrinseca vi, ac facultate.* 7) *Quia semen non a mortuo, sed a vivo, corpore excernitur.* 8) *Quia privatio non est prior habitu, mors non prior vita.* 9) *Quia vita ipsa, et calor natus, et motus, illustrissimum est documentum animae, actu praesentis.* 10) *Quia effectiones animae crescunt, perinde uti crescunt partes.* 11) *Quia anima sibi ipsi domicilium fabricat aptum, nec alibi hoc negotium committatur, seu prudentiori.* 12) *Quia fieri non potest, ut anima in alienum, ab alio elaboratum, aedificium ingret.* 13) *Quia facultates animae vegetativae sentiuntur, et intellectualis ordine sese explicant, et manifestant in fetu.*

§. XV.

Cum properandum nobis sit, et copiae nostrae in angustum quasi cogi debeant, quae modo adduximus, argumenta, sine omni examine dimittimus. Neque singulorum etiam Medicorum opiniones, et diversas sententiam nostram probandi rationes, animadvertere jam nunc permissum est. Multa in hanc rem plerique omnes Medicinae Forensis scriptores, atque ex illis ZACCHIAS *l)* inprimis, TEICHMEYERUS, *m)* GOELICKIUS *n)* et ALBERTI, *o)* egregie disputant; eaque, vel methodo plane demonstrativa, persequutus sibi videtur GOELICKIUS: hos vero omnes, quos consulamus, alioquin dinigissimos, intactos nunc et inconsultos, relinquimus. Satis enim, quod ipsi adferamus, adhuc reliquum nobis est.

§. XVI.

Qui fetum, non semper animatum esse, ponunt illi, primo loco, hominem ex duabus partibus essentialibus, ex Corpore et Anima, con-

l) *Questiō Medic-Legal.*

m) *Institut. Medicin. Legal. s. Forens.*

v) *Medicin. Forens.*

o) *Iurisprudēt. Medic. Tom. I, et Commentation. ad Const. Crim. Carolinam.*

constare; deinde Animam, omnis motus et vitae auctorem, esse, quum motus fetus, apertissimum, quod vivat, indicium sit, tacite sibi sumunt, et utrumque sibi concedendum, tum postulant, tum audacter confidunt. Contra quos solos argumentum nostrum disputare, si animus nobis esset aequo jure utrumque nobis concedi posceremus; nihilque adeo, nisi de tempore animationis, hoc est, quando ex Corporis et Animae unione homo fiat, controversendum nobis relinqueretur. Tum vero hanc litem, ex observationibus Medicorum. p) fide dignissimus, siue omni difficultate, incidere possemus. Sed alium longe finem, ad artem nostram proprius pertinentem, propositum nobis esse; vel ex eo intelligitur: quod fetum, non paullo ante dimidium gestationis tempus, sed ab ipsa mox conceptione, animatum esse constituimus, vel ex ipsa tractationis nostrae ratione consequitur: alias enim argumenta, pro hypothese, adducta, non infringere tantum, sed contra ipsam quoque hypothesein pugnare, et nostras ipsi rationes obicere, debuissimus. Propter hanc causam sententiae nostrum fundamentum, altius, et quod dicunt, a priori, repetendum est; quumque, cui adversamur, opinio, contra omnes naturae leges

p) volv. BOERH. *Prael. Acad.* Tom. V. P. II. p. 204. 490 sqq. et consule HALLE-
RVM, *Commentator. Cel.* in notis,

ges repugnet, ipsam hanc naturam, in auxilium contra illam advocare, decebit.

§. XXXIV.

At natura ista, sicuti paucis vulgo contenta laudatur: ita nos, per longas, taedique plenissimas, ambages circumduci, non patietur. Equidem verissimum est, et ipse vitae usus, ipsa nostra experientia, quotidie nos docet: naturam, in rerum, quas sensibus nostris offert, multitudine, infinitam fere esse; nova, omni die, gratissimaque, varietate, omnem attentionem, omnem curiositatem nostram, sollicitare, sed non explere, sed assiduo labore defatigare: Nihilo tamen secius tantam in ejus operibus undiquaque regnare simplicitatem, intensius attenti,prehendimus, quae nos demum in summam ejus admirationem rapiat; quae Sapientissimi Conditoris vestigium, erecto veluti digito, nobis demonstret. Scimus, ut hoc utar, universum genus humanum, quam latissime etiam per orbem terrarum pateat, et quantumque hominum, qui umquam extiterunt, numerus inveniatur, non nisi unicam in hac rerum universitate familiam constituere, et communes parentes, unum patrem, matremque unam, venerari. Idem de omni hoc universo, quidquid umquam extitit, quidquid futurum deinde est, optimo tuo jure, adfirmaveris. Amplissima

suma omnium rerum, sed maxime simul propinqua, est cognatio. Vix duae numerantur familiae, Vix duo dantur omnium rerum principia. Tuam fidem, propinquior possit esse cognatio! quae major simplicitas!

§. XVIII.

Haec duo rerum principia, ut, quae sint, cognoscas, haud ita plenus difficultatum labor est. In tuba ubivis vicinia sunt. Imo tamen ipse illorum effectus es. Scilicet, quidquid in hac rerum universitate, nobiscum, existit, id omne, vel ex altero horum principiorum, ex Elementis, tantum, vel ex utroque horum principiorum simul, ex Elementis et Spiritu, constructum atque compositum est. Hinc duae tantum, quae, secundum naturam suam, diversae sunt, omnium rerum familiae nascuntur: altera, quae vita destituta; altera, quae vita praedita est. Ergo diversissimos edant effectus, necesse est. Atque ex his effectibus demum, ipsorum principiorum, sive primarum substantiarum, facultates eruere, et plenius cognoscere, licebit.

§. XIX.

Quae corpora ex elementis tantum coacta, et vita destituta, sunt, illa vulgo, et quasi per

Q

si per

si per excellentiam, *Corpora*, dicuntur. In his corporibus, nullam partium quarundam diversitatem, sed massam, ubique sibi similem, deprehendimus; neque naturam eorundem, ulla adhibita violentia externa, mutare, aut destruere, possumus; propterea nec crescunt, aut decrescunt, sed moles eorum, nunc augeatur modo, modo minuitur. Haec corpora, quidquid agunt, id eodem semper modo, hoc est, uniformiter, et necessario, agunt; omnesque eorum effectus confidentissime, sine omni tamen, sine gloriosa, animi elatione, et praedicere, et producere, possumus. Alios vero effectus, propter situm, figuram, superficiem, edunt; tumque vocantur, in specie, corpora Mathematica, et Mechanismi Mathematici i objecta sunt; Alios, virtute essentiae et naturae, hoc est, virtute Elementorum, producant; tumque corpora vocantur Physica, et Mechanismi Physici; sive Philosophiae Experimentalis, objecta habentur. Amplissima horum corporum inanimatorum est familia, quum, quidquid nec planta, nec animal, nec homo, in hac rerum natura, est, continuo ad illam pertineat. Qui vero naturam eorum in elasticitate ponunt; illaque propterea substantias compositas, elasticas, definiunt; illi majori cum probabilitate philosophantur, quam qui de principiis corporum, de elementis, plane nolunt esse solliciti.

§. XX.

Altera rerum, nobiscum existentium, familia, non minus late patens est, et corpora viventia, sive substantias, ex utroque rerum principio, ex Elementis et Spiritu, compositas, uno verbo, plantas, animalia, homines, complectitur. In horum enim corporibus alia longe, ac in illorum, observamus, eascilicet, quae nosmet, tanti artifices, nullo artificio, nullo consilio, nostro, efficere unquam possumus, tantum abest, ut Mechanismus, sive Mathematicus, sive Physicus, haec, sponte sua, aut per numeros, figurasque, aut per non cognoscendas corporum vires, producere, sive imitari saltem, valeat. Horum in corporibus non massam quamdam, ubique sibi similem, sed diversissimam partium, nunc nutritioni et conservationi, nunc generationi, apertissime destinatarum, structuram, stupendamque et varietatem, et subtilitatem, deprehendimus quibus ab instrumentis, sive organis, tamquam a singulari quadam praerogativa, haec Corpora rectissime, *Organica*, dicuntur: Hinc causam omnino intelligis, quam ob rem haec corpora, in nutritione, in argumento, in generatione, a leviori etiam, et vix sensibili, injuria et violentia, toties turbentur, suam ad maturitatem non perveniant, morbosa fiant, monstra progenerent, destruantur, sua in

principia facile abeant et dissolvantur. Vides praeterea, corpora haec, sibi in primis relictæ nec coacta, non necessario, nec uniformiter, sed libere, sed diverso modo, nunc secundum ideas sive innatas, sive aliunde acceptas nunc secundum sensationem, sive praesentem, sive absentem, sive grati, sive molesti, nunc secundum consuetudinem, sive pravam, bonamve, sive artificiose emendatam, nunc demum secundum consilium, deliberatumque finem, agere, suarumque, sive sensationum, sive actionum, sibi conscia esse, et, quod idem est vitam, nunc plantæ, nunc animalis, nunc hominis, vivere. Qui hæc igitur *Organica Corpora*, qui hos eorum effectus, considerat et perpendit, ille, praeter Elementa, eorumque virtutem, alius, longe nobilioris, principii, uno verbo, intelligentis cujusdam substantiae, quam Spiritum vocamus, vestigia, in omnibus corporibus organicis, facili deprehendit, ingenuus admittit, et contra frustra crepitantem figurorum furorem galeatus, mascule defendit.

§. XXI.

Haud opus nunc esse arbitramur, ut, his ita disputatis, hæc denuo, ad fetum, ejusque formationem, singulatim adplicare suscipiamus. Hujus enim *Corpus Organicum*, sive formandum adhuc; sive jam formatum, perfectum-

fectumque, non nudam Elementorum virtutem, aut fortuitum quodpiam sine consilio artificium, sed Intelligens, et secundum innatas maxime ideas operans, Principium quodque corporea ista principia, operi suo ad commodare, atque in succum veluti et sanguinem convertere, sci- at, maximo, si quidquam aliud, jure sibi po- stulat, sibi que vindicat. Et satis nobis hoc lo- co est, non conquestis undiquaque ratiuncu- lis, sed ex ipsa rerum natura, nos probatum dedisse atque demonstratum, quod non, nisi Corporis et Animae unione, homines simus, quodque, sine hoc intelligente principio, tan- tum absit, ut vivere corpora organica possint, ut potius, soluto hujus arctissimae unionis vin- culo, in cineres continuo suos ruere illa debe- ant. Equidem non negamus, non nullas ad- huc superesse difficultates, ex quibus nosmet extricare non prorsus expeditum sit: in eo ta- men haud parum solatii invenire nobis vide- mur, quod opposita nostrae sententiae hypo- thesis, tricus, longe difficilioribus, impediatur. Enim vero, quum, quidquid creatum est, id, eo ipso, loco suo, limitibus suis, circumscrip- tum sit: omnis creatus spiritus, extensionem cum corpore communem habet, hujusque na- tura in extensione amplius ponenda non est. Atque sic anima cum corpore conjuncta, et ipsi adligata, agere in corpus suum, et pati a corpore suo, poterit, quamvis modum, qui

Q 3

hoc

hoc fiat, exputare et demonstrare haud liceat. De hoc enim qui nimium curiose sollicitus est, ne ille, ex praeceptis Dialectices, quantum illud sit; quod ignoret, nimium ingenuus prodit, atque profitetur. Praeter ea neque de hoc, unde origo animae in fetu repetenda sit, anxii hoc loco debemus quaerere. Satis nobis est, modo illa adsit, undecumque veniat, et fetum, non rudem molem, carnemque molam, effingat. Sane GREGOR. NYSSENI argumentum, quod anima Tritici ejus in femine jam delitescat, plus omnino, quam vulgo putatur, in recessu habet; nec immerito PONTICUS ille MARTIALI infamis est. Tacemus reliqua.

§. XXII.

Igitur fetus, secundum fundatissimam Medicorum et Physicorum sententiam, jam a prima conceptione sua, animatus est; et IVVENALIS, suo jam tum tempore, in perditissimos suorum mores, justissimo cum dolore, hoc modo, invehitur:

*Sed jacet aurato vix ulla puerpera lecto:
Tantum artes hujus, tantum medicamina possunt,
Quae steriles facit, atque homines in ventre
necandos
Conducit.*

Propterea

Propterea et in scholis nostris, et in foro, hanc nunc receptam doctrinam, quavis opportunitate, optimis Commilitonibus nostris, repetimus, repetitamque inculcamus; et quaesiti, secundum illam, respondemus. Omnia omnes summa, qua fieri potest, adcuratione et diligentia, circumspiciamus: ut ne, ab elegantiori sexu, eoque matrimonii juribus adstricto, in consilium adhibiti, dum dietam imperamus, dum motiones corporis, dum saltationes, suademus et permittimus, dum ad longos aquarum medicatarum usus, tamquam sacram ad ancoram, confugere illas concedimus, dum morbis medemur, menses in ordinem redigere laboramus, venam secamus, laxantia, vomitoria, propinamus, et quae id genus plura sunt, ut ne inquam, vel ipsi, praeter opinionem atque consilium, praegnantis feminae visceribus vim inferamus; aut ab ipsis etiam pulcre plenis mulierculis, sive ex gravioribus animorum commotionibus, sive ex vehementiori corporis concussionem, saltatione, laboribus, dissoluto nimium risu insatiabili amoris, desideriique, ardore, maritus liberis impune fraudari, genio earum naviter molliterque indulgentes, perpetiamur. Summa ubi vis conscientiae ratio habenda est: quum ejus tranquillitate beatius nihil excogitari possit; quum miserius, contra nihil sit, quam animus hominis, hac maxime in causa, male sibi conscius.

Haec in verba, summis in arte nostra mactandi honoribus, ex CONSTITUTIONE ELECTORALI, juramus: Gravidis circumspicte et considerate medicabor, nec alicui ex his medicamenta exhibebo, quae fetum (nulla hic adjecta est conditio) aut interficiant, aut depellant. Haec REGIAE LEGIS, nuper admodum *Dresenae*, die XIV. Octobris. AN. MDCCXXXIII. latae, Sanctio, cum gravissimae poenae terrore, est: Wie denn nicht minder auch die Medici, Apotheker, Barbierer, Väder und Feldscheerre, respective in Dispensirung solcher Arzeneien, Krauter und Geträncke, welche zu Abtreibung derer Leibes- Früchte, mißbraucht werden koennten, und in dem, zu deren Besoerderung, nach Beschaffenheit der Zeit, gereichenden Aderlassen, behoerige Behutsamkeit zu erweisen, auch auf ihre Gefellen, und Lehrlinge dieserhalb scharffe Aufsicht zu suehren, und sich hirunter dergestalt vorsichtig zu bezeigen haben, damit wir nicht, widrigen Falls, wider sie gleichergestalt auf das schaarffste versahren zu lassen, bewogen werden mögen.

XXXVI.

**Dr. DANIEL. WILHELM.
TRILLER**

Dissertatio,

***De mirando cordis vulnere post XIV. diem
demum lethali.***

Vitembergae, 1775.

Respond.

IOAN. TRAUGOTT WEITZMANN.

PROOEMIUM.

Omnia cordis vulnera inevitabili necessitate
et absolute, ut dicitur, esse mortifera,
ratione et experientia duce, omnium Medico-
rum unanimis est confessio. Neque id absque
fundamento, aut sufficiente omnino causa: si-
ve enim quis primariam visceris illius princi-
pis, ad prorogandam et perpetuandam vitam,
summe necessarii, nobilitatem respiciat; sive
ejusdem perpetuam mobilitatem, indefessum
agendi studium, et perennem thesauri vitalis,

Q 5

feu

feu sanguinis, per universam corporis animati machinam, aequalem dispensationem, distributionem, emissionem et receptionem diligenter secum expendat: tum sane nemo sanus et rei anatomicae peritus inficias iverit, omnes laesiones regulares istas cordis actione perennes, ad vitam conservandam, unice necessarias, turbaturas, remoraturas, aut plane denique intercepturas ineluctabili necessitate, esse letiferas. Verissimum hinc illud QUINCTILIANI a) effatum: *eum mori, cujus Cor est vulneratum*, quod ipsi graeci Medici sic elegantius exprimunt: *τον καρδιότρωτον ἐν εὐλαί καρτερον, ἢ ζωικόν. b)*

Omnia igitur cordis vulnera sua natura, esse internecina, dubio omnicaret; hoc saltim intercedente discrimine, quod patentiora et saltius inflicta praesertim ipsis ventriculis, auriculis, vasis etiam maioribus, item et coronariis, citius interimant hominem; leviora autem, angustiora, nec profundius impressa eundem serius occidunt: quo major citiorque enim sanguinis vitalis effusio, eo rapidius mox equitur fatum; quo minor autem lentiorque ejusdem fuerit jactura, eo tardius tum vitae pausa imponitur. Conf. huc inprimis SIMONIS SHULZII egregia hanc in rem, *observatio*

a) Lib. V. *Instit. Orat.* cap. 9. pag. 214.

b) conf. GALEN, apud GROT. *Comment.* in IOANN. XIX, 34. pag. 1019. Sed haec obiter.

vatio. c) Ex posteriorum igitur genere etiam id cordis vulnus fuit, quod mirabile dictu! post XIV. aut XV. dierum decursum, demum vulneratum lenta morte e vivis sustulit; quod *sequenti Historia*, ab ipso praeside quondam consignata, mecumque communicata, nunc summa fide et religione, describere adgredior: quae sane vix habitura fidem videretur, praesertim penes seculum hoc nostrum incredulum plerumque, et ad assensum praebendum, alienaque approbanda, difficile admodum, et saepius magis pervicax, quam perspicax, nisi in tot oculatorum et fide dignissimorum testium praesentia, Coelo ipso inprimis summo teste, peracta fuisset. Sed nunc sine ambage, ad rem ipsam.

Ipsa fides operi faciet pondusque fidemque.

c) Apud BONETUM, *Med. Septentr.* Tom. I. L. II. Sect. IX, c. 19. p. 481. Conf. ch. CORTÈRE *Comm.* in *Aph.* HIPPOC. XVIII. L. VI. p. 401, sq.

HISTORIA ANATOMICA.

CHRISTOPHORUS RÜHMERUS, vir robustus, staturae vastae ac procerae, et aetatis adhuc mediae vigentis, pistor, in spatioso ac delizioso praedio, *Dehlitio ad Salae fluvium*, dicto, quod illustri *Genti Schulenburgicae* subiectum servitia et obsequia praestabat, difficilis et morosus erat maritus, qui cum sua uxore, morosaeque ac iurgiosa femina, lites perpetuas aeternaque iurgia exercebat, eo usque, ut saepius res a verbis ad verbera delaberetur, sicque semper *Temporis angusti mansit concordia distorta*, ut cum LUCANO d) loquamur. Quum ergo d. xxv.ii. Novembr. Anni MDCCXXIII. iamjam pransuri, more solito, in clamorosas altercationes et concitatissimas iras uterque denuo exardescerent; uxor furiis et furoribus percita, sicque infelici Viro, non sensu laetabili; sed proprio potius, ac letali, *Cordolum* facta, cultrum escarium plicatilem, seu articulatum (vulgo ein *Einleg-Messer*,) forte in mensa positum subito arripit, eumque, sic injuriam sibi illatam fortiter vindicatura, per sinistram mariti mammam, usque ad ipsius commissuram, altius adigit, ita, ut ipsa *Mensae sacra* diique *hospitales intantata Mariti caede*, *seclaste cruentarentur*, ut cum

d) Lib. I. *Pharsal*, 98.

cum TACITO e) sic loqui liceat: *quum tamen alias, infestos etiam animos hospitales Mensae placarent, et homines, qui inter se armis atque exercitibus conflixissent, tuti tamen jacerent media Coenae fide*, ut elegantissime, promore, dixit QUINCTILIANUS f). Exiguum autem hoc, ut videbatur quidem, vulnus haud exigua sane paullo post insequuta rerum immutatio. Venae enim languescentes, color oris pallidissimus, sudores frigidi, malique odoris, tremores artuum, vomitus biliosi, haud voluntariae etiam alvi dejectiones, crebrioresque animi defectiones (quae funesta signa etiam CORNELIUS CELSUS g) in Cardiotrotis probe observavit,) satis superque indicabant, nobilius quoddam viscus in thorace esse laesum, licet plures de pulmonibus magis, quam de corde ipso, conjecturam facerent; arcessitus autem aliunde Chirurgus, et periculi et auxilii juxta ignarus, vulnus ipsum ceu leve et superficialium, temere contemneret, quod nempe solos musculos intercostales et forte simul pleuram, thoracem intus succingentem, penetrasset, levique hinc et nihil profutura remedia plagae admoveret. Delato

e) Lib. XV. *Annal.* cap. 52.

f) *Declamar.* CCCXXI. pag. 598. conf. SIE-
TAL. de Bell. Pun. Lib. XI. 336. sqq.

g) Lib. V. c. 26, 8. p. 285. Conf. et COELII AU-
RELIIANI Lib. II. de Morb. Acur. c. 34. p. 155.

to igitur mox in lectum vulnerato tam interius quam exterius, varia adhibita sunt generosiora medicamenta cardiaca, analeptica et peregórica, ut dicuntur, item et fomenta et adjuvamenta alia, quo defectus viribus aeger rescillaretur, animaque, jamiam, ut videbatur, abhinc migratura, in vitam quasi revocaretur.

Quorum ope id demum effectum fuit, ut aliquot post, horis interjectis, perfossus collectis subinde viribus, sensim ad se rediret, animo sibi plene constaret, cibique atque potus aliquid exposceret, quod et vomitu non rejecit; interea tamen de dolore quodam cordis anxifero, pectorisque gravitate leviter tantum conquestus.

Nox quoque insequuta pro temporis, vulnerisque ratione, satis placide, nec sine omni dulcis somni gustu, transacta. Quin et sequentibus post, diebus, melius adhuc viribus valere visus, ita provixit, ut per diem, semper quid cibi, per noctem autem, semper quid somni, laetus, degustaret; lecto tamen interea perpetuo affixus. Quoties enim eodem assurgere allaborabat; toties fere subito offusae oculis tenebrae, vertiginosa capitis quasi circumrotatio, praecordiorum pectorisque tum auctior multo gravitas, spiritusque arctius hinc meantis ardua difficultas vanos illos resurgendi conatus uno veluti ictu, reprimebant.

Sic

Sic igitur consumtis interea, quod jure quis miretur, integris diebus XIV. vel XV. a primo nempe illo infausto vulnerationis die, vitam quasi mortemque inter medius, miser ille pectus profossus vitam male vivam extraxit usque ad diem *XI. mensis Decembris*: quo ipso inter subito incrementos pectoris praetumidi oppressiones, suspiriosas praecordiorum distentorum anhelationes, laboriosasque cordis tremuli anxietates, una cum gelido faciei, artuumque sudore, animam tandem Deo reddidit ipsi devotam et vitiis repurgatam, condonato nempe prius ex pia mente, moestissimae suae uxori, atrocissimo illo facinore, rogatisque simul enixe indicibus, ut parcerent post sua fata, animae innocenti supersit, quod nempe ipse solus ad fatalem illam rixam prius ansam dedisset, sicque sua culpa, uxorem et ad iram provocasset, et ad letalem irae praecipitis effectum, sive abominabile homicidium, invitam quasi et reluctantem adegisset. Quo et, quantum ego quidem adhuc memini, post elapsam jam amplissimum L. Annorum, et ultra, spatium, demum affectum fuit, ut in hac truculenta et cruenta causa, aliquanto mitior postea sententia a iudicibus per morituri preces, aliquantum fractis, in ipsam pronunciaretur.

Nos interea ipsi summi magistratus jussu, officiique tunc nobis impositi ratione exigente,

te, statim die XIII. Decembr. ad ipsam jam frigentis cadaveris perlustrationem et sectionem curiosi accessimus, ut scilicet ipsa abdita muniti pectoris penetralia diligentissime scrutaturi, ipsam indubitatam vulneris letifici sedem indolemque eo certius liquidiusque cognosceremus.

Quid igitur scalpello praevio duce, in isto solenni extispicio, nobis tum observatum fuerit; id omne jamiam perspicue describere, siue potius, quantum quidem per exiguas ingenii vires, licebit, vivis quasi coloribus, et aliquanto efficaciore pictura litterarum, repraesentare adgredior, ea tamen fide, religione et cautione ingenue interposita, ut *pictura illa neque in pejus neque in melius, fingendo nempe, aut ornando, mea culpa, sit aberratura, ut fere PLINIUS h)* olim acute scribebat.

Exterius itaque universum corpus ipsum praetumidum intentique tympani ad instar, inflatum apparebat, atque ab ipsa thoracis regione, usque ad infimum ventrem, seu Hypogastrium, tenui quasi velo bombycino nigello textili, qualis nempe atricolorum aethiopum cutis nitida esse consuevit, obductum et obtectum erat; ipsa vero extima cuticula, seu Epidermis, alias, a substrata ipsi crassiore cute aegre plerumque separabilis, ut nempe notum; hic contra intercurrentibus flatibus, tomenti turgidi ad instar, elevata, a suo corpore adeo
usque

b) *Epist.* 28. Lib. IV.

usque recesserat, ut contrectantibus digitis ad modum fere telarum aranearum, facillime adhaeresceret, Ceparumque tunicatarum ad instar, in fragiles fere lamellas fatisceret: haud sine levi sane suspitione praesentis iam gangraenae sphacelique edacis; quemadmodum et intolerabilis fere totius corporis adeo recentis adhuc, quod jure mireris, foetor, praesertim gelida jam tum tempestate, maleque affecta inprimis nobiliorum thoracis viscerum conditio, de qua protinus plura, illud luculentius adhuc confirmabant.

Ipsam porro scrotum adeo monstrose intumuerat, ut grandi vesicae bubulae, a vento largiter immisso, turgidae perquam simile videretur. Ex illo autem, vel leviter tantum inciso, magna statim vis flatus foetidi cum acuto stridore, erumpebat, unde mox collapsum et corrugatum, ad pristinam suam naturam sponte revertebatur.

Quod vero jam ad vulnus ipsum mortiferum potissimum spectabat, illud tres paene pollices, sub papilla sinistra, intra quintam sextamque costam, veram in ipsam cavam thoracis testudinem alte penetrabat, exiguoque admodum primam faciem, osculo externo hibat. Separatis autem vix superjectis costis, ac sterno, integumentis, vulnereque sic latiore et patientiore nonnihil facto, liberiore inprimis aeris externi accessu, praeter opinio-

R nem

nem prorsus nostram, accidit, ut sanguis extra vasa sua copiose effusus, angustoque hactenus spatio coarctatus, tanta quidem vi, tantoque cum impetu, venae propè sectae ad instar, ex aperta quasi porta, prorueret, ut sedulam secantis dextrae operam aliquamdiu impediret, et remoraretur, duabus propemodum Libris integris istius sanguinis nigricantis et foetentis e vulnere interea libere profusus.

Priusquam autem ipsa abstrusa pectoris oculi penetralia secando et scrutando, recluderemus, perquam probabili conjectura illecti et inducti, nos omnes tum praesentes, in eam descendebamus opinionem, certissime nempe fore, ut indubitatam pestiferi vulneris sedem in ipsis pulmonibus atrociter laesis, mox deprehenderemus, de corde interim ipso ideo magis securi, quod scilicet Vulneratus per integros XIV. dies, vitam suam produxisset.

Sed vanum omnino fallaxque nostrum fuisse augurium, nosque de ipso veritatis tramite nimium quantum deflexisse, protinus ex ipsa attenta interiorum partium contemplatione oculataque quasi experientia, patuit manifestius.

Dissectis enim costarum cartilaginibus, reclinatoque, ut moris est, in mortui faciem sterno, mox universus thoracis reclusi specus adeo usque sanguine foetido, extra vasa sua, vago oppletus, repertus fuit, ut ejusdem
nunc

nunc libere adhuc notantis, liquidique, nunc in tenaces grumos, glutinosasque offas iam coacti librae quemadmodum quatuor, et amplius inde exhaurirentur.

Emundatio igitur sic a foeda illa sanguinis colluvie, atque eluto plane pectoris cavo, mox attoniti prorsus, vixque nobismet ipsis oculisque nostris satis acutum tum cernentibus, creduli, inexpectato penitus spectaculo, manifestissime deprehendimus, non pulmones esse sauciatos, ut inani antea conjectura suspicati fueramus; sed primarium potius illud vitae, salutisque conditorium ac receptaculum, cor inquam ipsum letali cultri acie fuisse in fine extremo perfoctum. Pertuso enim pericardio (in quo tamen nihil illius ambigui liquoris supererat amplius,) in ipsum cordis mucronem, seu conum, descenderat *vulnificus ille chalybs*, ut cum Poeta loquar; sed facta exigua tantum et angusta, nec alta nimis plaga, hincque intacto et illaeso ipso sinistro ventriculo, seu thalamo. Inde et factum, ut ipsius laceri pericardii laciniae ac sinubriae veluti retractae, arctius adhuc quasi ambirent ipsum illud angustum inficti vulneris osculum, sive ostium. Unde tanta sanguinis exspatiati copia non uno simul impetu, in capacem pectoris fornicem defusa; sed per lenta potius effugia, et intervallata quasi stillicidia, sensim delapsa, tandem per plusculorum dierum decursum, in eodem,

ita collecta fuit, ut tandem exhausto paene omni latice vitali, et oppleto penitus per sanguinem sensim effusum, thorace, cor ipsum atque pulmones ferali quasi diluvio cruento submersi, suffocarentur: ut ita miser ille vulneratus, ipsi *Vitae non tam repente avulsus, quam potius minutatim subductus* videretur, ut perquam acute sciteque, pro more, loquutus *SENECA* 1), sicque illico manifeste patuit et certa vulneris immedicabilis sedes, et saeva inevitabilis fati necessitas, nobis cunctis in solita inopinatae rei novitate, mirum in modum, percussis, corque illud exemptum, sed tum ab omni sanguine vacuum, grande tamen et carne musculosa compacta praevalidum, letali quidem vulnere trajectum, et tamen, quod utique mirandum, per integros XIV. dies, vivum et vitali munere perfunctum, irretortis plane oculis, diu satis summa cum admiratione, spectantibus: donec perscrutando, pergeremus.

Neque enim ipsi quoque pulmones ab omni labe prorsus immunes reperti postea sunt: quin potius flaccidi, decolores, exsanguis, variisque notis, striisque suspectis passim compuncti, in conspectum prodierunt; quod vitium vel ab orta ex illo cordis vulnere, inflammatione, enataque inde gangraena, turbatoque hinc aequali sanguinis circulo, tum

1) *Epist.* XXX, pag. 84.

contractum ab ipsis fuit, vel et originem for-
san debuit toleratae diu antea spirandi difficul-
tati, de qua nempe mortuus hic, dum vive-
ret, saepius conquestus fuerat. Quoties enim
per gradatas scalas, ad summa eniteretur; to-
ties adeo ipsi anima intercepta et coarctata
fuit, ut sine sono et anhelatione, spirare
commode haud posset.

Ipsa quoque abdominis aperti viscera haud
usque quaque sana et incorrupta visa nobis
sunt, quin potius ventriculus cum universo
intestinatorum tractu, flatibus interclusis, mi-
rum in modum turgescerebat; hepar durum
erat, nec sani prorsus coloris, plurimumque
luridae bilis in duodenum defusum; vesica in
rugas contracta omnique paene lotio vacua,
inprimis autem lien in mucidum foetidumque
tabum totus paene diffuserat. Quae omnia
turbatae illi ex vulnere, sanguinis circulatio-
ni, abortaeque hic inflammationi, gangrae-
nae, sphaceloque probabili quidem conjectura,
pa riter adscribenda esse, nemo, opinor, re-
rum medicarum vel leviter peritus, perfracte
prorsus negaverit.

EPICRISIS.

§. I.

Sic autem descripto jam, aut 'depicto' mirabili illo cordis vulnere, nunc binæ suæ sponte emergunt *Quæstiones*, ad quas tironum medicinalium in gratiam, quibus fere solis, hæc ipsa potius scribuntur, quam Anatomicis in Arte jam exercitatissimis, nunc paucis, respondere decet:

- I) Qui nempe per ipsam rerum naturam, fieri potuerit, ut Cardiotrotus ille, seu corde faucius, CHRISTOPHORUS RÜHMÉRUS per integros XIV, aut paene XV. dies, vitam traduceret? deinde.
- II) Utrum hoc ipsum cordis vulnus ex eadem scilicet ratione, quod corde perfossus per tantum temporis spatium, adhuc vitam proferre potuerit, pro simpliciter et absolute letali, an vero pro mortifero ex accidentali tantum necessitate accedente, habendum sit?

§. II.

Quæ, quidem ambæ quæstiones tam arcto inter se nexu, amice copulatae sunt, ut una ex altera pressius et adstrictius pendeat, neutraque

traque siue alterius ministerio et adiumento, commodè hinc explicare queat. Quoniam autem jam in superioribus, ad utramque illustrandam, quaedam in antecessum quasi, praemissa fuerunt. Hinc nunc verborum parciores, respondendi opera, tanquam iam iam praeoccupata, atque ex parte, impensa facilius breviusque in sequentibus, cum pace Lectorum defungemur.

§. III.

Ad primam ergo quaestionem, vix aptius quidquam putem, responderi poterit, quam ipsam vulneris opportunitatem, ut ita dicam, atque angustiam festinatura hominis robusti et torosi fata tam diu retardasse: quoniam enim ipsum vulnus non per ipsos cordis ventriculos, sed in extremum tantum ipsius mucronem, seu apicem, penetravit, illaesis tamen tam ipsis cordis thalamis, quam grandioribus venis et arteriis sanguiferis intactis; factum hinc est, ut opportunum hoc quasi atque exiguum vulnus tam longas morti moras, praeter spem atque opinionem, reique quasi naturam, lente injiceret. Quum enim arcte conniventes potius, quam late hiantes essent ipsius vulneris orae; inde nec enormi, subitaque sanguinis profusione, uno simul impetu facta, homo penitus exhauriri, nec turbata prorsus atque intercep-

ta

ta sanguinis circulatione, inundatoque rapidissime sanguineis fluctibus, pectore subito suffocari potuit. Quin potius jugis quidem illa, at lenta tamen et parca, nec ureatim, ut ita dicam facta, sed guttatim delapsa, sanguinis deflillatio, continuata adhuc atque prorogata sanguinis circulatione, tamdiu fugaces vitae moras indulsit misero, donec sensim op-pleto penitus pectore, a sanguineo pondere, depletisque contra atque collapsis vasis sanguiferis, corde ipso, atque pulmonibus, inde sublata penitus circulatione et respiratione, vitae hucusque utcumque protractae finis tandem imponeretur. Conf. huc inprimis IO. FANTONI *Obs.* XVII, k) ubi similem fere casum refert de Corde in Basi vulnerato, et post XVII. demum dies, letali: ubi sapienter, ceu veram tam lentae quidem mortis, causam, hanc tradit rationem: *quia sanguis ex parvo foramine non nisi guttatim, effluere poterat, unde requirebatur longum temporis spatium, ut per illud foramen in Basi totus sanguis egrederetur.* Praeterea hic quoque singulari Naturae sua damna solerter reparaturae providentia, contigerat, uti jam supra me monere memini, ut perfossi et dilacerati pericardii simbriapendulae, ipsi rursus vulneris osculo pressius arctiusque circumjectae, obicem quasi atque repagulum,

k) *Sepulchret.* Tom. III, Lib. IV, Sect. XII, p. 566.

lum, sanguini exituro, tantisper opponerent,
ne praecipiti cursu in ipsum thoracis cavum sub-
bito prorueret, sed potius guttato quasi
lapsu, & sensim in id ipsum destillaret.

Quemadmodum similem hinc nostro casum,
Celeberrimus quondam DIEMERBROECKI)
de viro juvene, 22 annorum, nomine Wey-
mann (non Weitzmann) retulit, qui licet
dextrum cordis thalamum letali vulnere tra-
jectus, ad decimum tamen usque diem, prope-
modum provixerat. Quam notabilem prorsus
historiam hic inprimis velim, diligentius con-
ferant ipsi Lectores, quoniam plurima certe,
cum hoc ipso nostro Casu, communia, sibi-
que invicem apposite respondentia signa ac
momenta habet, v. gr. de aegroti mentis
tranquillitate ac praesentia, appetitu ciborum
quotidiano, motu corporis facili, somno quo-
que, et similibus, etiam in nostro vulnera-
to observatis, ut supra jam commemoratum.
Qualia et in similibus plane casibus adnotarunt
ZACH. FÜRST et CHRIST. FRID. GAR-
MANNVS. m) Eundem autem prorsus in
modum etiam plures alii ejusmodi casus vario-
res

n) Lib. II. *Anatom.* cap. VI. pag. 266. Conf.
BONET, *Sepulchret.* Tom. III. pag. 355.

m) Apud BONET. *Ned. Septentr.* Tom. II.
Lib. VII. p. 455.

res et singulares, ad quos et praefens noster inprimis summo cum jure pertinet, explicandi sunt; qualis nempe ille cujusdam Militis Groningensis, qui cor vulneratus, XV. dies vivendo attigit, nautae Danici, qui V. diebus, supervixit, binorum aliorum, qui per IV. dies vitam extraxerunt, et ut plura alia ejusmodi exempla singularia jam taceam, cujusdam denique, qui, quod praefertim jure maximo mirandum, decurso adeo XXIII. dierum spatio integro, vitam demum fato suo fortiter obluctantem, ex mortifero cordis vulnere, finivit. Ex *Observatione* scilicet FANTONI, n)

§. V.
n) Apud BONNETUM, *Sepulchres*. Tom. III. pag. 355. sqq. conf. et ibid. pag. 566. sqq. de Casu quodam, huic nostro perquam simili: Vid. et ejusdem *Med. Septentr.* Tom. I. p. 481. et Tom. II. pag. 455. add. THOM. BARTHOLINI *Anat. Ref.* L. II. c. 6. p. 353. sqq. item *Hist. Anat.* 77. Cent. I. p. 127 sq. et *Tract. de Lucere Christi aperto*, c. 10. p. 93 sqq. conf. SENNERT. noitr. Lib. V. *Prax. Chir.* Part. IV. c. 3. CORNEL. orat. *de Vulu. letal.* et *sanabil.* pag. 350. sqq. IULII Obs. *Med.* cap. 18. Lib. II. p. 125. sqq. STALPART. *van der WIEL*, *Obs. Med.* 23. Cent. II. p. 258 sqq. JO. RHODII *Obs. Med.* 39. Cent. II. p. 87. PETR. PETTITII *Comment.* in ARET. p. 51. sqq. Edif.

§. V.

De quibus exemplis oppido raris, et hinc notatu dignissimis, ut praeter jam laudatos plures alios rerum et historiarum anatomicarum scriptores et collectores jam studio flegam, quorsum imprimis pertinent Viri celeberrimi, MORGAGNVS o), SENACIVS p), atque HALLERUS q), plenius, distinctius et circumspectius quondam quoque egit Vir immortalis post fata, gloriae B. I. O. BOHNIVS, praeceptor olim noster, vel post cineres, nobis, quod vixerimus, semper venerandus, semperque honorandus, in aureo prorsus et ingentis frugis plenissimo Libro de

Renun-

Edit. Maittaire, BORELL. Obs. Med. 88. Cent. I. p. 87. REIES. Quaest. 32. p. 377. sqq. SCHENCK. Obs. Med. Lib. II. p. 260. sqq. Tom. I. ZACCHIAE Quaest. Med. Leg. T. I. Lib. V. pag. 374. RIEDLIN, Lin. Med. 2. de Ann. 1700. pag. 968. sqq. ALBINI Diff. de Cervo in corde vulnerat. §. VI. sqq. et Anecdor. Ned. Tom. I. sect. CIX. pag. 233. seqq. WOLFFI Obs. Med. Chir. 21. Lib. I. p. 70. sq. et alios plures.

o) De Sed. et Causis morbor. Epist. anat. pag. 317. seqq. T. II.

p) Op. absolutiss. de Cordis structura, Tom. II,

q) In magno, Op. Physiol. T. I, et alibi,

S

Renunciatione vulnerum, r) qui proinde sedulo volvi et revolvi meretur.

§. VI.

Sed jam nos alterius quaestionis responsionem sine cunctatione, accingamus: *utrum nempe hocce cordis vulnus suapte natura, prorsus insanabile, et inevitabili necessitate quadam, letale fuerit?*

§. VII.

At istam nempe protinus affirmando, respondere decet. Quod si enim per plures adhuc dies, imo et menses ipsos, vitae ambiguae spatia extendere potuisset noster vulneratus corde pistor: tandem tamen ipsi ineluctabili fato necessario occumbendum utique fuisset, ut jam supra in exordio recte, opinor, a nobis monitum fuit.

§. VIII.

Quare prodigiosum prorsus, et forsan unicum in suo quidem genere, hactenus, illud est exemplum, quod ita candide enarrat exper. IDO WOLFIUS, s) ceu testis

s) *Obs. Chirurg. XXI, Lib. 1.º Pag. 70. vid. et ill. van SWIETEN Comment. in BOERHAAV.*

αὐτοπτεῖς: Anno 1642. *Celeb. Paris. Chirurg. et Anatom. TOURBY*, in suis aedibus. me aliisque multis praesentibus, cultro anatomico subiciebat Juvenis cadaver. Quinque interiora attentius perscrutaretur; incidit ipsi in memoriam, hunc ipsum hominem, ante Quatuor Annos, tempore nocturno, punctim in pectore laesum, et a se curatum rursus fuisse; adeoque commodum nunc esse, inquirere, quorsum penetraverit gladius. Omnia accurate investiganti apparuit tandem, Conum cordis vulneratum fuisse: Cujus vulneris evidentissima testis, Cicatrix adhuc restabat, ab omnibus clare conspicienda. Qui longe rarissimus casus huc sane ad nostrum argumentum et institutum vel maxime facit, ut quivis intelligit.

§. IX.

Cor enim ipsum, seu musculus indefessus semper agendo, atque in perenni sese contrahendi rursusque dilatandi et explicandi negotio, occupatus, ut nempe sanguinem per arterias in universum corpus emittat, remissum-

S. 2. ubi vixit quodque

HAAV. Tom. 1. p. 259. ubi plura; conf. *Act. Erudir. de Ann. 1705. pag. 287. et HENR. ab HEER. Obs. Med. XI. pag. 156. sq. THOM. BARTHOLIN. de Latere Christi apert. cap. X. p. 199. et STALP. van der WIEL. Obs. 23. Cent. 11. p. 253.*

que per venas, exinde recipiat, ut notum scilicet; id inquam cor ipsum simul ac vulnere inflicto laesum fuit, per rei naturam, nec sua sponte resanescere potest, nec insalutarem cicatricem rursus coire: neque intus, neque exterius ipsi manus auxiliatrices commodè adferre licebit. *Non enim potest fieri, ut magni hi BOHNII t)* supra laudati, verbis e pectore veri pleno venientibus utar, *qum musculi hujus propulsoris actio maxime vitalis a fibrarum ejus speralium uno vel altero fasciculo praesecto, notabiliter turbetur, cui tamen symptomati maxime urgenti ejusque caussae nulla Chirurgia, ob loci, seu situs profunditatem, motumque cordis perpetuum, moderi licet.* Hactenus ille verissime: *Palpitat enim irrequies, vegetum, teres, acre, calens cor, ut scite hanc in rem, loquutus est AVSONIUS. u)*

Nulla enim actio S. X. multo minus
namque est innoce ni supra lobnaga loqat
 Nam ejusmodi enormi vulneratione, fibrae cordis motrices violenter ruptae, dissectae et relaxatae flaccescunt, ejusque masculinum robur vividusque vigor adeo usque sensim infringitur, ut sanguis floridus vitalique spiritu

x) De Renunciat. Vulner. Sect. 11, cap. 3. pag. 298.

u) Idyll. XI. de Monosyllab. pag. 355. Edit. in usum Delphini.

turgidus aequali solito motu, in apertas arteriarum canales amplius commode propelli nequeat; sed potius per apertam quasi portam, ostiumque reclusum, in ipsum subjectum thoracis fornicati specum ingenti impetu praecipitur, unde tunc necesse est, ut turbata prorsus atque intercepta sanguinis circulatione, a qua tamen omnis nostra vita, salusque, ut notum, unice pendet, submersisque cruenta quasi inundatione, pulmonibus, pressoque atque distento nimis a sanguinis extra vasa sua delati pondere, ipso transverso ex valida membrana, septo, sive diaphragmate, nunc subita, nunc lenta morte, pro ratione nempe sed et discrimine ipsius inflicti vulneris, tandem penitus conficiantur omnes, quicunque demum flebile illud satum subierunt, ut corda sauciarentur.

§. XI.

Quemadmodum illud ducibus Natura, Ratione, Arte et Experientia fidissimis, post HIPPOCRATIS, CELSI, GALENI, AEGINETAE aliorumque veterum venerandam auctoritatem, concordique utique consensu, recte docuerunt viri in arte salutari exercitissimi, VIDUS VIDIVS, de curatione, Memb. Lib. VII. cap. 7. PARAEUS, Lib. IX. cap. 30. HENR. ab HEER Obs. XI. HORSTIUS, Lib. II. Obs. 18. 10. von MEEKREN Obs. chir. XXXIII. aliique plures, apud B. BOEH-

BÖHNIIUM, loco jam supra laudato; x) quibus omnibus nunc etiam haec ipsa nostra *Cardiotroti Historia* mirabilis, hactenus diligentissime a nobis relata, denique accedat, sicut fide, ita nec pondere, ut spero, apud aequos rerum aestimatores, penitus caritura.

§. XII.

Et hisce igitur nostris argumentis omnibus, nullis prorsus sophistarum vaniloquorum argutiis, aut officiis eludendis, vel evertendis, nunc sole clarius patescit, omnia cordis vulnera, sive serius, sive ocysus perimant percussos, ex sua prorsus natura, atque per se inexpugnabili quadam necessitate, semper esse mortifera: neque proinde miserum nostrum *Rijhmerum* vel ab ipsa salute, etiamsi voluisset, uti vulgo dicitur, ab imminente pernicie, et letali plaga servari unquam potuisse. Verissimum enim et inconcussum plane semper perstabit illud Medicorum Tullii, CORNELII, inquam CELSI y) effatum sapientissimum: *servari non potest, cui cor percussum est*, quod dudum ante ipsum, carmine mellifluo ita elegantius expres-

sit

x) Sect. 11. p. 298. fqq. et p. 302. fqq. Conf. et Sect. 1. p. 36. fqq.

y) Lib. V. cap. 26. 2. p. 283. Conf. QUINTILIAN

fit infelix iste *Artis Amandi* doctor metri-
cus, 2) ipse Cor lascivum semper latenter
faucius ac vulneratus, sed laetanter potius,
sua certe opinione, quam letaliter.

*Afferat ipse licet sacras Epidaurius herbas,
Sanabit nulla vulnere Cordis ope.*

TILIAN. Lib. V. *Instit. Orat.* cap. 9. p.
214. Edit. GESNERI.

2) OVIDIVS, Lib. I, *ex Pont.* Eleg. III, 21.

post XIV. diei Januarii 1793.

Se infirmitas ista, quae in hoc doctor
eius, et in hoc doctor, et in hoc doctor
hinc, et inde, et in hoc doctor, et in hoc doctor
in hoc doctor, et in hoc doctor, et in hoc doctor.

Ad hoc, et in hoc doctor, et in hoc doctor, et in hoc doctor.
Sunt in hoc doctor, et in hoc doctor, et in hoc doctor.

Ad hoc, et in hoc doctor, et in hoc doctor, et in hoc doctor.
Sunt in hoc doctor, et in hoc doctor, et in hoc doctor.

Un 406

W 14

ULB Halle

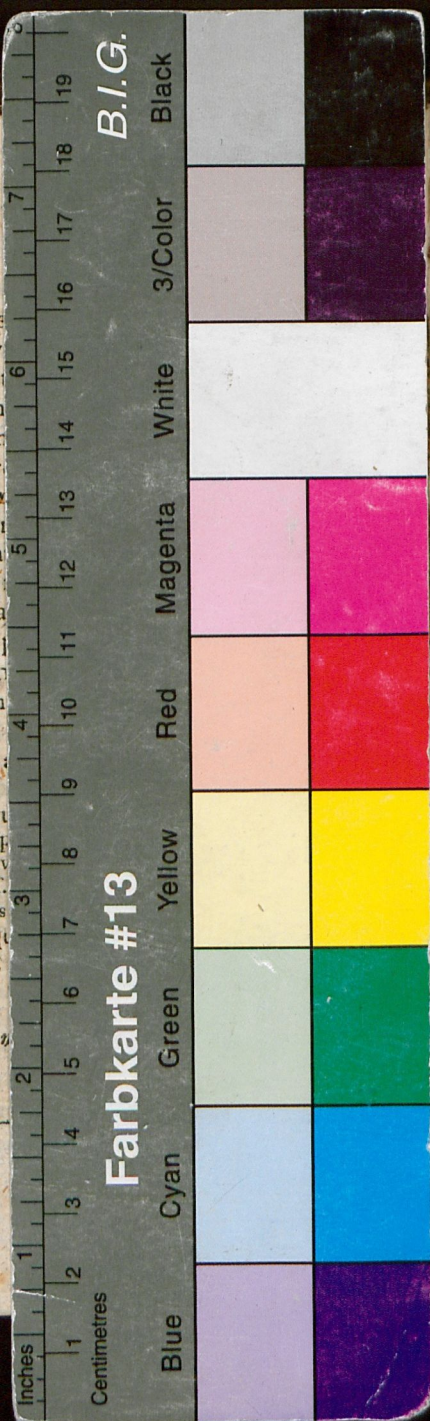
3

006 346 618

W 14

COLLECTIO
OPVSCVLORVM
SELECTORVM
AD
MEDICINAM FORENSEM
SPECTANTIVM

CVRANTE

DR. IOAN. CHRIST. TRAVGOTT
SCHLEGEL

CELS. COMIT. REGN. DE SCHOENBURG-WAL-
DENBURG CONSIL. ET ARCHIATRO, DYNA-
STIARVM WALDENBURG ET LICHTEN-
STEIN & C. PHYSICO ORDINA.

VOL. V.

LIPSIÆ

IMPENSIS FRIDER. SCHNEIDER,

1790.